ÖFVER-STÅTHÅLLARE-EMBETETS

uti

Stockholms Stad

till

KONGL. MAJ:T

i underdånighet afgifne

FEMÅRS-BERÄTTELSE

för åren 1843, 1844, 1845, 1846 och 1847.

STOCKHOLM, 1851.

P. A. NORSTEDT & SÖNER,

Kongl. Boktryckare.

INLEDNING TILL

Kongl. Maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.
Täckningsår: 1817/1821-1851/55.
Kungl. Maj:ts överståthållares i Stockholms stad och Kungl. Maj:ts befallningshavandes i Sveriges län till Kungl. Maj:t femårsberättelser. Vissa femårsperioder finns även tabellbilagor.

Berättelserna innehåller följande avdelningar:
- Länets allmänna beskaffenhet
- Innevånare
- Näringar
- Politisk författning
- Städer

Efterföljare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren … på Nådigaste befallning utarbetad och utgivet av Statistiska centralbyrån. – Stockholm, 1863-1912.
Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Öfver-ståthållare-embetets uti Stockholms Stad till Kongl. Maj:t i underdånighet afgifne femårs-berättelse för åren 1843, 1844, 1845, 1846 och 1847.
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2010.
Vid digitaliseringen har en innehållsförteckning skapats och lags till.

urn:nbn:se:scb-b0-h0-43_01stad

ÖFVER-STÅTHÅLLARE-EMBETETS

uti

Stockholms Stad

till

KONGL. MAJ:T

i underdånighet afgifne

FEMÅRS-BERÄTTELSE

för åren 1843, 1844, 1845, 1846 och 1847.

STOCKHOLM, 1851.

P. A. NORSTEDT & SÖNER,

Kongl. Boktryckare.

STATISTISKA CENTRALBYRÅN
BIBLIOTEKET
STOCKHOLM 27

INNEHÅLL

Underdånig berättelse

		Sid.
1:o	Om Stadens allmänna beskaffenhet……..	4.
2:o	Invånare……	5.
	Folkmängden……...	5.
	Födde……...	6.
	Döde……	6.
	Folkets lynne, bildning, sedlighet, konst- och näringsflit……..	6.
	Af Poliskammarens Arbetsförteckningar……	7.
3:o	Näringar……	8.
	Grosshandlares och hos dem anställde Handels-Bokhållares antal……..	8.
	Handels el. Handtverks Idkare…….	9-10.
	Idkare af Handtverk och andra yrken……..	11.
	Fabrikanter och Manufakturister…….	11-13.
	Näringsyrken, icke tillhörande någondera af Borgerskapets Klasser……..	14.
	Handel och Sjöfart……..	14-15.
	Infördt: Guld……..	16.
	Utfördt: Guld……..	16.
	Minuthandeln…….	18.
4:o	Politi……..	24.
	Polis-Inrättningens……...	24.
	Stadens Militär-Korps besörjda nattbevakning……...	25.
	Gatulysning……..	27.
	Brandsläcknings-anstalterne……	29.
	Fängelserne och Fångvården……...	29.
	Skjutsnings-anstalterne……	29.

Undervisnings-anstalters samt Fattigförsörjnings-, Välgörenhets-, Sjukvårds- och Arbets-inrättningars tillstånd…….. 30.
A.) Undervisnings-Anstalter……. 30.
I) Läroverk och Skolor lydande under Direktionen för Stadens Undervisnings-verk……. 30.
II) Skolor, ställde under inseende dels af Stockholms Stads Consistorium eller Kongl. Hof-Consistorium, dels af särskilda Direktioner och Styrelser……. 32.
B.) Fattigvårds- och Pensions-anstalter samt andra Barmhertighets-Inrättningar……... 42.
I) Barnhus, Barnbördshus och Uppfostrings-anstalter……..... 46.
II) Barmhertighets-Inrättningar, som åt fattiga, egentligen ålderstigna, lemna bostad jemte underhållsbidrag uti Inrättningarnas fastigheter…… 48.
III) Pensions-Inrättningar och andra fromma Stiftelser, till hvilka delägarerätt icke är beredd genom erlagde afgifter……. 49.
IV) Öfriga Pensions-Inrättningar i Hufvud-staden, till hvilka i allmänhet delägare-rätt beredes genom årliga afgifter…… 55.
C.) Sjukvårdsanstalter..... 57.
D.) Arbets-Inrättningar..... 58.
5:o. Stadens Inkomster och Utgifter samt kostnad för Stadens Styrelse……. 61.
Stads-Kassans…….. 61.
Inkomster…… 61-62.
Utgifter……... 63-65.
Hamn- och Brobyggnads-Fonden…… 69.
Bemedlings-Kommission…… 70.
Stockholms Stads Båtsmanshålls Kommission……... 71.
Brandvakts-Kasse-Administrationen……... 72.
Stadens Inqvarterings-Inrättning……. 72.
Förvaltningen för Gatuläggnings-arbeten i Hufvudstaden…..... 73.

Tabellbilaga

Tabell, tillhörande Öfver-Ståthållare-Embetets Berättelse om Stockholms Stads tillstånd i ekonomiskt och statistiskt afseende åren 1843-1847

Stormägtigste, Allernådigste Konung!

Den underdåniga Berättelse angående Stockholms Stads tillstånd i ekonomiskt och statistiskt afseende, hvarmed Öfver-Ståthållare-Embetet, i följd af Eders Kongl. Maj:ts nådiga Bref den 4 Maj 1827 och den 22 December 1848, bör till Eders Kongl. Maj:t inkomma för åren 1843, 1844, 1845, 1846 och 1847, får Öfver-Ståthållare-Embetet, sedan infordrade uppgifter

och utlåtanden i dertill hörande ämnen från vederbörande erhållits, härmedelst afgifva, uppställd i enlighet med de föreskrifter och formulärer, som för sådane Berättelser blifvit i nåder utfärdade.

1:o Om Stadens allmänna beskaffenhet.

Öfver-Ståthållare-Embetet åberopar i underdånighet den beskrifning om Stadens läge och allmänna beskaffenhet, som i Öfver-Ståthållare-Embetets tvänne första Femårsberättelser är meddelad, jemte hvad sednare Berättelserne innehålla angående sedermera vidtagne åtgärder för Stadens förskönande samt allmänna förbättringars införande.

I sistberörde hänseende har äfven under de fem år, hvilka ifrågavarande Berättelse omfattar, ganska mycket blifvit åtgjordt eller förberedt. Deribland må nämnas: den, jemte igenfyllning af Packartorgsviken, uppförda vackra och dyrbara kaj af granit emellan Blasieholmen och Ladugårdslandet, kajbyggnaden af sten vid vestra sidan af Skeppsholmen, och den särdeles lyckade förändringen och tillbyggnaden å Kanonier-Korpsens Kasern på samma holme, hvarigenom detta förut fula och förfallna hus blifvit ett af de vackraste inom Hufvudstaden: nedrifningen af de vanprydliga trädbyggnader vid Carl XIII:s Torg, som begagnades till magasiner för Kongl. Theatern, för hvilket ändamål i stället ett stenhus blifvit uppbygdt: verkställd sänkning af backen på Riddarholmen till ångfartygshamnen, jemte hamnbrons utvidgande och Riddarholms-platsens planering: företagen byggnad af en bro af granit och jern från Ladugårdslandet till Kongl. Djurgården, af ett Kastell på Kastellholmen, af ny Sluss emellan Mälaren och Saltsjön, af Riks-Museum på Kyrkholmen, af Cellfängelse för Stockholms Stad, i närheten till Rådhuset, samt af tvänne Skeppsdockor vid det så kallade Tjärhofvet: borttagandet af de för sundheten skadliga Slagthusen på Kyrkholmen och vid Slussen, och kreatursslagtens förflyttning till en aflägsen del å Kungsholmen: inrättning af allmänna badhus för den fattigare folkklassen: samt gatornas förbättrande genom omläggning; jemte anbringande af trottoirer på åtskillige gator.

Af Politi-, Embets- och Byggnings-Collegium hafva under nämnde tidrymd tillstånds-resolutioner blifvit meddelade för uppförande af 89 nya bonings- och fabrikshus samt 61 uthus, och dessutom för till- och påbyggnader i 107 egendomar. Flera af dessa byggnader, bland hvilka äfven befinnes ett nytt Theaterhus vid Östra Trädgårdsgatan, äro stora och vackra;

och i allmänhet visar sig i de nyare byggnaderne en bättre smak, än i de under nästförutgångne åren tillkomne; hvartill föreskrifterne i den förnyade Byggnads-Ordningen för Staden af den 5 November 1842 torde hufvudsakligen bidragit.

2:o Invånare.

Folkmängden i Hufvudstaden har enligt Mantalslängderne utgjort:

År 1843	Mantalsskrifne:	Mankön	23,992		
		Qvinkön	33,545	57,537	
	Mantalsfrie:	Mankön	15,179		
		Qvinkön	12,853	28,032	85,569.
„ 1844	Mantalsskrifne:	Mankön	23,261		
		Qvinkön	34,004	57,265	
	Mantalsfrie:	Mankön	14,976		
		Qvinkön	12,877	27,853	85,118.
„ 1845	Mantalsskrifne:	Mankön	24,718		
		Qvinkön	34,322	59,040	
	Mantalsfrie:	Mankön	15,183		
		Qvinkön	12,890	28,073	87,113.
„ 1846	Mantalsskrifne:	Mankön	25,847		
		Qvinkön	34,850	60,697	
	Mantalsfrie:	Mankön	15,208		
		Qvinkön	13,337	28,545	89,242.
„ 1847	Mantalsskrifne:	Mankön	24,651		
		Qvinkön	34,812	59,463	
	Mantalsfrie:	Mankön	15,138		
		Qvinkön : . . .	13,384	28,522	87,985.

Då Stadens folknummer, enligt hvad föregående Femårsberättelser upptaga, år 1837 uppgick till 83,117 och år 1842 till 85,180, var den således år 1847 ökad från förstnämnde år med 4,868 och från år 1842 med 2,805. Ifrån år 1846 till 1847 hade likväl en anmärkningsvärd minskning i folkmängden ägt rum af icke mindre än 1,257 personer, hvilken till betydlig del förorsakades af ovanligt stor dödlighet inom Hufvudstaden under det förra året.

Antalet af födde och döde har varit:

Födde:

År 1843:	mankön	1,492,	qvinkön	1,381:	S:ma	2,873,	hvaraf oäkta	1,282.
„ 1844:	„	1,432,	„	1,435:	„	2,867,	„	1,313.
„ 1845:	„	1,460,	„	1,484:	„	2,944,	„	1,340.
„ 1846:	„	1,416,	„	1,320:	„	2,736,	„	1,208.
„ 1847:	„	1,413,	„	1,347:	„	2,760,	„	1,207.
	Summa:	7,213,	„	6,967:	„	14,180,	„	6,350.

Döde:

År 1843:	mankön	1,744,	qvinkön	1,601:	S:ma	3,345:	Flere döde än födde: 472.
„ 1844:	„	1,733,	„	1,431:	„	3,164:	„ 297.
„ 1845:	„	1,616,	„	1,488:	„	3,104:	„ 160.
„ 1846:	„	2,024,	„	1,843:	„	3,867:	„ 1,131.
„ 1847:	„	1,539,	„	1,360:	„	3,899:	„ 139.
	Summa	8,656,	„	7,723:	„	16,379:	„ 2,199.

Vid jemförelse häraf med förra quinquennium, då de födde utgjorde 13,464 och de döde 17,511, befinnes att, under ifrågavarande fem år, de föddes antal varit 716 större och de dödes 1,162 mindre, än under förstnämnde tidrymd.

Beträffande *Folkets lynne, bildning, sedlighet, konst- och näringsflit*, yttrade Öfver-Ståthållare-Embetet i sednaste Femårsberättelsen det allmänna omdöme, för den tid samma Berättelse angick, att ehuru obestridligt vore, att Folkets upplysning och bildning äfven under nämnde tid varit med allvar omfattade och främjade, samt att konst- och näringsflit i många delar utvecklats, syntes dock sedligheten samt aktningen för lag och ordning hafva aftagit och välmågan i allmänhet vara förminskad, samt att isynnerhet

bland den lägre folkklassen sjelfsvåld, lätja, sedeförderf, fattigdom och tiggeri alltmer utbredt sig. I berörde förhållande har under de påföljde åren, hvilka denna berättelse afser, någon märkbar förändring icke inträffat. Anledning är väl icke att antaga, att derunder tillståndet inom Hufvudstaden i nyssnämnde hänseenden blifvit ytterligare försämradt, men ett bättre förhållande har ej heller varit synbart.

Af Poliskammarens Arbetsförteckningar upplyses, att de gröfre brottmålen, som derifrån blifvit hänskjutna till Domstolarne, hafva utgjort:

År 1843:	mord och dråp	2,	rån	2,	förfalskningar	16,	stölder och snatterier	490.	S:ma	510.
„ 1844:	„	4,	„	16,	„	11,	„	570.	„	601.
„ 1845:	„	3,	„	6,	„	26,	„	648.	„	683.
„ 1846:	„	3,	„	6,	„	26,	„	560.	„	595.
„ 1847:	„	2,	„	3,	„	14,	„	575.	„	594.
	Summa	14,	„	33,	„	93,	„	2,843.	„	2,983;

eller i medeltal årligen . . . . . 596.

Till ansvar för fylleri hafva i Poliskammaren blifvit fällde:

År 1843:	„	„	„	„	„	870.
„ 1844:	„	„	„	„	„	890.
„ 1845:	„	„	„	„	„	706.
„ 1846:	„	„	„	„	„	786.
„ 1847:	„	„	„	„	„	596.
					Summa	3,848;

som i medeltal utgör för hvardera året . . . . . 770.

I afseende på jemförelse af ofvanstående uppgift å de gröfre brottmålen med innehållet af sednaste Femårs-berättelsen i denna del, är att märka, att i sistnämnde Berättelse blifvit upptaget det ifrån Poliskammaren då uppgifna antalet af derstädes för dylika brott angifne personer, af hvilka ofta flere varit i samma mål tilltalade, hvaremot nu endast målens antal kunnat uppgifvas. Någon tillförlitlig jemförelse med förhållandet härutinnan de föregående fem åren kan derföre icke göras; dock vill det synas, som skulle antalet af sådane brottmål den sednare tiden varit något mindre. Deremot har medeltalet af de för fylleri bötfällde varit större, än

åren 1838—1842, då det utgjorde 658. Att sluta häraf, tyckes den förderfliga fyllerilasten hafva snarare till- än aftagit.

3:o Näringar.

Jemte det Öfver-Ståthållare-Embetet, vidkommande de såsom föremål för Femårsberättelserne uppgifne frågor, *på hvilka näringsfång Hufvudstadens bestånd synnerligast grundas, om naturen af dess handel, tillförsel af landets öfverskottsprodukter, afsättningsorter och kommunikation med desamma,* i underdånighet åberopar hvad härom i Öfver-Ståthållare-Embetets förut afgifne Femårsberättelser är anfördt, med tillägg allenast, att, under ifrågavarande tid, kommunikationen emellan Hufvudstaden och landsorterne blifvit än vidare lättad och befrämjad genom tillkomst af flera nya Ångfartyg, får Öfver-Ståthållare-Embetet, till upplysning i frågan, *huruvida under de år, som denna Berättelse angår, Stadens handel och näringar stigit eller fallit, samt hvilka gynnande eller ofördelaktiga konjunkturer förorsakat någotdera af dessa förhållanden,* underdånigst anföra, likasom i de förra Femårsberättelserne, hvad de af Stadens Magistrat, Politi-, Embets- och Byggnings-Collegium, Borgerskapets Äldste samt andre vederbörande i ämnet meddelade uppgifter och utlåtanden hufvudsakligen innehålla.

Grosshandlares och hos dem anställde Handels-Bokhållares antal har varit:

År 1843:	Grosshandlare . .	195,	Handels-Bokhållare . .	225.
„ 1844:	„ . .	189,	„ . .	211.
„ 1845:	„ . .	188,	„ . .	194.
„ 1846:	„ . .	206,	„ . .	202.
„ 1847:	„ . .	210,	„ . .	217.

och är, under berörde tid, burskap å grosshandel vunnet af 50 och uppsagdt af 23.

Antalet af öfrige i Hufvudstaden burskapsägande Handlande, samt af sådane Handtverksidkare, som tillhört Stadens, i följd af Kongl. Fabriks- och Handtverks-Ordningen den 22 December 1846, från den 30 Juni 1847 upplösta Handtverks-Embeten, jemte desse Handlandes och Handtverkares betjenter och arbetare, är i de inkomne uppgifterne upptaget sålunda:

	1843.				1844.				1845.				1846.				1847.			
	Handelsel. Handtverks Idkare.	Handels Betjenter och Lärlingar.	Gesäller.	Lärlingar och andra Arbetare.	Handelsel. Handtverks Idkare.	Handels-betjenter och Lärlingar.	Gesäller.	Lärlingar och andra Arbetare.	Handelsel. Handtverks Idkare.	Handels-betjenter och Lärlingar.	Gesäller.	Lärlingar och andra Arbetare.	Handelsel. Handtverks Idkare.	Handels-betjenter och Lärlingar.	Gesäller.	Lärlingar och andra Arbetare.	Handelsel. Handtverks Idkare.	Handels-betjenter och Lärlingar.	Gesäller.	Lärlingar och andra Arbetare.
Siden- och Klädeskramhandlare .	27	34	—	—	27	32	—	—	26	35	—	—	27	34	—	—	26	37	—	—
Diversehandlare .	54	35	—	—	53	37	—	—	60	39	—	—	62	40	—	—	65	42	—	—
Spanmåls-, Minut- och Viktualiehandlare	110	142	—	—	106	142	—	—	103	139	—	—	101	141	—	—	105	135	—	—
Läderhandlare . .	15	6	—	—	13	10	—	—	14	6	—	—	11	4	—	—	9	4	—	—
Möbelhandlare . .	5	4	—	—	5	4	—	—	5	4	—	—	5	4	—	—	5	4	—	—
Bokhandlare . . .	13	22	—	—	13	23	—	—	14	26	—	—	14	24	—	—	11	23	—	—
Kryddkramhandlare	238	205	—	—	239	197	—	—	252	195	—	—	259	199	—	—	269	164	—	—
Tobakshandlare, innehafvande burskap. . . .	38	7	—	—	36	6	—	—	39	8	—	—	38	7	—	—	40	9	—	—
Jernkramhandlare	21	19	—	—	20	20	—	—	19	25	—	—	19	25	—	—	21	24	—	—
Linkramhandlare	13	11	—	—	12	10	—	—	12	9	—	—	9	9	—	—	10	9	—	—
Hattstofferare . . .	11	8	—	—	11	8	—	—	11	8	—	—	11	8	—	—	9	8	—	—
Lärftskramhandlande	37	29	—	—	35	27	—	—	40	26	—	—	39	29	—	—	40	30	—	—
Kofferdi - Skeppare	106	—	—	—	107	—	—	—	109	—	—	—	107	—	—	—	107	—	—	—
Byggare o. Bränvins-distilleringsIdkare	75	36	—	—	75	32	—	—	80	33	—	—	76	26	—	—	76	32	—	—
Vinskänkar	83	104	—	—	85	105	—	—	103	108	—	—	104	108	—	—	108	103	—	—
Bageri-Idkare . . .	39	—	120	106	40	—	125	109	41	—	120	100	37	—	100	90	30	—	90	100
Skräddare.	148	—	457	460	152	—	584	517	154	—	522	448	149	—	497	430	142	—	481	427
Slagtare	24	—	36	61	21	—	31	55	19	—	27	54	18	—	24	51	20	—	25	56
Guld- och Silfverarbetare samt Juvelerare	54	—	90	89	58	—	84	71	61	—	91	76	58	—	92	73	59	—	92	73
Hofslagare	28	—	47	98	28	—	50	96	27	—	48	95	25	—	40	103	28	—	42	98
Tunnbindare . . .	29	—	52	54	27	—	49	52	27	—	46	51	27	—	48	49	27	—	47	47
Sejlare.	4	—	11	7	4	—	9	8	4	—	12	7	4	—	10	9	4	—	9	9
Murmästare. . . .	12	—	40	100	12	—	40	100	12	—	40	100	12	—	40	100	12	—	40	100
Gördelmakare . .	8	—	10	13	8	—	13	12	8	—	16	15	7	—	14	15	8	—	12	15
Fodralmakare . .	4	—	3	7	4	—	4	7	4	—	4	9	7	—	6	13	9	—	9	16
Bokbindare	34	—	50	40	35	—	50	40	35	—	50	40	36	—	50	40	38	—	50	40
Klen- och Pistolsmeder	15	—	23	57	18	—	22	67	18	—	18	67	20	—	24	70	21	—	25	72
Svarfvare o. Blockmakare	10	—	15	16	10	—	14	16	8	—	10	12	8	—	9	11	8	—	7	10
Byggmästare . . .	5	—	—	—	5	—	—	—	5	—	—	—	5	—	—	—	5	—	—	—
Perukmakare . . .	7	—	—	17	10	—	—	22	10	—	—	22	10	—	—	22	20	—	—	22

	1843.				1844.				1845.				1846.				1847.			
	Handels el. Handtverks Idkare.	Handels-betjenter och Lärlingar.	Gesäller.	Lärlingar och andra Arbetare.	Handels el. Handtverks Idkare.	Handels-betjenter och Lärlingar.	Gesäller.	Lärlingar och andra Arbetare.	Handels el. Handtverks Idkare.	Handels-betjenter och Lärlingar.	Gesäller.	Lärlingar och andra Arbetare.	Handels el. Handtverks Idkare.	Handels-betjenter och Lärlingar.	Gesäller.	Lärlingar och andra Arbetare.	Handels el. Handtverks Idkare.	Handels-betjenter och Lärlingar.	Gesäller.	Lärlingar och andra Arbetare.
Gulddragare	4	—	6	9	4	—	6	9	4	—	6	9	3	—	4	5	2	—	4	5
Messingsslagare . .	3	—	4	4	3	—	4	4	3	—	4	4	3	—	5	5	3	—	4	5
Pumpmakare . . .	4	—	1	4	4	—	1	3	4	—	—	4	4	—	—	4	3	—	—	2
Notfiskare	7	—	—	—	7	—	—	—	7	—	—	—	7	—	—	—	6	—	—	—
Garfvare och Karduansmakare . .	19	—	38	49	18	—	31	56	18	—	34	45	17	—	26	46	11	—	25	36
Borstbindare . . .	8	—	11	15	8	—	10	14	7	—	8	12	6	—	6	9	5	—	4	7
Kammakare . . .	11	—	10	10	10	—	10	12	10	—	9	12	9	—	11	12	8	—	7	12
Kopparslagare . .	13	—	17	20	13	—	18	18	14	—	19	24	16	—	17	28	22	—	19	29
Glasmästare	21	—	13	28	22	—	20	31	25	—	18	37	25	—	19	34	27	—	21	34
Tenngjutare . . .	3	—	2	2	3	—	3	1	4	—	3	2	4	—	3	3	4	—	1	3
Hattmakare	8	—	11	4	8	—	13	3	8	—	12	3	7	—	12	4	7	—	10	2
Gelbgjutare	12	—	23	31	11	—	13	37	11	—	20	38	12	—	18	35	10	—	24	39
Traktörer	93	—	—	—	91	—	—	—	94	—	—	—	93	—	—	—	95	—	—	—
Krögare	3	—	—	—	3	—	—	—	3	—	—	—	3	—	—	—	3	—	—	—
Snörmakare . . .	17	—	10	23	17	—	11	23	20	—	7	19	19	—	9	21	19	—	8	18
Målare	35	—	45	60	40	—	41	58	35	—	47	65	42	—	44	66	42	—	46	68
Tapetserare	15	—	9	33	14	—	9	31	13	—	7	32	14	—	10	27	14	—	9	25
Snickare	79	—	196	255	78	—	184	248	78	—	187	225	79	—	194	213	77	—	204	209
Stolmakare	11	—	5	26	12	—	3	24	15	—	7	29	19	—	3	28	19	—	8	18
Segelmakare . . .	6	—	5	2	7	—	5	1	7	—	5	2	7	—	4	2	7	—	5	, 2
Hyrkuskar	9	—	—	—	10	—	—	—	9	—	—	—	9	—	—	—	9	—	—	—
Vagnmakare . . .	13	—	21	25	13	—	16	25	13	—	12	25	13	—	14	26	15	—	19	21
Repslagare	3	—	22	11	3	—	17	8	3	—	16	10	3	—	19	8	3	—	19	9
Sadelmakare . . .	23	—	38	56	25	—	29	49	28	—	27	56	22	—	33	47	22	—	38	46
Summa	1,687	662	1.440	1.792	1,693	653	1.519	1,827	1.753	661	1.452	1,749	1,741	658	1.505	1.699	1.765	624	1.404	1,675

Å nedannämnde Idkare af Handtverk eller andra yrken samt deras arbetare har Öfver-Ståthållare-Embetet erhållit uppgift endast för år 1847, då de utgjort:

	Idkare.	Gesäller.	Lärlingar och andra arbetare.
Skomakare	208.	335.	385.
Bleckslagare	15.	17.	29.
Fiskköpare	34.	—	56.
Sockerbagare	28.	17.	31.
Stenhuggare	2.	3.	3.
Sämsk- och Handskmakare . .	5.	4.	3.
Körsnärer	12.	11.	10.
Skorstensfejare	8.	8.	54.
Plåtslagare	5.	8.	14.
Guldslagare	2.	4.	1.
Trädgårdsmästare	23.	7.	36.
Klockgjutare	3.	—	2.
Kakelugnsmakare	12.	32.	20.
Summa	357.	446.	644.

Om värdet af de här ofvan uppräknade Handtverks-idkares tillverkningar har någon upplysning ej kunnat vinnas.

Enligt Öfver-Ståthållare-Embetet meddeladt Utdrag af de till Kongl. Commerce-Collegium insände Förteckningar öfver antalet af alla under numera upphörda Hall- och Manufaktur-Rätten lydande *Fabrikanter* och *Manufakturister* samt deras arbetare jemte tillverkningarnes värde, under ifrågavarande år, har förhållandet dermed varit följande:

	1843.			1844.			1845.			1846.			1847.		
	Idkare.	Arbetare.	Tillverknings-värde.	Idkare.	Arbetare.	Tillverknings-värde.	Idkare	Arbetare.	Tillverknings-värde.	Idkare.	Arbetare.	Tillverknings-värde.	Idkare.	Arbetare.	Tillverknings-värde.
Bomulls- och Linne-Fabrikanter	17	304	167.098	14	288	164,509	13	252	108,993	11	210	96,436	9	207	98,494
Band-Fabrikanter	11	98	55,241	10	85	51,970	10	98	48,622	10	107	44,301	11	100	52,143
Klädes-Fabrikanter	13	414	485,369	13	384	427,563	12	262	334,836	8	209	324,886	8	214	283,186
Siden-Fabrikanter	16	627	638,868	19	575	582,518	18	565	606,267	15	585	649,085	15	677	753,614
Stofts-Fabrikanter	6	24	19,353	5	21	17,485	5	19	24,232	6	18	24,637	5	18	14,742
Strump-Fabrikanter	10	130	25,836	12	133	25,670	10	116	27,093	10	109	31,118	11	113	33,887
Silkesredare	12	16	25,200	14	23	24,200	13	20	24,600	13	20	22,100	12	28	21,100
Kattuns-Fabrikanter	3	31	9,540	4	29	6,578	2	17	7,217	2	17	3,170	1	14	2,910
Appretörer	2	6	1,500	3	7	1,800	3	6	1,800	3	7	1,900	3	5	1,900
Bildhuggare	5	8	1,400	5	13	2,500	5	14	2,800	5	15	2,400	4	22	2,000
Bensvärts-tillverkare	4	4	1,800	3	4	1,100	2	3	1,000	2	2	600	1	2	400
Borstbindare	1	5	700	1	2	500	1	2	500	2	4	900	2	6	800
Kemiske Fabriker	5	9	8,400	6	8	13,400	5	11	16,900	6	19	27,000	4	15	21,900
Kemiske Bleken	1	4	2,500	1	4	2,500	1	4	2,000	1	2	1,500	1	1	1,200
Kemiske Elddons-tillverkare	4	27	4,400	7	22	5,800	6	16	6,600	6	14	4,000	1	14	5,000
Chirurgiske Instrumentmakare	4	13	3,400	4	10	3,100	3	9	1,700	3	9	1,600	3	9	1,300
Chokolad-tillverkare	7	7	4,500	7	7	4,300	5	6	3,400	3	3	2,400	2	2	1,700
Eau de Cologne-tillverkare	14	14	11,400	13	13	7,660	13	13	4,600	11	11	1,900	8	8	1,200
Färgberedare	4	4	3,500	2	2	1,400	1	1	1,000	1	1	800	1	1	600
Fanér-skärare	1	1	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fodralmakare	1	1	200	1	1	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Färgare	21	48	15,000	20	52	20,400	19	49	25,400	18	47	25,400	16	43	24,900
Fabriksredskaps-tillverkare	10	21	4,800	9	21	4,700	8	19	3,900	8	17	2,900	7	22	2,400
Förgyllare	9	20	4,200	8	25	4,600	8	18	4,600	8	13	3,300	6	12	2,500
Gipsgjutare	2	2	1,100	2	4	1,200	2	3	1,200	2	4	800	2	4	600
Glasslipare	5	10	4,700	4	9	3,600	3	5	1,700	3	8	1,500	3	8	800
Gas-apparat-tillverkare	1	52	40,630	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hvitgarfvare	3	3	800	2	3	700	2	2	600	2	2	300	1	1	200
Garfverier	8	73	287,650	7	55	195,267	8	56	178,624	8	56	206,387	7	54	193,287
Handskmakare	3	42	9,121	3	39	6,035	3	41	5,310	2	31	5,465	2	30	4,257
Hagelstöpare	1	2	800	1	2	800	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hatt-tillverkare	11	19	7,600	13	20	7,900	17	25	8,600	17	23	7,100	11	20	5,600
Jernblecks-lakerare	4	12	2,400	4	12	2,600	4	10	2,300	5	14	2,500	5	14	1,700
Jern- och Stål-Arbetare	18	45	8,600	18	52	10,100	17	52	10,100	17	48	7,800	15	47	6,700
Jerngjuterier	3	78	65,394	2	61	71,150	2	86	68,083	2	88	73,000	2	93	106,100
Kard-Fabrikanter	4	58	10,439	3	49	8,508	3	37	5,905	4	31	4,680	4	25	6,263
Kort-Fabrikanter	3	21	25,800	3	25	29,737	4	23	30,813	5	33	34,783	5	43	36,230
Kautschuk-Fabrikanter	1	10	3,500	1	8	4,000	1	6	3,500	1	6	3,000	1	4	2,500
Klädes-renovatörer	18	21	5,100	15	20	4,800	13	14	4,100	19	21	3,500	14	14	2,100
Korgarbetare	6	11	2,800	6	10	3,100	6	10	3,100	6	9	2,200	5	11	1,800
Lack- och Kork-tillverkare	9	9	4,300	8	8	2,900	8	8	2,600	8	8	1,900	7	7	1,800
Läder-lakerare	3	3	1,500	4	4	1,800	4	4	1,800	4	4	1,200	3	3	600
Ljuskrone-tillverkare	1	2	400	1	1	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Likkist-tillverkare	2	2	1,700	2	2	1,500	2	2	900	1	1	100	—	—	—

	1843.			1844.			1845.			1846.			1847.		
	Idkare.	Arbetare.	Tillverknings-värde.	Idkare.	Arbetare.	Tillverknings-värde.	Idkare.	Arbetare.	Tillverknings-värde.	Idkare.	Arbetare.	Tillverknings-värde.	Idkare.	Arbetare.	Tillverknings-värde.
Snickare	34	106	22.000	29	98	20,200	27	96	18.900	25	87	13.400	17	61	8.000
Skomakare	90	191	40.300	80	156	36,800	83	179	35,700	79	145	23,500	60	109	14.200
Mathematiske Instrumentmakare	11	22	8.400	9	21	8,200	9	18	7,800	9	18	7,400	9	20	6.000
Meteorologiske Instrumentmakare	3	3	2.800	3	3	2,800	4	4	2,800	4	6	2,700	3	3	2.300
Metall- och Brons-arbetare	11	24	7.000	9	19	4,100	10	21	4,300	11	23	4,200	8	17	2,100
Musikaliske Instrumentmakare	5	10	2.200	5	9	2,400	5	11	2,400	7	14	2,200	7	18	2,200
Mekaniske Fabrikanter	7	13	4,000	9	63	45,762	8	129	53,580	9	90	57,300	8	147	55.800
Nipper- och Galanteri-Fabrikanter	6	7	9.000	6	6	9,700	6	6	9,700	6	6	9,000	6	6	8.800
Optiske Instrumentmakare	1	7	1.500	1	5	1,500	1	4	1,300	1	5	1,000	1	3	800
Olje-raffinerare	2	15	46,100	2	19	81,813	2	18	110,868	2	18	115,500	1	18	193.788
Postlins-Bruk	1	185	97,385	1	188	112,486	1	191	130.773	1	168	121,539	1	164	140.179
Pappers-Lisserare	1	1	200	1	1	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Portfölj- och Etui-tillverkare	4	16	2,300	4	16	2,800	4	16	2,900	8	19	3,000	7	22	2.400
Postlins-målare	2	2	600	2	2	500	2	2	400	1	1	100	1	1	100
Parasollmakare	8	19	3,700	7	24	5,700	8	25	7,800	7	23	5,900	7	32	5.600
Rit- och Väfskeds-makare	1	2	600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Repslagare	4	11	17.600	4	14	16,500	3	13	16.600	3	14	15,400	3	17	15.400
Stilgjutare	1	8	3,000	1	3	2,000	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Salt-raffinerare	1	3	1,000	1	4	1,000	1	4	1,000	—	—	—	—	—	—
Saffians-Fabrikanter	2	7	16.983	1	2	12,223	2	3	12,438	2	2	11,729	2	3	11,436
Skärslipare	1	2	400	1	2	400	1	2	400	1	2	300	1	1	200
Stenkärls-Fabrikanter	2	16	8,200	2	11	3,000	1	4	1,000	—	—	—	—	—	—
Stenslipare	2	2	200	2	2	200	1	1	100	—	—	—	—	—	—
Såpsjudare	9	20	78.700	9	17	73.000	11	18	67.800	9	19	62,500	7	16	60.000
Spegel-Fabrikanter	10	13	5.800	11	19	6,400	10	16	7,000	9	13	5,700	8	12	5,600
Sockerbruk	13	194	1,375,905	13	195	1,455,500	12	187	1,450.149	11	204	1.606,141	12	206	1,640.333
Tobaksfabriker	13	283	522,679	17	284	485,416	18	304	506,979	19	302	602,856	16	321	593.999
Tobakspip-Bruk	1	4	1,000	1	4	1,000	2	7	2,000	2	8	1,600	2	8	1,200
Tapetserare	6	8	2,900	8	15	3,800	10	18	4,500	10	19	3.900	8	16	2.300
Tvål-tillverkare	4	4	2,000	3	3	1,700	3	3	1,700	3	3	1,600	2	2	1.300
Tagelberedare	1	1	200	1	1	200	1	1	200	1	1	200	1	1	100
Tapetmålare	34	97	20,800	32	96	20,200	31	99	20,600	34	98	18,900	30	93	14,400
Tobaks-plantörer	4	4	3,200	4	4	3,200	2	2	800	2	2	700	1	1	300
Talgljus-tillverkare	9	16	28,200	8	16	23,700	8	13	17.900	8	13	20.300	5	6	16.800
Urfabrikanter	30	62	11,900	30	65	12,200	33	78	13,100	33	78	11.700	27	65	7,700
Vaxduks-tillverkare	4	8	14,799	4	8	10.872	6	10	11,769	5	9	12,325	5	9	14.059
Vax- och Stearinljus-tillverkare	3	16	56,032	5	23	65.365	5	16	55,225	4	31	47.300	3	26	46.105
Åkdons-tillverkare	5	9	1,700	6	8	1,700	8	10	2,100	10	15	2,100	6	10	1.200
Ättiks-Bryggare	9	10	5,500	13	14	9.100	10	10	8,100	9	11	11,400	7	8	8.100
Diverse Idkare	12	12	6,148	9	9	4,200	11	12	5,000	13	14	3.800	10	15	2.700
Summa	654	3.744	4,112.070	634	3,562	4,278.287	622	3,455	4.185.976	616	3,307	1.435,738	508	3,365	4,584,242

Idkare af serskilda Näringsyrken, icke tillhörande någondera af Borgerskapets Klasser, hafva varit:

	År 1843.	1844.	1845.	1846.	1847.
Kontingent-Borgare	21	70	77	81	85
Personer, innehafvande rättighet att idka:					
Klädmäkleri	119	117	109	109	115
Nipperhandel	63	61	67	67	59
Spisqvartersrörelse	32	29	29	29	28
Krognäring	362	365	365	366	350
Spisqvartersrörelse utan försäljning af spirituosa	2	2	2	2	5
Nålstolskramhandel	4	4	3	2	2
Mångleri	102	97	75	84	124
Lutfiskförsäljning	20	18	21	19	13
Tobakshandel	52	61	63	68	74
Ljusstöpning	56	57	52	47	40
Hembryggeri	3	—	—	—	—
Tillverkning och försäljning af bakelser, pepparkakor, korf, metvurst, glas och postlin	49	75	53	73	46
Grönsakers försäljning	59	78	91	102	106
Försäljning af kokadt Kaffe	13	24	26	27	24
Summa	957	1,058	1,033	1,076	971

Äfvensom år 1847 befunnos:

Apothekare	14,	med Betjening	i och för rörelsen	55.
Badaremästare	20	d:o	d:o	45.
Boktryckare	29	d:o	d:o	324.
Koppartryckare	4	d:o	d:o	9.
Stentryckare	19	d:o	d:o	31.
Åkare	61	d:o	d:o	156.

Angående förhållandet med Hufvudstadens *Handel* och *Sjöfart* under ifrågavarande tid anföras följande, från Kongl. General-Tullstyrelsens Revisions- och Kammar-Kontor lemnade uppgifter:

	1843.	1844.	1845.	1846.	1847.
Värdet af de till Stockholm från utrikes orter *införde och förtullade varor* utgjorde . . . B:ko R:dr	8,565,387	8,733,943	10,841,182	10,090,391	14,096,658
Hvaribland de från Finland uppgått till . . . . . „	877,950	784,334	340,830	387,871	321,525
Värdet af varor, inkomna på Nederlag . . . . . „	808,541	829,802	908,083	1,079,400	1,232,681
Dito på Kredit-upplag . . . . „	2,633,649	2,268,508	2,233,854	2,849,549	2,663,457
Ifrån utrikes orter till Stockholm anlände Fartygs antal	795	739	668	799	790
Deras lästetal	36,569	34,475	37,891	36,668	34,833
Brutto-uppbörden i Stockholm af tull för inkomne varor . . . . R:dr	1,307,744	1,287,533	1,324,737	1,550,830	1,503,854
Dito af rekognition . . . . . „	3,319	2,449	2,349	2,860	2,944
Dito af afgift till Handels- och Sjöfarts-Fonden . . . . . „	142,604	139,816	132,740	155,438	150,482
Dito af Fyr- och Båkmedel . . „	11,000	10,547	10,435	9,645	8,492
Dito af Lastpenningar . . . . „	10,671	10,445	10,369	9,615	8,643
Ifrån inrikes orter ankomne Fartyg st.	967	923	1,003	945	846
Tillförsel af Bränvin, sjöledes . k:r	2,575,668	3,415,144	2,757,972	2,299,381	2,001,053
Värdet af de från Stockholm till utrikes orter *utförde varor* utgjorde R:dr	8,080,239	7,176,453	7,310,522	7,930,473	9,213,326
Deribland exporterade till Finland för ett värde af . . . „	1,329,039	1,104,441	492,215	557,599	979,969
Värdet af varor, utförde från Stockholms Nederlag . . . „	96,630	146,584	167,890	201,183	204,961
Dito från Kredit-upplag . . . „	23,445	137,655	62 742	38,552	6,551
Till utrikes orter från Stockholm afgångne Fartygs antal	941	901	877	964	962
Deras lästetal	40,609	41,724	42,113	44,089	41,737
Brutto-inkomsten i Stockholm af tull för afsände varor . . . . . R:dr	46,438	34,948	37,714	37,894	34,479
Dito af rekognition . . . . „	285	291	405	515	586
Dito af Fyr- och Båkmedel . . „	7,229	7,915	7,821	7,890	7,769
Dito af Transito-afgift . . . . „	1,030	2,624	751	592	534
Dito af lastpenningar . . . . „	7,363	8,325	7,905	7,747	6,864
Värdet af de från Stockholm exporterade trädvaror . . . . „	101,726	117,040	132,899	106,251	81,151
Stångjern, utfördt från Stockholm Skℬ	240,091	289,998	312,244	319,563	321,866
Tjära, exporterad från dito . . T:r	20,902	13,508	12,424	11,620	15,261
Till inrikes orter från Stockholm afgångne Fartyg . . . . . st.	1,135	1,116	1,178	1,095	1,061

Det ofvan uppgifna värdet af varor, införde ifrån eller utförde till utrikes orter, innefattar likväl äfven följande belopp för Guld och Silfver, nemligen:

Infördt:	1843.	1844.	1845.	1846.	1847.
Guld, arbetadt	5,300	1,190	750	5,705	11,000
myntadt	——	——	——	533	1,082
oarbetadt	——	——	1,040	——	3,040
Silfver, arbetadt	783	1,635	3,297	4,165	8,656
myntadt	——	75	——	——	554
oarbetadt	——	629,437	2,760,871	1,329,428	5,526,984
Summa	6,083	632,337	2,765,958	1,339,831	5,551,316
Utfördt:					
Guld, myntadt	812,470	——	4,143	2,391	2,448
Silfver, arbetadt	2,860	154	5,926	1,750	662
myntadt	1,388,362	89,581	2,324	636	326,027
oarbetadt	——	——	15	3,360	——
Summa	2,203,692	89,735	12,408	8,137	329,137

När detta Guld och Silfver afdrages, utgör återstående värdet af importen till Stockholm från utrikes orter, deruti inbegripne så väl förtullade som på Nederlag och Kreditupplag inkomne varor, för

År	1843	B:ko R:dr	12,101,494.
„	1844	„ „	11,199,916.
„	1845	„ „	11,217,160.
„	1846	„ „	12,679,509.
„	1847	„ „	12,441,479.

samt återstående värdet af exporten till utrikes orter, med inberäkning jemväl af hvad från Nederlag och Kreditupplag blifvit utfördt, för

År	1843	R:dr	5,996,622.
„	1844	„	7,370,957.
„	1845	„	7,528,746.
„	1846	„	8,162,072.
„	1847	„	9,095,701.

Stockholms Skeppsrederier ägde

vid	1843	års slut	150	Fartyg,	med	13,506 läster,
„	1844	„	139	„	„	12,273 „
„	1845	„	130	„	„	11,911 „
„	1846	„	122	„	„	11,001 „
„	1847	„	113	„	„	10,471 „

Under dessa år hafva bemälde Skeppsrederier förlorat genom skeppsbrott 25 Fartyg, försålt 64, inköpt 33 och låtit bygga 18.

De anförde uppgifterne angående Hufvudstadens Handel och Sjöfart under ifrågavarande tidrymd utvisa: att importen af varor från utrikes orter, då det inkomna Guldet och Silfret ej tages i beräkning, icke omvexlat i någon betydligare mån, men likväl åren 1846 och 1847 varit större, än under de föregående åren: att exporten, med afdrag för utfördt Guld och Silfver, hela tiden varit i stigande och isynnerhet år 1847 betydlig: samt att, detta oaktadt, Stockholms Skeppsrederier tillhöriga fartyg år från år minskats, både till antal och lästetal.

I anledning af sistnämnde förhållande har Stadens Handels-Förenings afdelning för Grosshandel, i dess afgifne utlåtande, anmärkt, at då fartygen numera vore af bättre beskaffenhet, hvilket särskildt gällde i afseende på konstruktionen, som gjort dem snällare seglande, kunde de till deras värden antagas vara i jemnbredd med de fartyg Skeppsrederierna i Stockholm ägde under föregående fem åren; hvarjemte nämnde Afdelning af Handelsföreningen upplyst, att isynnerhet året 1847 varit fördelaktigt för Stadens Skeppsrederier.

Uti samma utlåtande är tillika anfördt: att, beträffande exporthandeln på Brasilien, hvarom i sednaste Femårs-berättelsen blifvit yttradt, att denna handel visat sig i märkbart aftagande, ingen anledning förefunnes till förändring i omdömet vid jemförelse med förhållandet under de sednare åren af det nästförflutna quinquennium: att den Ostindiska handeln under ifrågavarande år ej varit i det tilltagande, hvartill, enligt den nyss åberopade Femårs-berättelsen, anledning förekommit; dock hade samma handel dessa år varit af omvexlande framgång: att handeln på England varit i stigande: att ehuru, i afseende på handeln med Norra Amerika, sådana skäl till missförhållande ej kunde numera åberopas, som de, hvilka uti förra Berättelsen uppgåfvos, qvarstodo dock äfven för åren 1843—1847, att handeln på Norra Amerika icke tilltagit: samt att handeln i det hela under förenämnde fem år för en stor del af Stockholms Handlande varit temligen tillfredsställande.

Deputerade för Kofferdiskeppare-Societeten hafva upplyst, att en stor

del af dess uppgifna antal ledamöter varit i saknad af tillfälle till tjenstgöring i sitt yrke under ifrågavarande tid, nämligen 28 af 106 år 1843, 29 af 107 år 1844, 39 af 109 år 1845, 31 af 107 år 1846, och 37 af 107 år 1847, hvaremot många af Stockholms fartyg blifvit förde af Skepppare, som ägt burskap i andra städer; äfvensom Deputerade vidare andragit: att enär Stockholms handelsflotta, med undantag af år 1843, då den något ökades, ständigt minskats under de följande åren, hade också Kofferdiskeppare-yrket lidit: att, efter Deputerades åsigt, anledningen till detta förhållande igenfunnes dels deri, att numera ett större antal främmande nationers skepp till Stockholm med laster anlända och åter lastade afgå, än förut varit händelsen, dels deruti, att äfven antalet af inhemska städers fartyg för trafiken på Hufvudstaden årligen ökats: att orsaken till det förra otvifvelaktigt vore att finna i liberalare handelsfördrag, Sverige och andra Länder emellan, hvilket Deputerade vore långt ifrån att klandra: att det sednare åter syntes mera nedslående, emedan det utvisade, att fartyg från Rikets andra städer kunde med Stockholms fartyg konkurrera med fördel; hvartill skälet väl icke kunde vara annat, än att det kostade mera att reda i fartyg från Stockholm, än från de mindre städerne: att Deputerade befarade, att Stockholms sjöfart under kommande tider torde alltmer aftaga, hvaremot de med tillförsigt hoppades, att flera Rikets andra städers sjöfart skall i full motsvarighet tilltaga: samt att skälen till dessa förmodanden vore dels Stockholms belägenhet långt in i landet, hvilken föranledde betydliga kostnader i båk-, fyr-, lots- och bogserings-afgifter, dels den ringa tillgång på produkter för skeppning, som från granskapet af staden eller på Mälaren ditfördes, dels de så betydligt större kostnader, hvilka vid stadens varf ägde rum, samt den mängd afgifter och pålagor af olika slag, som i Hufvudstaden tyngde sjöfarten, och hvaribland flere i Rikets andra städer vore okände.

Hvad beträffar *minuthandeln*, hvari, till följd af Kongl. Handels-Ordningen den 22 December 1846, separationen upphört från och med den 1 Juli 1847, efter hvilken dag till årets slut 86 personer vunnit burskap å sådan handel; så hafva nedannämnde Minuthandlande i särskilda utlåtanden anfört:

Siden- och klädeskramhandlare: att de på deras handel menligt inverkande förhållanden, som i föregående Femårs-berättelsen äro omförmälda, äfven fortfarit under ifrågavarande år; hvadan denna handel derunder, långt ifrån att hafva varit i stigande, i betydlig mån fallit och lemnat idkarne en högst ringa vinst;

Spanmåls- och viktualiehandlare: att viktualiehandeln i Stockholm betydligen aftagit; hvartill orsaken funnes dels i den fortfarande höga tullen å viktualier, hvilken haft till följd, att handeln med Finland, hvarifrån Stock-

holms Handlande försågo sig med dylika varor, nästan helt och hållet upphört, dels i den nya Handels-Ordningen, som berättigade så väl månglerskor, som andre personer, att försälja matvaror af alla slag, äfven i de minsta partier;

Kryddkramhandlare: att år 1847 voro bland ledamöterne 21 under konkurs och 82 af meddellösbet hindrade att utöfva deras borgerliga rörelse; hvadan endast 166, af det uppgifna antalet 269, kunnat af burskapsrättigheten sig begagna: att deraf visade sig, huruledes utsigterne för en tarflig utkomst för bemälde Handelsidkare varit i aftagande, åtminstone icke i stigande: och att orsakerne syntes vara dels ökadt antal ledamöter och den större täflan, som deraf blefve en följd, dels ock i någon mån de skakningar, som under förra delen af ifrågavarande tid inträffade på de fleste Europeiske handelsplatser, och hvilka för Sverige vållade en hämmad utförsel af dess produkter, men deremot en stark utförsel af ädla metaller, hvarigenom den rörliga penningetillgången minskades, hvilket försvårade och i viss mån hämmade rörelsen samt rubbade förtroendet; hvartill kommit derefter inträffade svaga skördar, som äfven ofördelaktigt inverkat på handel och näringar i allmänhet;

Tobakshandlare: att den stora mängd Tobaksbodar, som, till följd af tillstånd åt många, att såsom försörjningsmedel, utom burskapsrätt, idka tobakshandel, uppstått inom Hufvudstaden, likasom det förhållande, att de till antalet inskränkte artiklar, som Tobakshandlarne ägde rätt att försälja, äfven afyttrades i många andra salubodar, i hög grad verkat menligt för Tobakshandels-Societeten, hvars medlemmar derföre, med ganska få undantag, befunnit sig i stort bekymmer för sin utkomst och för möjligheten att betala Krono- och Stads-utskylderne;

Linkramhandlare: att det alltmer nedgående antalet af desse Handelsidkare och deras biträden vittnade påtagligen om berörde handelsyrkes aftynande och dess förestående undergång;

Jernkramhandlare: att ehuru af det förhållande, att Jernkramhandlarnes antal åren 1843—1847 varit större, än de föregående fem åren, den slutsats kunde dragas, att jernkramhandeln varit i stigande, hade den dock snarare befunnit sig i ett aftynande tillstånd; hvartill en hufvudsaklig anledning uppgifvits vara, att jernkramhandeln med Finland, hvilken fordom varit så betydlig, att af densamma flere bland Societetens ledamöter hemtat sin förnämsta sysselsättning och inkomst, numera alldeles upphört, helst en under sednare åren i Finland utkommen författning skall hafva förbjudit dess allmoge att dit införa Svenska jernkramvaror;

Hattstofferare: att deras yrke nästan hvarje år försämrats; hvilket lätteli-

gen af en hvar kunde inses, om man tog i betraktande det stora antal försäljningsbodar, som i andra vägar under de sednare åren tillkommit och till största delen omfattade äfven sådane artiklar, som af Hattstoferarne förut nästan uteslutande hållits till salu; att en lika vigtig orsak till yrkets förfall torde finnas i den höga införseltull, hvarmed de flesta varor, hvilka Hattstofferare vanligen tillhandahålla allmänheten, vore belagde, hvilket förorsakat, att en stor del af sådane varor, som af resande förut uppköpts i Stockholm, nu af Handlande i Götheborg försäljas nästan öfverallt i Riket till billigare pris, än hvad Hattstofferarne i Stockholm kunde hafva dem uti inköp: och att den långt utdragna kredit, hvilken Hattstofferarne ofta nödsakades lemna, och hvarigenom jemväl betydligare förluster uppkomme, äfven utgjorde en bidragande orsak till yrkets aftagande;

Läderhandlare: att deras handel under sednare åren minskats, dels i följd af en i allmänhet mindre fördelaktig konjunktur, dels förnämligast deraf, att Garfveri-Idkarne sjelfve drifvit minuthandel i öppna bodar;

Lärftskramhandlare: att Societeten i uppgiften till förra Femårs-berättelsen, såsom skäl till Lärftskramhandelns aftagande, anmärkt det intrång Societeten ansåg sig lida af Vestgöthers och Norrlänningars handel med det hufvudsakligaste af Societetens handelsartiklar, och att under den sedermera förflutna tidrymden förhållandet ingalunda förändrats till Societetens fördel; samt

Bokhandlare: att af Bokhandlares numera minskade antal skulle det synas, som Bokhandeln vore i aftagande; dock som den försäljning hvilken af de afgångne varit bestridd, blifvit fördelad på de öfrige, kunde det antagas att Bokhandeln befunne sig i samma tillstånd, som vid den sednaste Femårs-berättelsens afgifvande.

Borgerskapets Äldste hafva yttrat, att total-omdömet angående minuthandeln i Stockholm åren 1843—1847 torde lämpligast vara: att denna handel i dess flesta grenar aftagit: att skälen dertill varit förhållanden utrikes, som verkat på handelsförhållanden härstädes, en vacklande kredit, intrång af det ena yrkets idkare på andras verksamhet, under den tid då minuthandels-separationen gällde, samt vissa landsortsinvånares och härvarande icke burskapsägande personers förfoganden: och att, då den nya Handels-Ordningen, hvarigenom minuthandels-separationen blifvit afskaffad, ej vidtagit förrän den 1 Juli 1847, den derefter förflutna tid varit för korrt, för att kunna till dess verkan på minuthandelns förkofran eller aftagande bedömas.

De *handtverks- och andra yrkens Idkare,* som intilldess den nya Fabriks-

och Handtverks-Ordningen med den 1 Juli 1847 blef gällande, utgjort Handtverks-Embeten eller till Handtverks-Klasserne räknade Societeter, hafva, så vidt utlåtanden af dem blifvit afgifne, klagat öfver deras yrkens förfall och minskad förtjenst. Af Guld- och Silfver-Arbetares samt Juvelerares arbeten hafva under åren 1843—1847 till kontrollstämpling blifvit anmälde 9,320 quintin Guld och 83,908 lod Silfver mindre, än under det föregående quinquennium. Bryggeri-idkarnes Spannmåls-afverkning är uppgifven att hafva åren 1847 med 1,376 Tunnor understigit afverkningen under år 1842, hvilket sistnämnde år den åter var 6,224 Tunnor mindre än år 1837; och hafva Bryggeri-idkarne förmenat detta bryggerirörelsens aftagande vara förorsakadt af ett fortfarande öfverdrifvet förtärande af bränvin, hvilket undanträngt bruket af öl och dricka. Såsom ett allmänt omdöme, hvaruti äfven de af bemälde Handtverks- och andra yrkens Idkare, angående tillståndet af deras näringar under ifrågavarande tid, gjorde uppgifter kunna förenas, är af Stadens Handtverks-Förenings Fullmägtige yttradt: att det handtverksidkande Borgerskapet i allmänhet väl beflitat sig om att åstadkomma tillverkningar, hvilka, enligt hvad de årliga slöjdexpositionerne vitsordat, till utseendet kunna mätas med utländska arbeten och öfverträffat dessa i afseende på varaktighet, men det oaktadt med bekymmer funnit arbetsförtjensten år från år minskas till den grad, att, sedan deras ständigt växande utskylder och öfrige handtverksidkandet åtföljande kostnader utgått, öfverskottet ej velat räcka till ett torftigt underhåll åt idkarne, deras familjer och arbetare; till hvilket nedslående förhållande orsakerne vore att söka ej mindre i den alltför fria inforseln af utländska handtverksarbeten, än äfven i den omständighet, att sådane arbeten här i landet nu, mera än förut, förfärdigades af ett icke obetydligt antal Handtverks-Gesäller och äfven andre personer, hvilka, enär deras arbetskostnader och onera vore högst obetydlige, jemförelsevis med de burskapsägande Handtverkarnes, således verkställde sina arbeten för bättre pris, än de sednare. Härvid hafva Borgerskapets Äldste tillagt, att måhända Fabriks- och Handtverks-Ordningen den 22 December 1846 ännu vid 1847 års utgång varit nog korrt tid gällande, för att kunna till sina verkningar bedömas.

För Bagare, Slagtare och Bryggare har vid slutet af den tidrymd som i denna Berättelse omfattas, den väsendtliga förändring inträdt, att jemlikt Eders Kongl. Maj:ts nådiga skrifvelser den 11 Maj och den 2 November 1847 samt Öfver-Ståthållare-Embetets kungörelser den 20 Maj och den 29 November samma år, skyldigheten för dem att erlägga salu-accis upphört, och taxesättningen å bröd, kött, öl och dricka blifvit afskaffad, med beviljande af frihet

för så väl landtmän, som andre personer, att dessa varor i Hufvudstaden å torg och hamnar samt å andra till landtmanna-produkters afsalu anvisade ställen försälja till hvad qvantitet som helst.

I afseende på *Fabriks- och Manufaktur-näringarnes tillstånd* inhemtas af den ofvan införde uppgiften på Idkare, Arbetare och tillverkningsvärden: att Fabriks- och Manufaktur-idkarnes antal år 1843 utgjort 654 och 1847 varit 508, samt följaktligen minskats med 146: att Arbetarne, som år 1843 bestått af 3,744 personer och 1847 af 3,365, således minskats med 379: samt att, detta oaktadt tillverkningsvärdet för år 1847, som uppgått till ett belopp af 4,584,242 R:dr, öfverstigit det för år 1843, då det utgjort 4,412,070 R:dr, med 172,172 R:dr Banko.

Stockholms Stads Politi-, Embets- och Byggnings-Collegium, som, efter upphörandet af Stadens Hall- och Manufaktur-Rätt, ifrån och med år 1847 öfvertagit de till sistnämnde Rätt förut hörande göromål, har i afgifvet utlåtande anfört, att ehuru, under meranämnde fem år, antalet af såväl Fabriks- och Manufaktur-idkare, som deras Arbetare, ej obetydligt nedgått, ansåg likväl Collegium, då deremot tillverkningsvärdet ökats, af denna sednare omständighet kunna dragas den slutföljd, att åtminstone åtskillige af Hufvudstadens Fabriks- och Manufaktur-näringar under berörde tid gått framåt, hvarpå den förkofran Fabriks- och Manufaktur-rörelsen i qvantitativt afseende vunnit torde kunna antagas såsom ett temligen säkert kännetecken; och vore det full anledning förmoda, att denna förkofran varit ännu betydligare, än de inkomne uppgifterne antydde, enär nu, likasom förr, de tillverkningsvärden, som blifvit uppgifne af sådane Fabriks- och Manufaktur-idkare, hvilkas tillverkningar icke äro underkastade hallstämpling, sannolikt kunde uppskattas till måhända dubbelt högre belopp; hvilken olikhet förklarades deraf, att upgifterne till Hall-Rätten vanligen tjenat till ledning vid taxeringen af utskylderne till Staten, och att dessa sålunda berott af det uppgifna värdet af tillverkningarne. De näringar, hvilka, såsom det ville synas, i större eller mindre mån, åtminstone hvad produktiviteten beträffade, gjort framsteg, vore Sidenfabrikationen, Strumpfabrikationen, Kemiske Fabrikerne, Färgerihandteringen, Jerngjuterierne, Kortfabrikationen, Mekaniska Arbeten, Porslinsfabrikationen, Sockerbruken, Tobaksfabrikationen, Ättikstillverkningen och isynnerhet Olje-raffineringen, hvaraf tillverkningsvärdet, som år 1843 utgjort 46,100 R:dr, år 1847 ökats till 193,788 R:dr. Anledningen till dessa näringars förkofran ansåg Collegium hufvudsakligast ligga i den större konstfärdighet Svenske Fabrikanten under de sednare åren förvärfvat sig, hvarigenom det lyckats honom bringa sina tillverk-

ningar derhän, att de, i anseende till qvaliteten blifvit fullt jemförlige med de bästa arbeten från Utlandet.

Deremot syntes i märkligare mån hafva varit i aftagande Bomulls- och Linnefabrikerne, Klädesfabrikationen, Garfverierna, Såpsjuderierna, Talgljus-tillverkningen samt till någon mindre del Kattunstryckerierna, Saffians fabrikationen, Stenkärlsfabrikerne, Tapetmåleriyrket, Vax- och Stearinljus-tillverkningen samt Manufaktur-, Snickare- och Skomakare-handteringarne; hvarjemte Gasapparat-tillverkningen, som år 1843 uppgått i värde till 40,630 R:dr, derefter alldeles upphört. Alla öfriga näringsyrken, hvilka i hänseende till värdet af deras tillverkningar nedgått, utöfvade i det hela ett ringa inflytande på Fabriks-rörelsen inom Hufvudstaden; och den skillnad, som, hvad dessa yrken beträffade, förefunnes emellan de förenämnde tvänne särskilda årens tillverkningsvärden, vore dessutom till det mesta så obetydlig, att deraf ej kunde dragas den slutföljd, att berörde yrken vore i aftagande.

Såsom orsak till Bomulls- och Linnefabrikationens minskning hade idkarne uppgifvit den höga införseltullen på det finare Bomullsgarn, hvilket företrädesvis vid desse Fabriker användes, och icke spinnes inom Riket. Collegium medgåfve väl, att en hög importtull å det för Bomulls- och Linnefabrikerne erforderliga ofärgade garn, hvarå tillgång inom Landet saknas, måste menligt inverka på nämnde fabrikation; men dess aftagande inom Hufvudstaden trodde Collegium egentligen hafva sin orsak deruti, att bomulls- och linneväfnads-industrien alltmer ökade sig på landsbyggden, hvaraf följden blefve, att tillverkningen af dylike väfnader inom Hufvudstaden, likasom i andre Städer, måste inskränkas. Att åter klädesfabrikationen nedgått så betydligt, som de inkomne uppgifterne antydde, härrörde derifrån, att flere klädesfabriker blifvit nedlagde; och ehuru man från denna omständighet kunde hemta skäl för den förmodan, att nämnde industrigren numera ej kunde bedrifvas med lika fördel för Fabrikanten, som förut, ansåg Collegium samma skäl förlora sin vigt och betydelse, då, såsom här vore förhållandet, åtminstone med den största af ifrågavarande Fabriker, nedläggandet varit en följd af ägarens inträffade dödsfall. För öfrigt trodde Collegium skälet till det förändrade förhållandet med klädesfabrikationen mindre ligga i någon under ifrågavarande quinquennium uppkommen oförd elaktig konjunktur, än i tillfälliga omständigheter och tilläfventyrs äfven deruti, att, då i Stockholm lefnadskostnaden för arbetaren är dyrare och tillgång på vattenkraft icke finnes för yrkenas bedrifvande, täflan icke kan

uthärdas med andre orters Fabriks-idkare, som kunna åstadkomma sina tillverkningar med mindre arbetskostnad; hvilket omdöme Collegium ansåg gälla till större delen jemväl för de öfriga näringarne, hvilkas tillverkningsvärden befunnes hafva nedgått.

Derjemte har Collegium yttrat sig hysa den öfvertygelse, att, då det visat sig, hurusom Fabriks- och Manufaktur-näringarne under de nästförflutna åren, i allmänhet taget, fortfarande förkofrats, sådant skall i ännu märkligare mån inträffa, sedan, genom den nya Näringslagen, de fjettrar blifvit brutne, hvilka före densammas trädande i verkställighet hämmade näringarnes verksamhet och fria utveckling.

Efter denna redogörelse för tillståndet af Hufvudstadens handel och sjöfart, handtverkerier samt fabriks- och manufaktur-näringar åren 1843—1847, torde här vara stället att äfven omnämna, att, till följd af Eders Kongl. Maj:ts, uti nådigt bref till Öfver-Ståthållare-Embetet den 22 December 1846, meddelade befallning om uppgörande af förslag till ny Klassification för Borgerskapet, sedan minuthandels-separationen upphört och Manufakturister blifvit med Handtverkare förenade, ett sådant förslag blifvit genom Borgerskapets Äldste under loppet af år 1847 beredt, jemte särskildt förslag till förändrade grunder för utgående af utskylder till Staden för borgerlig rörelse; hvilka tvänne förslag numera af Eders Kongl. Maj:t, enligt Dess nådiga bref den 18 April 1849, blifvit fastställde, Klassificationen likväl endast till den 1 Juli 1851.

4:o Politi.

Angående *allmänna anstalter i Hufvudstaden till sedlighetens och ordningens bibehållande* åberopar Öfver-Ståthållare-Embetet i underdånighet hvad de förut afgifne Femårsberättelserne derom förmäla.

I *Polis-Inrättningens* organisation har under ifrågavarande tidrymd någon hufvudsaklig förändring icke ägt rum; men genom Eders Kongl. Maj:ts nådiga bref den 9 November 1847 har Öfver-Ståthållaren fått sig uppdraget att, efter tillkallande af sakkunnige personer, företaga granskning af Hufvudstadens Polisväsende och derefter hos Eders Kongl. Maj:t i underdånighet föreslå de förbättringar, som deri kunde finnas nödige; i hvilket afseende likväl någon åtgärd icke hunnit vidtagas inom den tid, som i denna Berättelse ingår.

Sedan, på sätt i Öfver-Ståthållare-Embetets sednaste Femårsberättelse är omnämndt, missnöje med den af *Stadens Militär-Korps* besörjda *nattbevakning* gifvit sig tillkänna bland Stadens invånare, och fråga om förändrad organisation af nattbevakningen blifvit gjord till föremål för husägarnes öfverläggning, beslutade desse, att den för nattbevakningens verkställande afsedda delen af Militär-Korpsen skulle upplösas och nattbevakningen i stället ombesörjas af en Civil Väktare-Corps, ställd under en särskild Styrelse och Öfver-Ståthållare-Embetets uppsigt, hvilken förändring af nattbevakningen Eders Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 6 Mars 1846 biföll, hvarvid Eders Kongl. Maj:t, jemte fastställande af den för nattbevaknings-inrättningen uppgjorda Stadga, i nåder förklarade, att sedan, efter skedd upplösning af Militär-Korpsen, den Civila Väktare-Korpsen blifvit fullständigt ordnad till tjenstgöring, och alla i afseende på den nya nattbevaknings-inrättningen föreskrifne vilkor i öfrigt iakttagne, det på Öfver-Ståthållare-Embetet och Styrelsen för nattbevaknings-inrättningen skulle bero att bestämma tiden för vidtagande af samma bevakning, hvilken på försök i två år borde fortgå, och hvartill påräknadt biträde af Hufvudstadens Garnison skulle lemnas, utan att någon ersättning derför komme att stadens husägare åläggas, hvaremot, om af andre orsaker brist möjligen komme att uppstå i de för den nya nattbevakningens underhåll beräknade tillgångar, husägarne skulle vara förbundne, att till fyllande af en sådan brist anvisa nödiga medel. Då denna nya nattbevaknings-inrättning beräknats kosta 44,100 R:dr årligen, och således utöfver dertill från Brandvakts-Kassan och öfrige från husägarne disponible tillgångar, till belopp af 33,009 R:dr, erfordra ett bidrag af 10,791 R:dr, hade husägarne och stadens Brandförsäkrings-Kontor åtagit sig, att, till fyllande af detta behof, under två år från den dag, då den nya nattbevakningen trädde i verksamhet, erlägga en ökad brandvakts-afgift, uppgående på det hela till En R:dr af hvarje Tusende af fastigheternes taxeringsvärde; men dervid hade Brandförsäkrings-Kontoret för sin del fästat det vilkor, att under tiden icke någon förändring finge äga rum i de tre af Stadens Militär-Korps serverade Brandsläcknings-Sprutors verksamhet, så att desamma, såsom tillförene, vid eldsläckningstillfällen blefve att tillgå och, under nödigt befäl, af tillräcklig personal utan någon särskild kostnad betjenades; och sedan, i anledning deraf, Styrelsen för nya nattbevaknings-inrättningen i skrifvelse till Öfver-Ståthållare-Embetet den 7 Oktober 1846 föreslagit de grunder och bestämmelser, som för den nya nattbevakningens

deltagande i stadens brandsläckningsanstalter borde följas, men Brandförsäkrings-Kontorets Direktion och Öfver-Styrelse, som häraf erhållit del, ansett berörde förslag icke vara ändamålsenligt eller antagligt, och derföre funnit det af Kontoret vid den förhöjda Brandvaktsafgiftens betalande fästade vilkor, hvilket ej finge förfalla, icke vara fullgjordt, samt Öfver-Ståthållare-Embetet icke kunnat förslaget godkänna, afgaf bemälde Styrelse till Öfver-Ståthållare-Embetet i skrifvelse den 12 Juni 1847 det förklarande, att, med afseende på otillräckligheten af de till Styrelsens disposition ställde tillgångar, det för Styrelsen vore omöjligt att med den nya nattbevakningspersonalen åstadkomma sådant deltagande i brandsläckningsväsendet, som Direktionen och Öfver-Styrelsen för Brandförsäkrings-Kontoret fordrat. Af Öfver-Ståthållare-Embetet anmäldes då i underdånighet hos Eders Kongl. Maj:t det sålunda förekomna hindret för den nya nattbevakningens organiserande i enlighet med derför gifne föreskrifter; och Eders Kongl. Maj:t behagade, genom nådigt bref den 24 Augusti 1847, uppå Öfver-Ståthållare-Embetets underdåniga hemställan, i nåder bifalla, att, utan hinder af hvad i frågan om förändrad organisation af nattbevakningen i Hufvudstaden vore af husägarne beslutadt och i Eders Kongl. Maj:ts nådiga bref den 6 Mars 1846 blifvit förordnadt, denna fråga finge i hela sin vidd till behandling åter upptagas. Sedermera är, intill 1847 års slut, något vidare i samma ärende icke åtgjordt.

Under tiden har Bemedlings-Kommissionen, efter Borgerskapets Äldstes föreskrift, uppsagt det kontrakt, hvarigenom, jemlikt Eders Kongl. Maj:ts nådiga bref den 7 Februari 1835, underhållet af den del af Stadens Militär-Korps, som utgjorde det förut af Bemedlings-Kommissionen underhållna Militär-Kompagniet, blifvit till Öfver-Ståthållare-Embetet öfverlåtet på passevolans, samt, i följd af denna uppsägning, och enligt Eders Kongl. Maj:ts nådiga bref den 10 Maj 1845, en så stor del af Militär-Korpsen, som svarade emot den styrka, hvartill Militär-Kompagniet i Kongl. brefvet den 16 Mars 1833 bestämdes, blifvit den 1 Juni 1845 från Korpsen afskiljd och till Bemedlings-Kommissionen aflemnad, för att underhållas genom Kommissionens försorg samt användas till fångbevakningen och den öfriga tjenstgöring, som samma Kompagni ålegat, med undantag af nattbevakningen; hvarefter sistnämnde bevakning, under den nya organisationens afvaktande, är vorden af den öfriga delen af Militär-Korpsen bestridd, med ett lika antal patruller, som förut, samt denna trupps underhåll fortfarande varit af Öfver-

Ståthållare-Embetet ombesörjd, för ett från Brandvakts-Kassan lemnadt anslag af 24,931 R:dr 6 sk. 1 r:st. Banko om året.

Frågan om tillvägabringande af en ändamålsenligare *gatulysning* i Hufvudstaden har under denna tidrymd ånyo blifvit väckt och behandlad. Efter det förslag dertill af Deputerade, utsedde af hus- och tomtägarne, blifvit uppgjordt och till hus- och tomtägarnes pröfning öfverlemnadt, beslutade desse, vid sammanträden inför Magistraten den 16 och 31 Januari och den 11 Februari 1846, att gatulysningen borde bestridas såsom en för hela Hufvudstaden gemensam angelägenhet, och de bidrag, som härtill af hus- och tomtägarne erfordrades, uttaxeras i förhållande till husens och tomternas taxeringsvärden, samt hus- och tomtägarne tills vidare och för en tid af högst 30 år åtaga sig en årlig afgift af 32 skillingar Banko för hvarje Tusende Riksdaler af taxeringsvärdet å husen och tomterna, i och för tillvägabringandet af förbättrad gatulysning inom Hufvudstaden, med förbehåll, att i Deputerades förslag afsedd gatulysningsförbättring genom gas med löpande rör inom Nicolai, Clara och Jacobs Församlingar, med afledning, i den mån det kunde låta sig göra, till de öfriga Församlingarna i Hufvudstaden, blefve verkställd, och med vilkor, att ett af Deputerade för kostnadernas bestridande förutsatt bidrag ifrån stadens Brandförsäkring-Kontor erhölles; hvarjemte hus- och tomtägarne åt särskilda Komiterade uppdrogo att besörja om ordnandet af den nya gatulysningen, och meddelade åtskilliga föreskrifter i sådant afseende. Af bemälde Komiterade anmäldes hos Öfver-Ståshållare-Embetet, i skrifvelse den 12 nästföljde Maj, att de i sina tillgöranden i saken blifvit hindrade genom Öfver-Styrelsens vid Brandförsäkrings-Kontoret den 2 i samma månad fattade beslut, att vägra det derifrån påräknade bidraget; hvadan Komiterade ansågo sig icke kunna sina förfoganden för ändamålet fortsätta, förrän ytterligare föreskrift blefve meddelad i anledning af de beslut hus- och tomtägarne kunde komma att taga, sedan de omständigheter, hvarunder det förra, föreskrifterna till Komiterade grundande beslutet fattades, blifvit förändrade. Efter häraf erhållen del förklarade hus- och tomtägarne, vid sammanträde den 29 i sistnämnde månad, att med hufvudsakligt beslut i ärendet skulle anstå, enär en ny Sockenstämmo-Författning vore att förvänta, hvarigenom tillfälle kunde beredas för stadens invånare i allmänhet att i ämnet höras; dock utan hinder för Komiterade att fortsätta deras verksamhet, eller, i händelse af fördelaktiga anbuds erhållande eller andra förändrade omständigheter för husägarnes kallande, äfven före samma Författnings utfärdande, till ytterligare öfverläggning och beslut i frågan. Då sedermera den 16 Mars 1847 nådig Förord-

ning om Socknestämmor i Stockholms stad blifvit utfärdad, och enär, i följd af hvad deruti blifvit stadgadt om behandling af ärender, som angå hela Hufvudstaden gemensamt, frågan om tillvägabringandet af förbättrad gatulysning icke vidare kunde af hus- och tomtägarne inför Magistraten handläggas, utan borde i Socknestämmor och derefter af stadens Socknestämmo-Nämnd behandlas, blefvo ofvanbemälda Komiterade af dåvarande Öfver-Ståthållaren anmodade att uppgöra ett sådant förslag till gatulysningens förbättrande, eller föreslå sådana förändringar i det förut uppgjorda, hvarigenom ändamålet kunde bäst befordras, och de betänkligheter, som vid frågans föregående behandling ifrån Brandförsäkrings-Kontorets sida uppstått, kunde vid en förnyad pröfning blifva undanröjde, dervid jemväl särskildt afseende borde fästas på det motiv, som föranledt hus- och tomtägarnes omförmälda uppskof med ärendets behandling. Med utlåtande och förslag i berörde hänseende inkommo äfven förenämnde Komiterade till Öfver-Ståthållare-Embetet vid slutet af år 1847; hvarefter ytterligare åtgärder i detta för Hufvudstaden angelägna ärende blifvit vidtagne, hvilka dock, såsom tillkomne efter den tid, som är föremål för ifrågavarande Berättelse, ej böra deruti finna rum.

För *gatornas* försättande i förbättradt skick har den väsendtliga förändring i förut gällande föreskrifter angående deras underhållande ägt rum, att, enligt Eders Kongl. Majts nådiga bref den 13 Maj 1845, med bifall till ett af Komiterade uppgjordt samt af Stadens hus- och tomtägare antaget och af Öfver-Ståthållare-Embetet i underdånighet tillstyrkt förslag, bestyret med omläggning och underhåll af stadens gator och allmänna platser, hvilket tillhört hvarje hus- och tomtägare särskildt, blifvit för en tid af femton år öfverlemnadt till en allmän, för hela staden gemensam administration; hvarvid, med beräkning att de stensatta gatorna och allmänna platserna borde årligen omläggas till en femtondedel, eller 14,600 qvadratfamnsr, samt att kostnaden derför jemte smärre lagningar å samma gator och platser, grusning å de icke stenlagda platserna samt förvaltningen uppginge till 33,333 R:dr 16 sk. B:ko, till bestridande af denna kostnad blifvit beviljadt och anslaget, att utgå ifrån 1845 års början, dels ifrån Stadens Brandförsäkrings-kontor, af dess öfverskottsmedel, ett belopp, svarande emot årliga brandvaktsafgiften för de egendomar, som tolf år i Kontoret varit försäkrade, hvilket belopp ansetts kunna upptagas till minst 17,500 R:dr, dels af stadens Drätsel-Kommission det för omläggning och underhåll af staden tillhöriga torg, allmänna platser och gatudelar i Stat uppförda anslag af 8,500 R:dr, dels af Kongl. Öfver-Intendents-Embetet 1,000 R:dr, motsvarande hvad förut för Kronans egendomar i Hufvudstaden ungefärligen va-

rit beräknadt för fullgörande af gatläggnings-skyldigheten, dels slutligen af hus- och tomtägarne, till fyllande af de derutöfver erforderliga 6,333 R:dr 16 sk., en årlig afgift, till högst åtta skillingar per mille af det värde, efter hvilket brandvaktsafgiften för deras fastigheter uttaxeras; åliggande uppbörden och redovisningen af dessa medel bemälde administration, om hvilkens sammansättning tillika förordnats, att den skulle bestå af Öfver-Ståthållaren, såsom Ordförande, en af Magistraten bland dess ledamöter utsedd person, en af Kongl. Öfver-Intendents-Embetet å Kronans vägnar förordnad ledamot, samt åtta husägare, en för hvarje Territorial-församling, valde å allmänna Socknestämmor för tre år, hvilka Tio ledamöter, jemte Öfver-Ståthållaren, ägde att inom sig välja trenne, som, ehuru till sina åtgärder i allmänhet underkastade den samfällda Administrationens beslut, komme att utgöra den egentligen verkställande delen af densamma, och såsom vedergällning för detta med möda, omtanka och tidsspillan förenade bestyr åtnjuta hvardera 300 R:dr årligen; och är jemväl stadgadt, att revision öfver förvaltningen skall i Mars månad hvarje år, af dertill utaf Församlingarne bland husägarne utsedda Ombud, en för hvarje Församling, jemte Deputerade för Kronan och Drätsel-Kommissionen, verkställas, samt desse Revisorer, i en öfver granskningsarbetet författad berättelse, för husägarne framlägga resultatet af förvaltningen under revisionsåret, af hvilken berättelse ett korrt utdrag, utvisande inkomsterne och utgifterne för året samt på huru stor areal och i hvilka delar af staden ny gatläggning blifvit verkställd, bör uti någon af stadens Tidningar införas. Nyttan af berörde förändring i bestyret med omläggningen och underhållet af stadens gator har erfarenheten redan ådagalagt; och i denna berättelse skall längre fram, under rubriken "Stadens Inkomster och Utgifter" lemnas redogörelse för Gatläggnings-Administrationens förvaltning under åren 1845, 1846 och 1847.

Brandsläcknings-anstalterne hafva fortfarande varit omsorgsfullt underhållne och motsvarat sitt ändamål, så att inträffade eldsvådor blifvit dämpade innan de hunnit anställa vidsträcktare härjningar. Isynnerhet hafva de af stadens Militär-korps serverade trenne Brandsprutor, såsom vanligen tidigare än andre framkomne vid eldtillfällen, gjort mycket gagn.

Hvad *Fängelserne* och *Fångvården* i Hufvudstaden angår, så har förbättringen deri under ifrågavarande tid varit beroende på uppförandet af det nya Cellfängelset för Staden, hvarmed, enligt hvad redan är nämndt, början blifvit gjord år 1847.

I *Skjutsnings-anstalterne* för staden har icke någon förändring blifvit vidtagen; men behofvet af deras förbättrande har alltmer gjort sig gällande.

Likasom i föregående Femårs-berättelser ägt rum, får Öfver-Ståthållare-Embetet nu äfven i korthet redogöra för Hufvudstadens *Undervisnings-anstalters* samt *Fattigförsörjnings-, Välgörenhets-, Sjukvårds-* och *Arbets-inrättningars* tillstånd, sådant detsamma enligt vederbörandes uppgifter befanns vid 1847 års slut.

A.) Undervisnings-Anstalter.

1) *Läroverk och Skolor lydande under Direktionen för Stadens Undervisnings-verk.*

a) *Stockholms Gnmnasium,* Lärarepersonalen utgöres af Sex Lektorer, besörjande undervisningen på tre Auditorier. Antalet af Lärjungar år 1847 uppgick till 47. Läroverkets räntegifvande kapital, hvaraf räntan användes till understöd för behöfvande Gymnasister och till inköp af böcker, som utdelas till premier vid årliga examina, har icke undergått någon förändring sedan den sista underdåniga Berättelsens afgifvande.

b) *Clara Församlings Högre Lärdoms-Skola.* Undervisningen besörjes af Rektor, Kon-Rektor, tre Kolleger, två Dupplikanter och en Kantor. Den ene af Dupplikanterne bestrider undervisningen på eget ansvar uti en år 1843 inrättad förberedande Afdelning af 1:sta Klassen. Lönerne för Rektor och Kolleger utgå i enlighet med löningsstaten af år 1821, på sätt förut blifvit uppgifvet. Kon-Rektor har 225 R:dr och Dupplikanterne hvardera ett arfvode af 150 R:dr B:ko. År 1847 hade Skolan 226 Lärjungar, och dess kapital utgjorde 993 R:dr 19 sk. 4 r:st.

c) *Maria Magdalena Församlings Högre Lärdoms-Skola.* Der äro anställde Sex ordinarie Lärare, Kantor inberäknad, hvilkas löner på Stat utgöra 65 Tunnor Spanmål och 1,625 R:dr. Antalet af Lärjungar år 1847 utgjorde 109. Utom åtskillige Stipendii-fonder, hvilka förvaltas dels af Församlingens Kyrko-Råd, dels af Direktionen öfver Stockholms Stads Undervisningsverk, utgjorde Skolans Kapital 575 R:dr 40 sk. 3 r:st.

d) *Jacobs Församlings Högre Apologist-Skola.* Lärarne äro Rektor, två Kolleger, en Dupplikant och en Kantor, till hvilkas aflöning på Stat utgå 65 Tunnor Spanmål och 1,060 R:dr. Behållningen i Skolans Kassor år 1847 utgjorde 555 R:dr 18 sk. 4 r:st., utom 2:ne under Kyrko-Rådets förvaltning stående donerade fonder, hvaraf räntan användes till Stipendier och inköp af böcker åt fattige Skolgossar. Lärjungarnes antal var samma år 129.

e) *Catharina Församlings Högre Apologist-Skola.* Denna har ett lika antal

Lärare som den sistnämnda. Skolans Stipendii-fonder voro desamme, som i sednaste Berättelsen blifvit uppgifne; och har antalet af Lärjungar uppgått till 103.

f) *Nicolai Församlings Lägre Apologist-Skola.* Till aflöning för Lärarne, som äro Rektor, Kollega och Kantor, bestås årligen 840 R:dr. Antalet af Lärjungar år 1847 utgjorde 47. Skolans Bibliotheks Kassa hade en behållning af 754 R:dr 12 sk. 5 r:st. samt Premie- och Fattig-Kassan 1,573 R:dr 43 sk. 6 r:st.

g) *Ulrika Eleonora Församlings Lägre Apologist-Skola.* Dess Lärare äro Rektor, Kollega och Kantor. Rektor uppbär i lön 40 Tunnor Spanmål af de anslag, som äro ställde under förvaltning af Direktionen öfver Hufvudstadens Undervisningsverk, samt 30 Tunnor Bibeltrycks-spanmål, efter föregående årets markegång. Skolans Kollega aflönas af räntan å Repslagaren O. Sjöstedts donation, stor 6,666 R:dr 32 sk. Skol-Kassans behållning år 1847 var 262 R:dr 23 sk., och Lärjungarnes antal 71.

h) *Hedvig Eleonora Församlings Lägre Apologist-Skola.* Lärare-personalen vid denna Skola utgöres likaledes af Rektor, Kollega och Kantor, hvilka åtnjuta i aflöning 55 Tunnor Spanmål och 455 R:dr. Räntan å ett af Kyrkoherden L. P. Widing doneradt kapital, stort 750 R:dr, användes till uppköp af böcker, hvilka såsom premier utdelas. År 1847 voro Lärjungarne 72.

i) *Adolf Fredriks Församlings Lägre Apologist-Skola.* Undervisningen bestrides af Rektor, Kollega och Kantor; och i anseende till det ökade antal Lärjungar i 1:sta Afdelningen af Skolan har sedan år 1843 en medhjelpare i denna Afdelning blifvit tillförordnad, med ett årligt arfvode af 100 R:dr. Af räntan å Enkefru Anna Maria von Balthasars donerade fond, 4,000 R:dr, erhålla Lärarne ett lönetillskott af 228 R:dr. En okänd gifvare har till Skolan donerat 300 R:dr, med föreskrift att räntan deraf skall utdelas till belöningar åt flitige Lärjungar. Genom Bryggaren Hartmans Testamente hafva 1,000 R:dr Skolan tillgodokommit, deraf räntan användes till inköp af kläder åt fattige och flitige skolgossar. Höstterminen 1847 utgjorde antalet af Lärjungar 171.

k) *Stadens Allmänna Barn-Skola.* År 1847 voro Lärjungarne 106, och Skolan hade ett kapital af 1,000 R:dr.

l) *Norra Allmänna Barn-Skolan*, med 130 Lärjungar.

m) *Södra Allmänna Barn-Skolan*, med 122 Lärjungar.

Vid hvarje af sistnämnde trenne Skolor är en Lärare anställd, med årlig aflöning af 490 R:dr, fria boningsrum och ved.

n) *Kongl. Djurgårdens Skola* har en Lärare, som i årlig lön åtnjuter 530 R:dr, jemte fria boningsrum. Lärjungarne år 1847 utgjorde 40.

Af uppgifterne om Lärjungarnes antal vid ofvannämnde Undervisningsverk visar sig, att detsamma med 36 öfverstiger det i sista Femårs-berättelsen uppgifna antalet för år 1842.

I afseende på de af samma Skolor begagnade rum och byggnader äfvensom Lärarepersonalens aflöning åberopas för öfrigt hvad föregående Berättelser i detta hänseende innehålla.

II) ***Skolor, ställde under inseende dels af Stockholms Stads Consistorium eller Kongl. Hof-Consistorium, dels af särskilda Direktioner och Styrelser.***

a) *I Nicolai Församling:*

Fri- och Fattig-Skolan, hvilken fortgått på samma sätt, som i sednaste Berättelsen finnes omförmäldt, med mer och mindre förändring i Lärjungarnes antal, till och med 1846 års utgång; hvarefter den år 1847 organiserades till *Folk-Skola,* i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts nådiga Stadga om Folkundervisningen i Riket den 18 Juni 1842. Den nya Folk-Skolan utgöres af en Afdelning för Gossar, en för Flickor och en förberedande Afdelning för små Barn af båda könen. I de förstnämnda 2:ne Afdelningarne intagas alla Barn från och med 7:de året; de derunder varande Småbarnen tillhöra förberedande Afdelningen.

Vid 1847 års slut bevistades Skolan af 93 Gossar och 148 Flickor i de 2:ne första Afdelningarne; och i förberedande Afdelningen voro 52 Barn inskrifne. Således befunnos i alla tre Afdelningarne 293 Barn.

Undervisningen meddelas af en Lärare samt 2:ne ordinarie och 2:ne biträdande Lärarinnor. Läraren har i lön 400 R:dr och särskildt för undervisning i Gymnastik 50 R:dr; de ordinarie Lärarinnorna hvardera i lön 350 R:dr, och hvarje biträdande Lärarinna 100 R:dr i arfvode. Barnen undervisas af en särskild Lärare i sång, hvarför denne åtnjuter 66 R:dr 32 sk. Hela ordinarie Lärare-personalen har dessutom hvar sitt boställe inom Skolans lokal, jemte ved och ljus.

Så väl Gossar som Flickor erhålla understöd i penningar, kläder, linnen, strumpor och skor, med fästadt afseende på olika behof.

Enligt 1847 års bokslut ägde Folk-Skolan i fastigheter och utlånta medel en fond af 84,689 R:dr 2 sk. Utom den andel af Folk-Skole-afgiften, som

från Stads-Nämnden erhålles, bidrager Församlingen med 2,000 R:dr till utgifterne för Skolan.

Med den egentliga Folk-Skolan är såsom en högre Afdelning förbunden den *Kraftiska Skolan*, i hvilken fattige Borgaresöner hafva företrädesrätt till intagning, men der äfven andra fattiga barn, efter genomgången lärokurs i den egentliga lägre Folk-Skole-Afdelningen, varda intagne.

Läraren, som tillika är Kateket för Flick-Skolan, har i lön 500 R:dr, samt i egenskap af hela Skolans Rektor och Protokollsförare i Skol-Styrelsen 100 R:dr; dessutom boställe, ved och ljus. En Dupplikant med 250 R:dr lön, boställsrum, ved och ljus, biträder så väl i den högre Afdelningen, som i Flick-Skolan.

Lärjungarne voro vid 1847 års slut 45; men Skolan har rum för 70 à 80. Äfven i denna Afdelning åtnjuta de fattigare Barnen understöd. Kassabehållningen utgjorde, enligt sista Bokslutet, 29,031 R:dr 46 sk. 8 r:st.

Handtverks-Skolan för Gesäller och Lärlingar var under åren 1843—1846 besökt af 50 à 60 Lärjungar, hvilka Söndagarne erhöllo undervisning från klockan 1 till 4 e. m. Ifrån och med 1847 har med denna Skola varit förenad en Afdelning af stadens Borgare-Skola, hvarefter antalet af elever uppgått till 100 Undervisningen meddelas numera Sju timmar i hvarje vecka, fördelade på 3:ne lektioner Söndags-förmiddagarne och Måndags-aftnarne. Lärarens aflöning är 300 R:dr årligen, och Skolans fond år 1847 utgjorde 2,341 R:dr 8 sk. 9 r:st.

b) ***Clara Församling:***

Handtverks-Skolan, hvaruti 3:ne timmar hvarje Söndags eftermiddag undervisning meddelas Gesäller och Lärlingar. Af räntan å Skolans fond, 2,500 R:dr, aflönas Läraren och bekostas Skolmaterialier.

Folk-Skolan för Gossar. Läraren aflönas med 400 R:dr, jemte fria boställsrum, ljus och ved. Undervisning har blifvit meddelad åt 60 Gossar, men Skolans lokal lemnar utrymme för 100.

Folk-Skolan för Flickor, uti 2:ne Afdelningar, den ena för läsning, skrifning och räkning, den andra för handarbeten. Två Lärarinnor, hvardera med 250 R:dr lön, meddela undervisning åt 140 à 150 Flickor i Läs-skolan och halfva detta antal i Handtverks-skolan. Skolan har, jemte eget hus, en kapitalfond af 8,366 R:dr 32 sk

c) ***Jacobs och Johannis Församlingar:***

Fri- och Fattig-Skolan, i 2:ne Afdelningar, med två Lärare, en Lärarinna

i handarbete för Flickor, samt en Lärmästare för handtverk. *Lägre Afdelningen* bekostas af 700 R:dr, som utgå af fattigmedlen; och genom en af framlidne Kapitenen Zettersten donerad fond af 10,000 R:dr erhålla Sex Barn hel beklädnad, de öfriga strumpor och skor samt de fattigaste middagsspisning. Barnens antal är 100. *Skolans Öfre Afdelning,* stiftad och underhållen af den Grewesmühlska donationen, har 108 Lärjungar under en lärotid, som för gossarne är bestämd till 2 och för flickorna till 3 år. Tolf gossar inöfvas i Skomakare-yrket, och flickorna hvarannan dag i handarbeten. Alla barn erhålla hel beklädnad, som, med undantag af gossarnes klädningar, förfärdigas i skolan af barnen sjelfva.

Handtverks-Skolan och den dermed förenade *Stockholms Stads Borgare-Skolas Norra Afdelning,* som emottager elever från de borgerliga yrkena i Hufvudstaden. Undervisning meddelas sju timmar i veckan i arithmetik, bokförning m. m. Skolan räknar från 60 till 130 Lärjungar, och har under de sednaste fem åren bevistats af 956 elever. Lärarens lön är 250 R:dr.

Nya Folk-Skolan, öppnad den 1 Augusti 1847. Der undervisas 57 gossar och 50 flickor. Skolan bekostas af Församlingens andel i Kapitations-afgiften, samt bidrag af Sex skillingar af hvarje mantalsskrifven person. Lärarens lön är 400 R:dr jemte bostad.

d) ***Maria Magdalena Församling:***

Philipsenska Skolan eller *Maria Magdalena Församlings fria Läro- och Arbets-Inrättning* för de fattigaste barn i Församlingen. Den har en Lärare, som åtnjuter 700 R:dr i årlig lön, och en Lärarinna i handarbete för flickor, med lön af 333 R:dr 16 sk.: hvarjemte de hafva fri bostad och ved. En Lärmästare i Skomakeri-yrket är för gossarne antagen, hvilken bestås fria husrum och ved. Skolbarnens antal år 1847 var 85 gossar och 66 flickor. Skolans tillgångar utgjordes af ett doneradt kapital, stort 46,229 R:dr 38 sk., samt en stenhusegendom, värderad till 18,000 R:dr.

Folk-Skolan, öppnad den 18 Juni 1847, i tvänne Afdelningar, med en Lärare i hvardera samt en Lärarinna i handarbete för flickor. Läraren i 1:sta Afdelningen är aflönad med 500 R:dr och Läraren i 2:dra Afdelningen med 333 R:dr 16 sk.: bägge åtnjutande fri bostad och ved. Lärarinnan i handarbeten har 50 R:dr i årlig lön. Skolbarnens antal var 100 gossar och 100 flickor. Skolans tillgångar utgöras af Församlingens andel i kapitations-afgiften, ett bidrag af Fyra skillingar för hvarje skattskyldig person, afgift till belopp af 6 R:dr 32 sk. utaf hvarje Skolbarn, hvars föräldrar icke äro medellösa, en årlig

kollekt i Församlingens kyrka, ränta å 2:ne testamentsfonder, utgörande tillsammans 3,000 R:dr, samt anslag tillsvidare af Stads-Nämnden till fattiga Skolbarns understöd, stort 300 R:dr årligen.

Handtverks-Skolan, under enahanda förhållanden och lika åligganden som Clara Handtverks-skola. Lärarens lön är 66 R:dr 32 sk., och Lärjungarnes antal 25 à 30.

e) ***Catharina Församling:***

Flick-Skolan har fortgått på samma sätt, som förra Berättelsen omförmäler, med ett antal af omkring 245 Lärjungar, under ledning af en Lärare och 2:ne Lärarinnor. Den förres lön har varit 300 R:dr, de sednares tillsammans 400 R:dr. Såsom premier hafva vid examina åt omkring 100 barn blifvit utdelade klädningstyger, lärft, strumpor, m. m., förfärdigade af barnen sjelfva, samt Psalm- och Evangelii-böcker; hvilket allt, jemte nyssnämnde löner till 1847 års utgång blifvit af Fattighus-Direktionen bekostadt. Under loppet af sistnämnde år organiserades denna skola till Folkskola, och sammanslogs sedermera med den nyinrättade Folkskolans Afdelning för flickor. Skolans kapitalfond utgjorde vid 1842 års slut 31,066 R:dr 32 sk., som då öfverlemnades till Styrelsen för Församlingens Folkskola.

Folk-Skolan:

Afdelningen för Gossar. Undervisningen besörjes af en förste Lärare, aflönad med 500 R:dr samt en andre Lärare med 300 R:dr lön. Lärjungarnes antal var vid 1847 års utgång 175.

Afdelningen för Flickor. Vid 1847 års slut voro deri inskrifna 82 flickor, hvilka njöto undervisning af en Lärare, hvars lön utgjorde 300 R:dr. Alla tre ordinarie Lärarne vid Folkskolan hafva äfven fria boställsrum och ved.

Ofvannämnde löner, arfvode till en Vaktmästare, uppköp af böcker och öfrige skolmaterialier betalas dels af den andel i Folkskole-afgiften, som från Stads-Nämnden årligen erhålles, dels af en inom Församlingen åtagen afgift af 4 skillingar för hvarje R:dr efter 2:dra Artikelns bevillning, samt 6 skillingar af hvarje mantalsskrifven person.

Handtverks-Skolan, hvaruti undervisning Söndagarne klockan 1 till 4 e. m. meddelas Gesäller och Lärlingar af en Lärare, som derför uppbär i lön 66 R:dr 32 sk. Denna lön, uppköp af Biblar, utdelade såsom premier samt skrifmaterialier bekostas af räntemedlen å framlidne Viktualiehandlanden Er. Broman Erikssons Testaments-fond, stor 10,000 R:dr. Lärjungarnes antal har utgjort 20 à 30.

f) *Ulrica Eleonora Församling:*

Flick-Skolan. Undervisningen bestrides af en Öfverlärarinna med 250 R:dr samt en Underlärarinna med 100 R:dr i lön, jemte boställsrum. Skolbarnens antal vid 1847 års slut utgjorde 80.

g) *Hedvig Eleonora Församling:*

Den uti sednaste Berättelsen omförmälda *Fattig-Skolan* samt *Skolan för fattiga Flickor* hafva från och med 1847 blifvit ordnade till *Folk-Skolor*, af hvilka samma år den ena, motsvarande f. d. Fattig-Skolan, och gemensam för gossar och flickor, hade 150, och den andra, för flickor, 70 Lärjungar. Under loppet af berörde år hafva *2:ne nya Folk-Skolor* blifvit bildade; *en allmän Skola* för både gossar och flickor, och en *Flick-Skola,* hvilka dock icke voro öppnade vid årets slut. Uti den förra kunna emottagas till undervisning 200 och i den sednare 70 barn. De för gossar och flickor gemensamma Folk-Skolorna hafva hvardera en Lärare, aflönad med 400 R:dr samt boställe. För hvardera Flick-Skolan finnes en Lärarinna med lön af 200 R:dr jemte boningsrum.

Handtverks-Skolan, med samma Lärare, som den äldre Folk-Skolan, hvilken Lärare för undervisningen i Handtverks-Skolan åtnjuter ett årligt arfvode af 66 R:dr 32 sk.

Folk-Skolornas och Handtverks-Skolans fond utgör 12,000 R:dr. Utgifterna för dessa Skolor bestridas dels genom räntan å Skolfondens medel, dels af de från Stads-Nämnden utgående anslag till Folkundervisningens befrämjande, samt en af Församlingen åtagen afgift, till belopp af 2 skillingar på R:drn af 1:sta och 2:dra Artiklarnes bevillning.

h) *Adolf Fredriks Församling:*

Folk-Skolan

för gossar, med en Lärare, aflönad med 400 R:dr. Antalet af Lärjungar uppgår till 150 à 170;

för flickor, med 2:ne Lärarinnor, hvilka hvardera hafva 200 R:dr i lön jemte boningsrum och ved. Skolbarnen äro 160 till 180.

Barnhus-Skolan, med 100 à 110 barn, lemnar undervisning åt 12 barn från Församlingen, på det ej Skolan, med sin ombytliga personal, må sakna monitörer.

Om ofvanomförmälde Undervisnings-anstalter har Stockholms Stads Consistorium gifvit det vitsord, att de alla motsvara sitt ändamål och uppfylla sin

bestämmelse; hvarjemte Consistorium yttrat, att nitet för upplysnings och bildnings spridande till de lägre Folk-klasserna under de sednare åren visat sig vara i tilltagande; såsom bevis hvarpå Consistorium åberopat det betydliga antal Lärjungar, som besöka Handtverks- och Folk-Skolorna, hvilka sednare blifvit i Hufvudstadens Församlingar under loppet af år 1847 inrättade, och för hvilkas behöriga och ändamålsenliga organiserande uppoffringar icke blifvit sparde.

i) *Kateket-Skolorna,* af hvilka finnas 2:ne i Maria Magdalena och 2:ne i Catharina samt en i hvardera af Hufvudstadens öfriga Territorial-Församlingar, äro stiftade af Samfundet Pro fide et christianismo, hvilket tillsätter och aflönar Lärarne, som äro 10 till antalet, eller en för hvardera af ofvannämnde Skolor, och åtnjuta i lön, de åtta äldste 100 R:dr, och de 2:ne yngsta 50 R:dr hvardera. Derjemte bekostar Samfundet 2:ne Extra Lärare att särskildt undervisa i stafning och innanläsning.

Under åren 1843—1847 hafva Lärjungarne utgjort i medeltal:

i Nicolai Församlings Kateket-Skola . .	47	Gossar,	6	Flickor:	S:a	53.
„ Clara dito dito	27	„	4	„	„	31.
„ Jacobs dito dito	49	„	11	„	„	60.
„ Maria Magdalena Förs. 2:e Kateket-Skolor	46	„	33	„	„	79.
„ Catharina dito dito . . .	38	„	50	„	„	88.
„ Hedvig Eleonora Förs. Kateket-Skola .	24	„	16	„	„	40.
„ Ulrika Eleonora dito dito . . .	6	„	18	„	„	24.
„ Adolf Fredriks dito dito . . .	28	„	14	„	„	42.
„ Norrmalms Stafnings-klass	10	„	1	„	„	11.
„ Södermalms dito	12	„	14	„	„	26.
Tillsammans:	287	Gossar,	167	Flickor:	S:ma	454.

k) *Kongl. Svea Lif-Gardets Församlings Skola.* Undervisningen besörjes af en Lärare, som i lön uppbär 300 R:dr. Skolans kassa utgjorde, enligt 1847 års bokslut, 6,000 R:dr. Antalet af Lärjungar har varit omkring 50.

l) *Kongl Lif-Gardets till häst Församlings Skola.* För densamma finnes en Lärare, aflönad med 316 R:dr 32 sk. Lärjungarne hafva utgjort omkring 50. Behållningen af Skolfonden vid 1847 års slut uppgick till 1,601 R:dr 3 sk. 3 r:st., och af Skolans Beklädnadsfond för fattiga barn till 2,115 R:dr 21 sk.

m) *Kongl. Andra Lif-Gardets och Kongl. Svea Artilleri-Regementes gemensam-*

ma Skola. Den föreståes af en Lärare med 350 R:dr lön. År 1847 hafva 48 gossar der blifvit undervisade.

n) *Skeppsholms Församlings Skolinrättningar,* hvaruti för hvarje år omkring 25 gossar och ett lika antal fattiga flickor njutit undervisning samt till en del erhållit beklädnad.

o) *Tyska National-Lyceum.* Detta Läroverk har under åren 1843—1847, likasom förut, omfattat både Folk-Skola (uti den fjerde eller förberedande klassen, der äfven flickor intagas), och Borgar-Skola, stående emellan Apologist- och Lärdoms-Skolan, der, jemte Latinska språket, de i högre Apologist-Skolan förekommande ämnen läsas. Lärarnes antal och löneförmåner hafva icke sedan sista Berättelsen undergått förändring. Elevernes antal har utgjort i de 3 första klasserna 30 och i förberedande klassen 28, eller tillsammans 58.

p) *Nya Elementar-Skolan* har, utan väsendtliga förändringar i sin form eller läromethod, fortfarande varit i verksamhet för sitt ändamål, att i ett och samma Läroverk undervisa såväl de gossar, som endast söka allmän medborgerlig bildning, som dem, hvilka derjemte önska grundläggning för de så kallade gamla klassiska språken. Lärarnes antal och löneanslag hafva varit oförändrade, likasom Lärjunge-antalet 100, hvilket är det högsta Skolans nuvarande lokal inrymmer. Skolans inkomster år 1847 utgjorde tillsammans 9,003 R:dr 40 sk., och dess utgifter 8,770 R:dr 22 sk.

q) *Vexelundervisnings-Sällskapets Skolinrättningar.* Dessa bestå af:

1:o. *Seminarium för Folkskole-Lärare.* År 1847 hade 39 Elever blifvit inskrifne och 26 utskrifne. Stipendier utdelades till 39 Elever. Fria husrum med sängkläder och ved finnas för 24 Elever i Skolans lokal.

2:o. *Normal-Skolan,* hvarest efter vexelundervisnings-methoden 250 barn år 1847 njöto undervisning; gossar och flickor i särskilda rum.

3:o. *Skolan för handarbeten.* I denna Skola erhålla de flickor, som besöka Normal-Skolan, undervisning i att sy, sticka, spinna, m. m.

Undervisningen meddelas af en Rektor, som tillika är Seminarii föreståndare, en förste och en andre Lärare, en Lärare i sång och gymnastik, samt en Lärarinna i handarbeten.

Inkomsterne år 1847 för dessa Skol-Inrättningar bestodo af Statsanslag till Normal-Skolan 2,000 R:dr, räntemedel 1,425 R:dr, Ledamöters årsafgifter 36 R:dr, Statsanslag till Seminarii föreståndarens och Sånglärarens aflöning 666 R:dr 32 sk. och till Stipendier åt Folkskole-Lärare-Elever 1,500 R:dr. Utgif-

terna samma år voro: Lärarnes aflöning 2,336 R:dr 32 sk., Stipendier till Elever i Seminarium 1,500 R:dr och diverse omkostnader 1,466 R:dr.

r) *Småbarns-Skolorna.* Dessa Skolor, under tillsyn af Direktionen i det för sådana Skolors inrättande och underhåll bildade Sällskap, hafva åren 1843—1847 varit tre, nämligen en på Norrmalm, en i Stadshuset och en vid Kocksgatan å Södermalm. I hvardera Skolan hafva 100 à 120 barn dagligen njutit vård och undervisning. Omkostnaderna för alla tre Skolorna under de nyssnämnda åren har utgjort tillsammans 12,828 R:dr 29 sk. 5 r:st., till bestridande hvaraf Hennes Maj:t Enke-Drottningen i nåder bidragit med 200 R:dr om året samt Sparbanken lemnat 400 R:dr och Stads-Nämnden af Fattigvårdsmedlen 600 R:dr årligen; hvarjemte dertill blifvit använde influtne räntor af ett doneradt kapital, årsafgifter af Sällskapets Ledamöter, gåfvor af enskilde och afgifter för några få skolbarn, hvilkas föräldrar haft råd att sådana betala.

s) *Svenska Slöjdföreningens Skola.* Sedan Svenska Slöjdföreningen, som bildades år 1845, till befordrande af Svenska Slöjdidkares och Slöjdalsters förkofran, beslutat för sådant ändamål inrätta en Skola i Hufvudstaden, öppnades denna Skola i medlet af Januari månad 1846, ställd under närmaste inseende af en bland Föreningens Ledamöter, Kapitenen vid Ingeniör-Korpsen B. Cronstrand, som af Föreningen emottagit detta uppdrag. Lärarnes antal var från början tre och ökades sedermera till fem, aflönade med 233 R:dr 16 sk. hvardera; hvarjemte år 1847 anställdes en Prestman för Gudstjensts hållande med Eleverne på Söndagarne och för deras undervisning i sång, äfvensom en Bibliothekarie, hvardera med arfvode af 100 R:dr. Undervisning har blifvit meddelad, Söndagarna från kl. ½ 8 f. m. till kl. 1 e. m. och Onsdagsaftnarna mellan kl. 7 och 9, i arithmetik, geometri, frihandsteckning, linearteckning, formning i lera och vax samt ornamentsmålning. Skolan har varit begagnad år 1846 af 216 och år 1847 af 270 Elever, hvaribland förra året från 35 och det sednare från 34 olika yrken. Skolafgift af Eleverne, från början bestämd till 2 R:dr för qvartalet, har sedan Maj 1846 utgått med 1 R:dr för hvarje qvartal; men meddellösa Elever hafva emottagits utan afgift. Slöjdföreningen beslutar belöningar för Elever, som utmärka sig för flit och framsteg, hvilka belöningar bestå dels i belöningskort, dels i Föreningens medalj i silfver eller brons, hvartill stansen blifvit till Föreningen skänkt af Hans Maj:t Konungen, jemte 25 ex. i silfver och 50 i brons af medaljen. På Föreningens högtidsdag den 5 Juni tilldelades år 1846 belöningskort med beröm åt 9 Elever samt år 1847 medaljen i brons åt 4 och belöningskort med beröm åt 16. Slöjd-Skolan har, på Franska Inrikes Ministerns befallning, såsom gåfva erhål-

lit en värdefull samling aftryck i gips af de uti École des beaux arts i Paris befintlige bildformer; för hvilkas hittransporterande från Havre kostnaden blifvit af Statsmedel betald med 908 R:dr 42 sk. 8 r:st. Dessa gipsafgjutningar och Skolans öfriga samlingar, hvaribland finnas flere tusende, dels till Skolan skänkta, dels af Slöjdföreningen inköpta plancher, till bruk vid undervisningen i Skolan, hållas för allmänheten tillgängliga å bestämda dagar. Inkomsterna år 1846, bestående hufvudsakligen af Slöjdföreningens Ledamöters afgifter och skolafgiften af Eleverne, uppgingo till 2,620 R:dr 32 sk.; utgifterna åter till 1,837 R:dr 30 sk. 4 r:st. År 1847 voro inkomsterna 2,031 R:dr 26 sk., utgifterna deremot 3,029 R:dr 8 sk. 9 r:st.; i följd hvaraf Skolan, efter användande af förra årets behållning, hade vid 1847 års slut en skuld af 214 R:dr 29 sk. 1 r:st. Årsafgiften af Föreningens Ledamöter utgör 1 R:dr 16 sk., och Ledamöternas antal uppgick sistnämnde år till 956.

t) *Navigations-Skolan.* Den har fortfarit oförändrad, med lika Lärarepersonal och Statsanslag, som i förra Berättelsen blifvit uppgifna. Eleverne hafva i medeltal varit 40 årligen; och under de ifrågavarande fem åren äro utexaminerade 99, dels som Styrmän, dels som Sjö-kapitener i 1:sta och 2:dra klassen.

Utom förenämnda Undervisningsanstalter äro vidare att omnämna:

a) *Technologiska Institutet.* Enligt Eders Kongl. Maj:ts den 8 Maj 1846 för Institutet utfärdade förnyade stadgar, är Institutet numera dels en Undervisningsanstalt för sådana unga män, som egna sig åt något industrielt yrke, för hvars rätta utöfning naturkännedom och isynnerhet kemiskt och mekaniskt techniska kunskaper äro behöfliga, dels en anstalt för upplysningars meddelande åt Embetsverk och enskilde uti ämnen, som röra slöjderna. I anseende till en ifrågasatt förening af Institutet med Fahlu Bergs-Skola, blef dock verkställigheten af denna reorganisation uppskjuten till 1848 års början. Under de 5 år, som denna Berättelse omfattar, har derföre Institutets verksamhet varit grundad hufvudsakligen på 1826 års stadgar. Undervisning af 7 Lärare, hvilka i aflöning uppburit 7,300 R:dr, har år 1847 blifvit lemnad åt 44 Lärjungar, af hvilka en del i Stipendii-understöd erhållit 484 R:dr 45 sk. 9 r:st. Institutets kapitalbehållning samma år utgjorde 3,891 R:dr 27 sk. 7 r:st.; dess inkomster tillsammans 14,620 R:dr och utgifter 12,639 R:dr 15 sk. 1 r:st.

b) *Carolinska Medico-Chirurgiska Institutet.* Sedan sista berättelsen afgafs har lokalen för Institutets samlingar blifvit ytterligare tillökad med 3 salar och alla desse samlingar jemte Bibliotheket förökade genom inköp och medelst

gåfvor af Eders Kongl. Maj:t samt af flera enskilde inländska och utländska Vetenskaps-idkare. I Institutets Stat- och Lärare-personal hafva de förändringar skett, att dels, till följd af Eders Kongl. Maj:ts nådiga beslut den 13 November 1846, en Extra Ordinarie Adjunktur i Chirurgien blifvit inrättad, med aflöning af 200 R:dr af Institutets för hand varande medel, och dels, enligt Eders Kongl. Maj:ts nådiga förordnande den 2 April 1845, en af Rikets Ständer å Institutets Stat uppförd lön, stor 1,600 R:dr åt en Professor i Klinik för barnsjukdomarne, blifvit fördelad att utgå med 1,300 R:dr åt Kliniske Läraren och 300 R:dr åt en amanuens vid Clinicum. Institutets inkomster för år 1847 uppgingo till 17,642 R:dr 4 sk, och utgifterna till 17,288 R:dr 43 sk. 8 r:st.

c) *Veterinär-Inrättningen* har fortfarit i sitt förra skick, blott med den förändring i afseende på Lärarnes aflöning, att Rikets Ständer år 1844 på Stat anslagit 666 R:dr 32 sk. till lönförhöjning för Tredje Läraren. Elevernes antal har varit 30—40; och Inrättningens inkomster år 1847 utgjorde 13,716 R:dr 30 sk. 7 r:st samt utgifterna en lika summa.

d) *Skogs-Institutet.* Denna å Kongl. Djurgården belägna läro-anstalt har oafbrutet fortgått med ett årligt anslag af 3,900 R:dr, hvarmed hyran för Institutets lokal, löner åt Direktören och 2:ne Lärare, Stipendier åt 6 Fri-elever samt andra utgifter blifvit bestridda. De Elever, som njutit undervisning vid Institutet sedan 1843 hafva varit 33, och någon annan förändring med Inrättningen har icke föregått, än att äldste Läraren fått sin lön förhöjd från 600 till 800 R:dr, jemte fria husrum vid Institutet.

e) *Gymnastiska Central-Institutet.* Det i sednaste Berättelsen omförmälda Statsanslag har oförändradt utgått, och antalet af Lärare har varit detsamma. Under loppet af åren 1843—1847 hafva vid Institutet 67 Gymnastik-Lärare och Instruktörer blifvit utexaminerade, 723 yngre och äldre manspersoner samt 552 personer af qvinnokönet begagnat gymnastik mot olika sjukdomar, samt 177 äldre manspersoner nyttjat pedagogisk gymnastik; hvarjemte 2,099 af Gymnasii- och Skol-ungdomen begagnat gymnastik; och en del bland desse äfven erhållit undervisning i vapenföring.

Bland de i sista Femårs-berättelsen omnämnda privata Skol-inrättningar har Uppfostringsanstalten å egendomen Barnängen upphört, sedan Bolaget för denna inrättning blifvit upplöst.

B.) Fattigvårds- och Pensions-anstalter samt andra Barmhertighets-Inrättningar.

De af Eders Kongl. Maj:t under den 18 Mars 1812 i nåder meddelade föreskrifter för handhafvandet af *Hufvudstadens Allmänna Fattigvård* tjenade fortfarande till iakttagande intill början af år 1844. Vid denna tidpunkt vidtog tillämpningen af Eders Kongl. Maj:ts den 1 April 1843 utfärdade nådiga Stadga om Fattigvården i Stockholm, enligt hvilken nådiga Stadga bestyret med Allmänna Fattigvården är vordet uppdraget åt en för hela staden gemensam Fattigvårds-Styrelse, *Stads-Nämnden*, och åt åtta särskilda Styrelser under benämning af Församlings-Nämnder, en för hvardera af Hufvudstadens Territorial-Församlingar, hvilka Församlings-Nämnder åter, efter de olika föremålen för deras verksamhet, äro fördelade i Ordnings- och Fattigvårds-afdelningar. Till beredande af enhet och likstämmighet i Församlings-Nämndernes förfaringssätt och åtgärder har Stads-Nämnden, efter vederbörandes hörande, låtit dels utfärda reglor för Ordnings-afdelningarna, dels ock för Fattigvårds-afdelningarna meddela nödiga ansedda bestämmelser, hvilka, i hvad vården om de å Församlingarnes Fattig- och Försörjningshus intagne hjon angår, äro uppgjorde i enlighet med den grundsats, att Hufvudstadens hjelpbehöfvande böra, efter fördelning i vissa klasser, åtnjuta enahanda underhållsbelopp inom hvarje klass, utan afseende å den Församling, der understödet lemnas.

Till fullgörande af den Stads-Nämnden åliggande skyldighet att bereda arbete åt de fattige har Stads-Nämnden låtit å Södermalm inrätta ett allmänt Arbetshus, om hvars tillvägabringande och verksamhet redogörelse i denna Berättelse kommer att lemnas under rubriken "Arbets-Inrättningar." Ehuru i betydlig mån ökade arbetstillfällen för de fattige blifvit af Stads-Nämnden beredde, så väl genom inrättandet af berörde arbetshus, som förmedelst de under sednare åren träffade aftal med Förvaltningen för gatuläggningsarbeten i Hufvudstaden, att, emot ersättning af Allmänna Fattigvårdsmedlen, låta vid de af Förvaltningen föranstaltade arbeten under vintermånaderne sysselsätta fattige arbetssökande, kan behofvet af arbetstillfällen för stadens fattige, särdeles under den kallare årstiden, likväl icke anses vara tillräckligt afhulpet; hvadan ock förslag hos Stads-Nämnden blifvit väckt om tillvägabringande af en ytterligare Arbets-Inrättning, förlagd å Norrmalm. Oaktadt Stads-Nämndens bemödanden att fullständigare ordna Hufvudstadens Fattigvårds-anstalter, har den förut begagnade nödfallsutvä-

gen af Fattigbarack ej kunnat undvaras, utan äfven under ifrågavarande tid måst anlitas. Högsta medeltalet af de under år 1847 å Fattigbaracken intagne hjon utgjorde 254.

Då omständigheterne oundgängeligen påkallat en ökad sjukvård för Hufvudstadens fattige, har Provisoriska Sjukhuset uti Catharina f. d. Krono-Bränneri-Egendom blifvit genom Stads-Nämndens föranstaltande och uppå Allmänna Fattigvårdens bekostnad utvidgadt, så att detsamma sedan år 1846 lemnat utrymme för omkring 200 patienter

Tvänne förbindnings-anstalter för bensårs-patienter äro jemväl beredde, den ena å Norr- och den andra å Södermalm År 1847 erhöllo 207 patienter omvårdnad å det förra och 105 å det sednare stället.

Med afseende å Barnavården har Stads-Nämnden, dels efter träffad öfverenskommelse med Allmänna Barnhus-Direktionen, låtit, emot ersättning af allmänna fattigvårdsmedlen, till Barnhuset öfverlemna fattiga och föräldravård saknande barn, till ett antal under år 1845 af 30, år 1846 af 36 och år 1847 af 40 barn, för att hos välfrejdade personer utackorderas, dels ock beviljat årliga anslag till så väl Småbarns-Skolorna som Garnisons-Församlingarne och åtskilliga Fattig-Skolor.

Jemlikt Kongl. Kungörelsen den 13 Mars 1846 åligger det Stads-Nämnden att emottaga den genom högstberörde nådiga Författning påbjudna folkundervisnings-afgift, hvilken, motsvarande hälften af den personliga skyddsafgiften, utgår med 12 skillingar för man och 6 skillingar för qvinna, samt att gemensamt med Öfver-Ståthållaren förordna om de influtna medlens fördelning. Enligt inhemtade uppgifter utgjorde antalet af de i Hufvudstaden vistande barn inom skolåldern, beräknad från fyllda 6 till och med 13 år, hvilka vid 1847 års början behöfde undervisning i Folkskola, 5,188, och antalet åter af dem, för hvilka sådan undervisning då saknades, icke mindre än 2,402. Efter verkställd fördelning Församlingarne emellan af den under år 1847 influtne Folkskoleafgift, som uppgick till 8,227 Rdr, har regleringen af Folkskolorna inom Hufvudstaden på ett särdeles verksamt sätt fortgått, och under det första året lemnat det tillfredsställande resultat, att, jemlikt meddelade upplysningar, vid 1848 års början 2,716 barn besökte Folkskolor, och att endast ett jemförelsevis obetydligt antal barn var af skolundervisning i saknad.

Till understödjande af de för den fattigare delen af arbetsklassen tillvägabragte Spisinrättningar utan spirituosa inom åtskilliga Församlingar har

Stads-Nämnden, med afseende å dylika inrättningars obestridliga nytta, under sednare åren äfven lemnat bidrag af allmänna Fattigvårdsmedlen.

Den allmänna fattigförsörjningsafgiften har under åren 1843 och 1844 utgått med 6 skillingar för hvarje R:drs bevillning, enligt 2:dra Artikeln i gällande Bevillnings-Förordning, men under hvardera af de 3:ne öfriga åren, till följd af dåmera inträdda ökade behof, med 12 skillingar af hvarje mantalsskrifven person, som fyllt 18 år, och 10 skillingar på R:drn af Bevillnings-Förordningens nyssnämnde Artikel.

År 1847 voro Stads-Nämndens Inkomster:

Influtne fattigförsörjnings-afgifter . .	63,249:	16.	4.	
Bötesmedel för försummad betalning af Krono-Utskylder	1,738:	21.	4.	
Dito för uteblifne taxerings-uppgifter .	502:	—	—	
Fattigvårds-afgifter från Sjömanshuset .	470:	31.	9.	
Stats-Anslag	1,047:	4.	—	
Gåfva från Rikets Ständers Bank . .	1,000:	—	—	
Hyresmedel	176:	7.	—	
Kollektmedel och Fattigpenningar . .	28:	33.	—	68,212: 17. 5.

Utgifterna utgjorde:

Tillskott åt Fattigvårds-Afdelningarne till godtgörande af uppkomne brister i Afdelningarnes egna tillgångar för år 1846	13,798:	33.	7.	
Dito till bestridande af 1847 års utgifter vid Fattig- och Försörjningshusen .	25,000:	—	—	
Bidrag till Småbarns-Skolorna och andra Skolor	1,750:	—	—	
Kostnad för Fattigbarackerne . . .	1,967:	36.	—	
Anslag till ett Fattigherberge . . .	150:	—	—	
Dito till fattige Resandes hemförskaffande	375:	—	—	
Bidrag till Allmänna Arbetshuset . .	16,000:	—	—	
Dito till Norra frivilliga Arbetshuset .	1,000:	—	—	
Tillskott till Förvaltningen för Gatuläggningsarbetena	1,300:	—	—	
Kostnad för Provisoriska Sjukhuset . .	14,553:	28.	5.	
Dito vid förbindnings-anstalterne för bensårspatienter	476:	6.	10.	

Anslag till Spisinrättningar utan spirituosa	500: — —	
För klädespersedlar åt Barackhjon . .	265: 30. —	
Aflöning till Stads-Nämndens Tjenstemän och Betjening	1,983: 16. —	
Upphörds-arfvoden	1,621: 33. 4.	
Särskilda arfvoden, tryckningskostnad, skrifmaterialier m. m.	849: 6. 8.	
Diverse onera å fastigheterne . . .	64: 35. 9.	81,655: 34. 7.

Stads-Nämndens tillgångar vid 1847 års slut i fastigheter, fordringar, deponerade medel, inventarier m. m. äro i räkenskaperne upptagne till 117,176 R:dr 18 sk. 7 r:st.; hvaremot Stads-Nämnden hade att ansvara för skulder till ett belopp af 30,018 R:dr 24 sk.

Fattig- och Försörjningshusen i Stadens Territorial-Församlingar ägde år 1847, sammanräknadt fastigheter till

ett uppgifvet värde af . .	R:dr	149,735: 13. —	
Inventarier	„	7,048: 10. 8.	
Fordringar och kontanta medel .	„	359,736: 42. 4.	516,520: 18. —

Samma år utgjorde deras inkomster . . . R:dr 86,362: 25. 3.
och utgifter . . . . . „ 95,603: 16. 6.

Antalet af understödstagare på Territorial-Församlingarnes Allmänna Fattigvårds-Inrättningar var 1,670, och utom desamma 2,136.

Angående nedannämnde Militär-Korpsers och Församlingars särskilde Understöds-Fonder och Fattigvårds-anstalter år 1847 äro följande uppgifter lemnade.

a) *Kongl. Lif-Gardet till häst.* Prins Oscars Hospitals-Inrättning hade vid årets slut en kapitalbehållning af 18,957 R:dr 44 sk. Inkomsterne, bestående af nådigt bidrag af Hans Maj:t Konungen till belopp af 300 R:dr, som årligen utgått, afgifter af Officers-Korpsen, utgörande 288 R:dr 16 sk., samt räntor å utlånt kapital utgjorde 1,523 R:dr 1 sk. 6 r:st; utgifterne voro 1,318 R:dr 4 sk., som i pensioner och understöd blifvit bland 85 personer utdelade.

b) *Kongl. Maj:ts Andra Lif-Garde.* Kapitalbehållningen vid Kron-Prinsessan Josephinas Pensions-Inrättning utgjorde 10,920 R:dr. Af räntan å detta kapital jemte ett årligt bidrag af Hennes Maj:t Drottningen, stort 300

R:dr, samt årsafgifter af Regementets Officers-Korps, utgörande 248 R:dr 37 sk. 9 r:st., bekommo 72 understödstagare tillhopa 1,361 R:dr 20 sk.

c) *Kongl. Svea Artilleri-Regemente.* Likasom tillförene inskränker sig dess Fattigkassas inkomster till behållningen af 4 kollekter i Hedvig Eleonora kyrka samt tillfälliga insamlingar. Det belopp, som sålunda år 1847 inflöt, utgjorde 50 R:dr, hvilka till behöfvande inom Församlingen utdelades.

d) *Skeppsholms Församling.* Dess Fattigkassa hade år 1847 en behållning af 5,626 R:dr 44 sk. Af räntan å detta kapital jemte tillfälliga inkomster besörjdes utgifterne för Skolinrättningarne inom Församlingen; hvarjemte omkring 50 behöfvande fingo understöd.

e) *Kongl. Hof-Församlingen.* Hof-Statens Gratialkassa, för hvilken ett nytt Reglemente blifvit upprättadt och den 3 Februari 1844 erhållit nådig stadfästelse, ägde vid 1847 års slut i kapital 30,853 R:dr 17 sk. 8 r:st., hvaraf 50 Enkor erhöllo understöd. Inkomsterne för samma år voro 2,270 R:dr 24 sk. 10 r:st., och utgifterne 1,917 R:dr 32 sk.

f) *Nicolai Församling.* Församlingens enskilda Fattigvårdsfond utgjorde 22,804 R:dr 44 sk. 4 r:st., och åtskillige Testamentsmedel tillsammans 3,979 R:dr. Af de sednare utdelades pensioner till 21 fattiga fruntimmer; och af Fattigvårdsfondens räntor bekommo 70 à 80 personer understöd med tillsammans 1,572 R:dr 22 sk. F. d. Riddarholms-Församlingens enskilda Pensionskassa, hvaraf understöd meddelas 5 fattiga fruntimmer, uppgick till 1,678 R:dr 21 sk. 8 r:st.

g) *Tyska Församlingen.* Enligt vederbörandes uppgift har Fattigkassan utgjort de vanliga understöden till lika antal personer och samma belopp som förut.

h) *Finska Församlingen.* Förhållandet med dess Fattigfond har varit enahanda, som i sednaste Berättelse finnes omförmäldt.

I afseende på öfrige uti Hufvudstaden varande milda Stiftelser samt Pensions- och Understöds-Inrättningar och deras tillstånd år 1847, meddelas följande:

I) *Barnhus, Barnbördshus och Uppfostrings-anstalter.*

a) *Stockholms Allmänna Barnhus.* Denna Inrättnings fastigheter inom Stockholm äro upptagne till ett värde af 188,793 R:dr, och dess fastigheter på landet till 5,500 R:dr. Kapitalfonden utgjorde vid 1847 års slut 445,944 R:dr 14 sk. 1 r:st.; inkomsterne, Statsanslag inberäknadt, 104,405 R:dr 24 sk.

11 r:st. och utgifterna 155,766 R:dr 28 sk. 11 r:st. Deraf hade i fosterlöner och underhåll för barn utom Barnhuset utgått 62,491 R:dr 26 sk., i underhållskostnad inom Barnhuset 36,864 R:dr 14 sk. 2 r:st., och till verkställde nya byggnader 27,816 R:dr 43 sk. 3 r:st. I Barnhuset vårdades under nämnde år 1,084 barn, dock i medeltal på en gång endast 188. Antalet af barn, som utom Inrättningen njöto understöd, var 3,077. Under loppet af de år, denna Berättelse omfattar, hade Barnhuset i donationer bekommit 58,000 R:dr. Sedan den s. k. Barnhuskällaren vid Drottningatan år 1844 genom vådeld nerbrunnit, har en ny byggnad af sten å samma tomt blifvit af Barnhusets medel uppförd, med en kostnad af omkring 30,000 R:dr, hvilken byggnad Direktionen sedermera uthyrt; äfvensom ett nytt tvätt- och badhus af sten med rörledning för vattenhemtning från Rörstrands sjön inom Inrättningens lokal blifvit uppbygdt.

b) *Frimurare-Ordens Barnhus.* Vid 1847 års slut ägde denna Inrättning en kapitalfond, som, inberäknadt fasta egendomens brandförsäkringsvärde, 45,000 R:dr, utgjorde 259,504 R:dr 39 sk. 4 r:st. Barnhusets inkomster, deribland 1,834 R:dr 8 sk. Statsanslag och 226 R:dr 32 sk. från Stockholms stad, utgjorde 18,107 R:dr 26 sk. 9 r:st.; och utgifterna voro 17,856 R:dr 32 sk. 6 r:st. Inom Barnhuset åtnjöto 100 barn vård, föda och kläder samt undervisning. Antalet af underhållstagare utom Barnhuset var 230, som erhöllo fosterhjelp.

c) *Allmänna Barnbördshuset.* Inrättningen hade år 1847 en fastighet till värde af 30,000 R:dr, och i kapital, efter afdrag af skulder, 99,216 R:dr 32 sk. Inkomsterna uppgingo till 9,277 R:dr 34 sk. 2 r:st., deruti inbegripen en donation af 2,000 R:dr; utgifterna till 6,172 R:dr 6 sk. 11 r:st. Under åren 1843—1847 hafva på denna Inrättning 2,395 qvinnor varit intagna och vårdade, samt 2,426 barn, deribland 374 äkta och 2,052 oäkta, blifvit födde; hvarjemte 205 Barnmorskor der njutit undervisning och blifvit utexaminerade.

d) *Sällskapets Pro Patria Barn- och Barnbördshus.* Oberäknadt värdet af Inrättningens fastighet, 15,000 R:dr, var dess fond vid 1847 års utgång 15,810 R:dr 40 sk. 1 r:st. Inrättningens inkomster utgjorde 2,032 R:dr 47 sk. 6 r:st., och utgifterna 1,388 R:dr 42 sk. 7 r:st. Under de sednast förflutna fem åren hade 821 barnaföderskor och 46 med diverse sjukdomar besvärade qvinnor å Inrättningen varit vårdade.

e) *Murbeckska Inrättningen för fattiga Flickors uppfostran.* Vid denna Inrättning har årligen underhåll och undervisning lemnats åt 25 fader- och mo-

derlösa fattiga flickor. Inrättningens fastighet är upptagen till 9,600 R:dr och kapital-tillgången vid 1847 års slut till 91,485 R:dr 47 sk. 5 r:st. Inkomsterna uppgingo berörde år till 5,125 R:dr 47 sk, och utgifterna till 5,753 R:dr 15 sk. 8 r:st.

f) *Prins Carls Uppfostrings-Inrättning för fattiga och vanvårdade Barn.* Denna Inrättning har fortfarande haft 2:ne Afdelningar, nämligen *Afdelningen för fattiga vanvårdade Barn af båda könen,* samt *Förbättrings-Afdelningen för Gossar.* Den förra af dessa Afdelningar har genom Enkefru M. C. Fagerlunds gåfvobref af den 8 Februari 1843 erhållit egendomen N:o 27 vid Wolmar-Yxkullsgatan; hvarefter, genom denna egendoms påbyggnad, jemte inköp af 2:ne angränsande egendomar, bostad blifvit beredd åt alla å samma Afdelning intagna barn, hvilkas antal vid slutet af 1847 uppgick till 120. Å Förbättrings-Afdelningen befunnos vid 1847 års början 34 gossar, och intogos under årets lopp 4 nya samt 1 som förut tillhört Afdelningen. Deremot utgingo 8 i tjenst, 1 förflyttades till den förstnämnda Afdelningen, 1 uttogs af anhöriga och 2:ne afveko olofligen. Inrättningens kapitalfond, jemte dess fastigheters och inventariers värden, utgjorde vid sistnämnde års slut 180,932 R:dr 22 sk. 7 r:st. Samma år uppgingo inkomsterna till 18,623 R:dr 15 sk. 1 r:st., och utgifterna till 21,819 R:dr 15 sk. 2 r:st.

II). *Barmhertighets-Inrättningar, som åt fattiga, egentligen ålderstigna, lemna bostad jemte underhållsbidrag uti Inrättningarnas fastigheter.*

a) *Ulrika Eleonoras eller Drottningens Hospital.* Jemte en fastighet, värderad till 25,000 R:dr, hade denna Inrättning år 1847 ett kapital af 46,000 R:dr. Inkomsterna utgjorde 8,118 R:dr 24 sk. 9 r:st., och utgifterna voro 6,088 R:dr 15 sk. 3 r:st., hvaribland 4,111 R:dr 36 i underhåll, pensioner och understöd åt 90 ålderstigna sjukliga enkor och ogifta fruntimmer.

Under Direktionens särskilda förvaltning finnes dels den af Enkefru Kniggе von Balthasar stiftade Kniggeska Pensionsfonden, i kapital 16,666 R:dr 32 sk., hvaraf årliga räntan tilldelas tio, utom Inrättningen boende obemedlade fruntimmer, dels aflidne Sejlare-Åldermannen Lieberdts Testaments-fond, 2,000 R:dr, hvars ränta, hälften till jul och hälften till midsommar, utdelas åt den å Hospitalet intagna personal.

b) *Borgerskapets Gubbhus-Inrättning.* Dess kapitaltillgång har genom influtna gåfvor blifvit ökad, så att den, inberäknadt fastighetsvärdet, 33,431 R:dr 43 sk. 10 r:st., utgjorde 145,944 R:dr 26 sk. 4 r:st. vid 1847 års slut. För

samma år voro inkomsterna 6,450 R:dr 27 sk. 10 r:st., utgifterna 8,490 R:dr 8 sk. 7 r:st., och de å Inrättningen intagna ålderstigna borgersmäns antal 56, hvilka i underhåll kostat 160 R:dr 9 sk. hvardera.

c) *Borgerskapets Enkhus-Inrättning.* Genom en under loppet af åren 1845 till 1847 verkställd förändring af husets inredning har tillfälle blifvit beredt för intagande af ytterligare tio Enkor å Inrättningen, i följd hvaraf de derstädes underhållna Enkornas antal vid slutet af år 1847 uppgick till 83. Gåfvor och testamenten hade då ökat Inrättningens kapital till 210,800 R:dr. Inkomsterna under åren 1843—1847 hafva varierat mellan 12,000 och 17,000 R:dr, samt utgifterna emellan 9,000 och 10,600 R:dr årligen.

d) *Fabriks-Fattigkassan.* Utom fastigheter till ett värde af 17,175 R:dr, ägde denna Kassa år 1847 ett kapital af 78,975 R:dr 16 sk. 5 r:st. Dess inkomster voro 9,059 R:dr 43 sk. 2 r:st., och utgifterna 8,017 R:dr 32 sk. Å Fabriks-fattighuset funnos samma år 86 underhållstagare, och utom detsamma erhöllo 236 behöfvande understöd.

e) *Soopiska Fattighuset* hade vid 1847 års slut en fond af 9,674 R:dr 37 sk. 1 r:st., ställd under Stockholms stads Consistorii förvaltning; och utgingo af samma fond 182 R:dr till sju fattighjon.

f) *Katholska Församlingens Fattigvård.* Jemte det i förra Berättelsen omförmälda Fattighus har församlingen en Stiftelse, under namn af Euphemiæ Inrättning, med en fond af 2,666 R:dr 32 sk, deraf 4 behöfvande Enkor njutit understöd. Fattigvården var i öfrigt år 1847 i samma skick, som år 1842.

g) *Timmermans-Ordens Hospital.* Hospitalshjonens antal år 1847 var 10, hvilka erhöllo husrum och sjukvård, samt i penningar under vintermånaderna 3 R:dr och den öfriga tiden 2 R:dr i månaden, jemte beklädnadspersedlar. Kostnaden för hjonens underhåll utgjorde nämnde år 463 R:dr 27 sk.

III). ***Pensions-Inrättningar och andra fromma Stiftelser, till hvilka delägarerätt icke är beredd genom erlagde afgifter.***

a) *Af Kongl. Stats-Kontoret* utbetaltes under loppet af år 1847, dels i pensioner å Allmänna Indragnings-Staten 166,067 R:dr 23 sk. 1 r:st. åt 294 personer, bosatte i Hufvudstaden, dels af andra Statsmedel gratifikationer, nådegåfvor och pensioner till belopp af 16,883 R:dr 16 sk. åt 141, jemväl i Stockholm boende personer; hvarjemte från Kongl. Stats-Kontoret anordnades Statsanslag

till Välgörenhets-Inrättningar inom Hufvudstaden 26,532: 40: —
till Sjukvårds-Inrättningar derstädes . . . . 37,320: — —
och till Undervisnings-anstalter . . . . . 76,369: 24: 3. 140,222: 16: 3.

b) *Från Vadstena Krigsmanshus-Inrättning* erhöllo nämnde år 106 här i Staden vistande Gratialister tillhopa 1,002 R:dr; äfvensom 19 andra personer inom Hufvudstaden derifrån bekommo tillfälliga understöd, till ett belopp af 455 R:dr 16 sk.

c) *Under förvaltning af Fullmäktige i Rikets Ständers Bank ställde 2:ne Fonder* lemnade år 1847 pensioner och gratifikationer åt 731 i Stockholm boende personer, med 3,735 R:dr 40 sk.; hvarförutan af till Banken influtne bötesmedel tilldelades understöd åt 7 personer med 326 R:dr 32 sk.

d) *Fonder, som förut varit under Kongl. Öfre Borg-Rättens vård, men numera förvaltas af en Direktion, deri Riksmarskalken är Ordförande.* Dessa Fonder, till antalet 3:ne, uppgingo år 1847 till 15,553 R:dr 1 sk. 8 r:st., hvaraf räntan utdelades till 40 understödstagare.

e) *Konungens Hospital.* Dess fond vid 1847 års utgång var 155,645 R:dr 26 sk. 7 r:st. Inkomsterna samma år utgjorde 7,404 R:dr 39 sk. 2 r:st.; utgifterna 7,142 R:dr 16 sk. Inom Hufvudstaden boende 90 Pensionärer erhöllo deraf omkring 1,800 R:dr; hvarjemte till det såkallade Provisionella Militärförsörjningshuset årligen anordnats 600 R:dr.

f) *Konungens Militär-Hospitals-Fond.* Den har icke undergått någon förändring sedan sista Berättelsen afgafs; och befunno sig år 1847 inom Hufvudstaden 72 af Inrättningens underhållstagare, hvilka tillsammans erhöllo 3,429 R:dr 16 sk.

g) *Jonas och Paul Filéns Pensions-Fond* för Civile Embets- och Tjenstemäns samt deras Enkors och Barns underhåll. Denna Pensionsfond, som förvaltas af Direktionen för Civil-Statens Pensions-Inrättning, uppgick år 1847 till 91,463 R:dr 47 sk. 10 r:st. I understöd till Civile Tjenstemän betaltes 1,980 R:dr och till Enkor och Barn 2,116 R:dr 32 sk., af hvilka personer en stor del bodde i Stockholm.

h) *Pensions-Fonder, ställde under förvaltning af Allmänna Enke- och Pupillkassans Direktion.* De utgjorde berörde år 48,934 R:dr 42 sk. 6 r:st.; och derifrån blefvo till 8 i Stockholm boende personer utdelade 1,601 R:dr 44 sk. 2 r:st.

i) *Goduska Pensions-Fonden.* Den utgör oförändradt 6,111 R:dr 5 sk. 4 r:st., deraf räntan årligen utgått med 277 R:dr 37 sk. 4 r:st., till 6 Pensionärer.

k) *Särskilda, under Stadens Justitie-Collegium och Förmyndare-kammare ställde Donations-Fonder,* hvilka äro anslagna dels till pensioner och understöd åt fattige, dels till stipendier för Studerande och till Skolinrättningar, utgjorde år 1847 tillsammans ett belopp af 38,188 R:dr 2 sk. 2 r:st. Till förenämnde ändamål blefvo under åren 1843—1847 utbetalda 8,228 R:dr 3 sk. 9 r:st.

l) *Ahlöfska Pensions-Fonden.* Af denna, utgörande 3,333 R:dr 16 sk., hafva 12 inom Stockholm boende personer erhållit årligt understöd med 11 R:dr 5 sk. 4 r:st. hvardera.

m) *Kofferdi-skepparen Alströms Pensions-Inrättning,* under stadens Handels-Collegii förvaltning, äger 2:ne fastigheter i Stockholm, brandförsäkrade till 10,000 R:dr, af hvilkas hyresafkastning 12 pensioner, å 44 R:dr 21 sk. 4 r:st. hvardera, till fattiga Borgaredöttrar utgå.

n) *Från Brandvakts-kassan* utbetaltes år 1847 i pensioner till befäl och manskap af det upplösta Brandvakts-kompagniet 883 R:dr 36 sk., till 18 personer.

o) *Fem särskilda, under Bemedlings-Komissionen ställda Understöds- och Pensions-fonder* hade samma år i kapital tillhopa 180,510 R:dr 1 sk. 11 r:st. Af räntan deraf samt Komissionens enskilda medel fingo 187 personer understöd, med 10,178 R:dr 8 r:st.

p) *Pensions-fonder, förvaltade af Direktionen öfver Borgerskapets Enkhus.* De till beständigt utgående pensioner anslagna fonder utgjorde år 1847 en summa af 47,100 R:dr, hvaraf i pensioner utdelades 2,500 R:dr. Kapitalet för pensioner, hvilka gifvarne af samma kapital bestämt åt vissa personer på lifstid, uppgick till 15,000 R:dr, af hvars afkastning pensionsbeloppen voro 900 R:dr.

q) *Sadelmakare-Åldermannen Jacob Fagerbergs Pensions-Inrättning.* Af hyresmedel för 2:ne egendomar i Stockholm, uppskattade till 80,000 R:dr, bestridas denna Inrättnings utgifter, bestående dels i bestämda anslag till åtskilliga Välgörenhets-Inrättningar och dels i understöd åt behöfvande Borgare, deras enkor och barn. De förra eller Välgörenhets-Inrättningarne erhöllo under år 1847 540 R:dr, och åt 77 understödstagare utdelades 2,862 R:dr.

r) *Af Grosshandels-Societeten förvaltade Kassor.* Societetens Pensions-kassas kapital år 1847 var 73,666 R:dr 32 sk., hvarå räntan jemte andra Societetens medel, tillsammans 5,156 R:dr 12 sk., användes till pensioner och understöd åt 79 behöfvande medlemmar af Societeten, deras hustrur, enkor och barn. Räntan af ett utaf Mamsell Christina Hagbom doneradt kapital, stort

12,000 R:dr, utgick till pensioner åt 6 behöfvande enkor och döttrar efter Skeppsklarerare, med 100 R:dr till hvardera.

s) *Kryddkramhandels-Societetens Pensions-fonder.* Sedan Kryddkramhandels-Societeten, till följd af den nya Handels-Ordningen, med den 1 Juli 1847 upphört att utgöra en särskild klass af Stockholms Borgerskap, har af de under Societetens förvaltning ställde medel blifvit bildad en Pensions-fond, för hvars handhafvande Eders Kongl. Maj:t den 7 December nyssnämnde år stadfästat ett Reglemente, hufvudsakligen innehållande, att kapitalet framgent skall förblifva oförminskadt och afkastningen deraf utdelas till underhåll åt i behof varande medlemmar af f. d. Kryddkramhandels-Societeten, deras enkor och barn, samt att vid 1900 års slut kapitalet kommer att delas i tre lika lotter, som öfverlemnas till Borgerskapets Bemedlings-Komission samt Direktionerna öfver Borgerskapets Gubbhus och Enkhus, att framgent såsom särskilda Pensions-kassor förvaltas. Pensions-fonden vid 1847 års slut, dels i fastighet, dels i utlånt kapital, utgjorde 80,653 R:dr 43 sk. 10 r:st.; och till 50 à 60 af f. d. Kryddkramhandels-Societetens medlemmar samt deras enkor och barn utdelades pensioner till ett sammanlagdt belopp af 3,233 R:dr 21 sk. 4 r:st. Af en utaf Societeten stiftad Stipendii-fond har 4 studerande ynglingar, hvilkas fäder tillhört Societeten, erhållit understöd, hvardera med 66 R:dr 32 sk.

t) *Kofferdiskeppare-Societetens Fattig-kassor,* sju till antalet, hvilkas kapitaler uppgifvits till 14,916 R:dr 32 sk., utdelade år 1847 i understöd åt 38 behöfvande 1,160 R:dr 20 sk.

u) *Stockholms Sjömanshus-Inrättning.* Dess Kapital-fond år 1847 var 130,778 R:dr 40 sk. 3 r:st. Inkomsterna uppgingo till 11,510 R:dr 38 sk. 1 r:st., och utgifterna till 9,165 R:dr 13 sk. 5 r:st., deraf 4,969 R:dr 6 sk. utbetaltes åt 404 Pensionärer.

v) *Strandbergska Läkare-Inrättningen.* Behållningen af Inrättningens kapital, inberäknad Brukspatron Anders Hebbes donation af 10,000 R:dr, hvaraf årliga räntan utgår till 9 torftiga enkor eller oförsörjda döttrar efter aflidne Embets- och Tjenstemän af ofrälse Ståndet, utgjorde vid 1847 års slut 84,458 R:dr 3 sk. Under samma år hade inkomsterna, bestående af räntor, varit 4,005 R:dr 38 sk. 8 r:st., hvaraf betaltes i pensioner af förenämnde donation 591 R:dr, samt för läkarevård, medikamenter, sjukspis, ved och kontanta gåfvor till 210 pauvres honteux, jemte förvaltningskostnader, tillhopa 3,015 R:dr 16 sk. 7 r:st.

x) *Nödhjelps-kassans* kapital var vid 1847 års början 117,577 R:dr 30 sk. 1 r:st., och vid samma års slut 169,045 R:dr 42 sk. 2 r:st., hvilken betyd-

liga tillökning hufvudsakligen härledt sig ifrån en donation af aflidne Stadsmajoren Erik Nordlander, till belopp af 50,000 R:dr, deraf räntan skall användas till pensioner, hvardera å 100 R:dr, till $\frac{4}{5}$:delar åt behöfvande enkor och barn efter aflidne Borgare i Stockholm, och till $\frac{1}{5}$:del åt enkor och döttrar efter aflidne Embets- och Tjenstemän vid Stadens Verk. Underhållstagarne af Nödhjelps-kassan voro samma år 210 och de till dem erlagda belopp 5,670 R:dr 3 sk.; hvarförutan af Stämpelmästaren Assessoren Erik Törneboms Pensions-fond för enkor och barn efter aflidne Tjenstemän vid Stockholms Stads Styrelses Juridiska Verk samt efter aflidne Fabriksidkare, som varit Borgare, hvilken sednare fond vid slutet af år 1847 hade ett kapital af 75,036 R:dr 39 sk. 11 r:st., utgick understöd till 52 personer med 3,737 R:dr 24 sk.

y) *Sällskapet de nödlidandes vänner* hade nämnde år ett kapital af 70,061 R:dr 1 sk. 10 r:st, hvaraf 252 personer erhöllo understöd, utgörande 3,506 R:dr 32 sk.

z) *Sällskapet för uppmuntran till öm och sedlig modersvård.* Dess kapitalfond var vid 1847 års utgång 42,031 R:dr 39 sk. 11 r:st. Inkomsterna detta år utgjorde 3,235 R:dr 31 sk. och utgifterna 2,595 R:dr 22 sk. 8 r:st. I understöd utbetaltes i Maj månad till 114 mödrar med 448 barn 1,052 R:dr 16 sk., och i December till 105 mödrar med 399 barn 1,162 R:dr 32 sk., jemte kläder för 125 R:dr hvardera gången.

å) *Kniperska Pensions-Inrättningen*, stiftad till förmån för fattiga ogifta fruntimmer, företrädesvis af Borgareståndet, hvilka erhålla pensioner hvardera af 33 R:dr 16 sk. Kapital-fonden uppgick vid 1847 års slut till 60,204 R:dr 28 sk. 11 r:st.; och under året voro inkomsterna 3,110 R:dr 42 sk. 8 r:st., samt utgifterna 2,900 R:dr för understöd till 87 fruntimmer, af hvilka 77 bodde i Stockholm och uppburo 2,566 R:dr 32 sk.

ä) *Under Riddarhus-Direktionens vård stående Pensions- och Understöds-Inrättningar.* Deras sammanräknade kapitalbelopp utgjorde berörde år 337,068 R:dr 47 sk. 3 r:st., deraf i pensioner till 42 inom Stockholm boende personer samma år utdelades 3,013 R:dr 42 sk. 8 r:st.

ö) *Groënska Fattigförsörjnings-Inrättningen,* grundad genom testamente af aflidne Bergs-Rådet A. H. Groën i lifstiden och ställd under Serafimer-Ordens-Gillets förvaltning, ägde år 1847 en kapitalbehållning af 92,027 R:dr 45 sk., och utdelade nämnde år 4,275 R:dr i pensioner till 47 dels inom Stockholm, dels i landsorten boende personer.

aa) *De under Stockholms stads Consistorii inseende ställde Pensions-fonders*

kapital-belopp var oförändradt 12,400 R:dr, hvaraf ränta åt 11 inom Stockholm bosatte behöfvande utdelades år 1847, med 497 R:dr.

bb) *Donationsmedel, ställde under förvaltning af S:t Clara Församlings Kyrkoråd.* Beloppet af dessa medel uppgick år 1847 till 22,178 R:dr 26 sk. 8 r:st., af hvars ränte-afkastning 64 behöfvande erhöllo understöd.

cc) *Testamentsmedel, förvaltade af Jacobs Församlings Kyrkoråd.* Räntan å berörde medel, hvilka nämnde år utgjorde 33,855 R:dr 26 sk. 8 r:st., utdelades såsom pensioner till meddellösa enkor och ogifta fruntimmer.

dd) *Pensions-fonder, ställda under Catharina Församlings Kyrkoråds förvaltning.* Utom de i sista Berättelsen omnämnda donationer af Enkan Catharina Godhe och Fabrikören Carl Fredrik Spångberg, hvilka till kapital icke undergått förändring, har en ytterligare donation, stor 2,413 R:dr 32 sk., af aflidne Hofpredikanten O. Winter blifvit till Kyrkorådet öfverlemnad, deraf räntan tills vidare tillfaller en af gifvaren nämnd person.

ee) *Fonder, som förvaltas af Jacobs och Johannis Församlingars Fattighus-Direktion*, utgöras dels af åtskilliga till pensioner testamenterade medel, till beloppp af 17,475 R:dr 43 sk. 9 r:st., dels af Kansli-Rådet Noréens Pensionsfond. som år 1847 utgjorde 32,933 R:dr 16 sk., och af hvilken enkor och döttrar efter civile och militäre Tjenstemän samt Borgare, till ett antal af 80 personer, erhöllo understöd med 8, 16 à 24 R:dr, hvardera.

ff) *Under Maria Magdalena Församlings Fattigvårds-Styrelse ställda donationsmedel* utgjorde vid 1847 års slut 8,369 R:dr 26 sk., deraf räntan utdelades till 9 personer.

gg) *Pauliska Donations-fonden,* ställd under förvaltning af Direktionen för Norra frivilliga Arbetshuset, ägde år 1847 en fastighet, värderad till 45,000 R:dr, och i kapital 70,399 R:dr 26 sk. 7 r:st., eller tillsammans 115,399 R:dr 26 sk. 7 r:st. Inkomsterna uppgingo till 5,685 R:dr och utgifterna till 6,922 R:dr 18 sk. 9 r:st, hvaribland till pensioner och sjukvårdshjelp 4,308 R:dr 16 sk. Understödstagarne voro 160, deraf 94 enkor samt 63 fader- och moderlösa flickor boende i Stockholm.

hh) *Sällskapet de fattigas vänner.* Sällskapets behållning år 1847 utgjorde 4,755 R:dr 46 sk. 4 r:st. Under årets löpp hade, inberäknad en nådig gåfva af Hans Maj:t Konungen, stor 1,000 R:dr, understöd utgått till 1,459 personer med 2,018 R:dr 18 sk. 8 r:st., kläder blifvit uppköpte åt 147 fattiga barn för 934 R:dr 36 sk. 2 r:st., samt diverse utgifter bestridda med 363 R:dr 42 sk.

IV). *Öfriga Pensions-Inrättningar i Hufvudstaden, till hvilka i allmänhet delägarerätt beredes genom årliga afgifter.*

a) *Allmänna Enke- och Pupill-kassan.* Denna kassas kapital-fond utgjorde vid 1847 års slut 982,944 R:dr 40 sk. 1 r:st. Inkomsterna uppgingo till 68,652 R:dr 4 sk. 2 r:st.; utgifterna till 24,222 R:dr 27 sk. 11 r:st., hvaraf i pensioner till enkor och barn efter 136 delägare 18,110 R:dr 12 sk. Af Pensionstagarne voro 60 boende i Stockholm, hvilka tillsammans uppburo 9,873 R:dr 40 sk.

b) *Arméens Pensions-kassa samt Enke- och Pupillkassa.* Den förra af dessa kassor hade vid början af år 1847, inberäknadt värdet af Kassans fastighet, som är upptagen till 30,000 R:dr, en kapital-fond af 2,433,844 R:dr 24 sk. 3 r:st. Dess inkomster för samma år hafva blifvit uppgifna till omkring 262,000 R:dr och utgifterna till 262,391 R:dr 26 sk. 5 r:st., hvaribland till 849 delägare utbetaltes 241,734 R:dr 8 sk., och till en afskedad Tjensteman 300 R:dr. Enke- och Pupill-kassans kapital var 356,126 R:dr 15 sk. 4 r:st., inkomsterna för densamma 37,649 R:dr 13 sk. 7 r:st., och utgifterna 30,951 R:dr 32 sk. 3 r:st., deraf 25,379 R:dr 18 sk. till 271 Pensionstagare. Dessutom utdelades i gratifikationer och pensioner till 76 personer ett af Eders Kongl. Maj:t, för sådant ändamål beviljadt anslag af 5,000 R:dr. Det å Riks-Statens 7:de Hufvudtitel uppförda, under Direktionens förvaltning ställda anslag utgår tillsvidare med 25,000 R:dr årligen, fördeladt sålunda, att deraf erhåller Pensionsstaten för militära Embets- och Tjenstemäns enkor och barn 17,900 R:dr och Pensions-anstalten för Under-officerares enkor och barn 7,100 R:dr, anvisade för 408⅓ pensionsrum å den förra och 381 pensionsrum å den sednare Staten. Uppgift på antalet af de Kassans pensionärer, som äro boende i Hufvudstaden, har icke kunnat erhållas.

c) *Civil-Statens Pensions-Inrättning samt Enke- och Pupill-fonder.* Pensions-Inrättningens kapital-fond uppgick vid 1847 års slut till 1,374,429 R:dr 45 sk. 11 r:st. Inkomsterna under året, deribland 48,500 R:dr Statsanslag, voro 139,020 R:dr 35 sk. 7 r:st., och utgifterna 98,861 R:dr 13 sk. 9 r:st., deribland pensioner 88,146 R:dr 45 sk. 1 r:st. Civil-Statens enskilda Enke- och Pupill-fonds behållning utgjorde 188,200 R:dr 15 sk. 4 r:st.; dess inkomster voro 55,958 R:dr 12 sk., och utgifterna likaledes 55,958 R:dr 12 sk., af hvilka sistnämnde 55,758 R:dr 36 sk. i pensioner. Allmänna Enke- och Pupill-fonden hade en behållning af 6,225 R:dr 34 sk.; och inkomsterna bestego sig till 26,591 R:dr 46 sk. samt utgifterna för pensioner till 22,842 R:dr

44 sk. Så kallade Götha Hof-Rätts-medel voro 1,680 R:dr, deraf 80 R:dr i pension utdelades. Pensionstagare i Stockholm voro å Civil-Statens Pensionsfond 32, som åtnjöto 16,400 R:dr, å enskilda Enke- och Pupill-fonden 168, med underhåll af 23,586 R:dr 45 sk. 4 r:st., samt å Allmänna Enke- och Pupill-fonden 311, med pensioner till belopp af 11,813 R:dr 16 sk.

d) *Pensioner af Postmedel.* Till 6 Pensionärer inom Hufvudstaden hafva år 1847 utgått 533 R:dr 16 sk.

e) *Kongl. Konvoj-Kommissariatet* har år 1847 utbetalt 1,050 R:dr i pensioner till 5 inom Stockholm boende personer.

f) *Tull-Statens enskilda Pensions-Inrättning.* Kassa-behållningen utgjorde vid 1847 års utgång 132,930 R:dr 37 sk. 1 r:st. Inkomsterna för året voro 22,750 R:dr 5 sk. 1 r:st., utgifterna 23,509 R:dr 30 sk. 3 r:st., hvaraf i pensioner 23,200 R:dr, som utdelades till 665 personer.

g) *Banko-Statens Enke- och Pupill-kassa.* Vid slutet af berörde år ägde densamma en kapital-behållning af 233,854 R:dr 37 sk.; dess inkomster för året uppgingo till 30,205 R:dr 28 sk. 11 r:st., samt utgifterna till 28,998 R:dr 29 sk. Pensioner utbetaltes till belopp af 26,873 R:dr 21 sk, dels till 97 enkor och minderåriga barn, dels till 16 oförsörjda, öfver 50 år gamla döttrar af Bankens Tjenstemän.

h) *Enke- och Pupill-kassan i Rikets Ständers Riksgälds-Kontor,* jemte dermed förenade f. d. General-Assistans-Kontorets Enke- och Pupill-kassa. Dess kapital-behållning vid 1847 års utgång var 58,277 R:dr 25 sk. Inkomsterna samma år bestego sig till 4,201 R:dr 5 sk. 4 r:st., och utgifterna till 5,421 R:dr 25 sk. 2 r:st. Till 41 enkor och 12 barn utgingo pensioner med sammanräknadt 5,252 R:dr 32 sk. 2 r:st.

i) *Enke- och Pupill-kassan vid Stockholms Stads Verk.* Denna kassas behållning vid nämnde års slut utgjorde 147,323 R:dr 19 sk.: dess inkomster för året 13,802 R:dr 27 sk., hvaraf 9,285 R:dr 14 sk. 8 r:st. utdelades till 71 Pensionstagare.

k) *Jern-Kontorets Tjenstemäns Pensions-kassa för deras Enkor och Barn,* hade vid 1847 års utgång en behållning af 19,230 R:dr 33 sk. 4 r:st. Endast en pension utbetaltes med 38 R:dr 42 sk. 4 r:st. Från Jern-kontorets egna fonder utgingo pensioner till 5 i Stockholm boende personer, med 6,600 R:dr.

l) *Kongl. Theaterns Pensions-Inrättning.* Dess kapital-fond vid 1847 års slut uppgick till 149,075 R:dr 37 sk. 4 r:st. Inkomsterna för samma år utgjorde 11,692 R:dr 38 sk. 7 r:st., samt utgifterna 9,147 R:dr 44 sk., hvaribland 7,705 R:dr i pensioner till 19 delägare.

C.) Sjukvårdsanstalter.

Stockholms stad aflönar en Förste och en Andre Stads-Läkare; äfvensom i hvarje Territorial-Församling finnes en af Fattigmedlen aflönad Läkare, hvilken det åligger att utan betalning biträda Församlingens fattiga, som vid sjukdomstillfällen honom påkalla, hvarvid dessa tillika erhålla medikamenter på Fattigvårdens bekostnad.

För Sjukvården i Hufvudstaden finnas för öfrigt följande allmänna Inrättningar:

a) *De vid Territorial-Församlingarnes Fattighus inrättade sjukrum.* Sjukvården ombesörjes af Fattig-Läkarne i Församlingarna, och omkostnaderna bestridas af Fattigvårds-Inrättningarnas medel.

b) *Stockholms Stads och Läns Kurhus.* Detsamma har till sin omfattning icke undergått någon förändring under den tid, ifrågavarande Berättelse angår, utan har det år 1842 från 110 till 200 ökade sängantalet bibehållits. På Direktionens hemställan anslog Stads-Nämnden den 25 Januari 1847 aflöning med 1,200 R:dr till 2:ne Besigtnings-Läkare, i ändamål att genom besigtningar å lösa och osedliga qvinnor åstadkomma, att venerisk smitta i tid måtte kunna upptäckas och genom tidigt meddelad läkarehjelp hindras att hos den smittade öfvergå till en svårare form och äfven att spridas till andra personer. Direktionen för Kurhuset tillskrifver dessa Besigtnings-Läkares verksamhet det inträffade förhållande, att, i stället för att Kurhuset på långt när icke var tillräckligt för emottagandet af alla veneriska patienter, som der sökte inträde, sjuknummern på sednare tider så nedgått, att Kurhuset icke allenast kunnat inrymma alla smittade personer, som der anmält sig eller blifvit dit remitterade, utan ock understundom haft ända till halfva sängantalet ledigt. Kurhusets inkomster för år 1847 voro 20,044 R:dr 23 sk. 11 r:st.; utgifterna 19,888 R:dr 3 sk. 11 r:st. Kurhus-afgiften har åren 1843—1847 utgått till lika belopp, som år 1842, eller med 12 sk. för hvarje inom Hufvudstaden mantalsskrifven person. Under året 1847 hafva, utom 167 från föregående år qvarliggande patienter, å Kurhuset vårdats 876 personer, af hvilka 459 voro karlar och 417 qvinnor.

c) *Danviks Hospital och Dårhus* samt den dermed förenade Stiftelse för civile Embets- och Tjenstemäns enkor och barn, kallad *Enkhuset.* För den särskilda Direktion, som förer Styrelsen öfver desssa Inrättningar, har Eders Kongl. Maj:t den 19 Augusti 1845 i nåder utfärdat en ny instruktion. Vid 1847 års slut ägde Hospitalet uti jordegendom 99⅝ mantal, uppskattade till

536,238 R:dr, utom de af Inrättningarne använde byggnader samt derinvid belägne qvarnar, hvilka fastigheter äro brandförsäkrade till 84,831 R:dr 16 sk. Kapitalfonden utgjorde 61,206 R:dr 10 sk. 1 r:st.; inkomsterna uppgingo för året till 49,666 R:dr 1 sk. 8 r:st., och utgifterna till 47,606 R:dr 2 sk. 1 r:st. Antalet af underhållstagare var 393, af hvilka voro intagne å Hospitalet 229, å Dårhuset 126 och å Enkhuset 38.

d) *Kongl. Serafimer-Lazarettet.* I anseende till ökade utgifter har dess kapitalfond, som vid 1843 års början utgjorde 276,849 R:dr 5 sk., vid slutet af år 1847 nedgått till 261,924 R:dr 5 sk. I medeltal för dessa fem år hafva inkomsterna varit 41,011 R:dr 28 sk. årligen, utgifterna 44,212 R:dr och de på Lazarettet vårdade personer 2,652.

e) *Sjukhuset uti Catharina f. d. Krono-Bränneri-Egendom.* Denna Inrättning, hvilken, på sätt i förevarande Berättelse förut är omnämndt, under Stockholms Stads-Nämnds styrelse blifvit i betydlig mån utvidgad, och numera kan anses för en stadigvarande sjukvårdsanstalt, har, under loppet af åren 1843—1847, lemnat vård åt 242 barnsängsqvinnor, 598 bensårspatienter, 424 veneriske patienter, 700 invärtes sjuke och 45 koppsmittade, eller tillsammans 2,009 personer. Kostnaden derför har utgått af allmänna Fattigvårdsmedlen och är upptagen bland Stads-Nämndens ofvanomförmälda utgifter.

f) *Allmänna Garnisons-Sjukhuset.* Inkomsterna, bestående af Statsanslag, äro uppgifne, likasom tillförene, till 31,320 R:dr; hvaremot utgifterna uppgått för år 1847 till 39,491 R:dr 30 sk. 9 r:st. Skillnaden emellan Statsanslaget och utgifterna har blifvit betäckt af de medel, som influtit för Officerare, Underofficerare och manskap af främmande Korpser, för hvilkas sjukvård betalning till Sjukhuskassan blifvit erlagd. Dagliga sjuknummern sistnämnde år var i medeltal 172, deraf 143 af garnisonen.

D.) Arbets-Inrättningar.

a) *Norra frivilliga Arbetshuset.* Om denna Inrättning, som förvaltas af en Direktion, bestående af åtta inom Jacobs och Johannis Församlingar valda Ledamöter, med Kyrkoherden till Ordförande, är uppgifvet, att behållningen af Inrättningens tillgångar år 1847, utom värdet af fastigheten, upptaget till 12,000 R:dr, utgjorde 24,889 R:dr 4 sk. 7 r:st., inkomsterna 5,085 R:dr 26 sk. 9 r:st., utgifterna 6,440 R:dr 18 sk. 1 r:st., samt arbetarnes antal per medium, dels af Jacobs och Johannis Församlingars invånare, dels

från andra Församlingar, i månaden 368, hvilka i arbetslöner för året uppburit 2,854 R:dr 21 sk. 6 r:st.

b) *Allmänna frivilliga Arbetshuset*, som tillkommit i stället för det numera upphörda Södra frivilliga Arbetshuset, öppnades den 7 December 1844, sedan Stads-Nämnden, genom inköp af Egendomen N:o 25 vid Stora Glasbruksgatan inom Catharina församling, dertill anskaffat en rymlig, sund och vid vatten belägen lokal. Styrelsen öfver detta Arbetshus, som är ställdt under Stads-Nämndens öfverinseende, är närmast uppdragen åt en särskild Direktion, uti hvilken Hufvudstadens åtta Territorial-Församlingar årligen invälja en Ledamot. En antagen Sysloman är Föreståndare på stället. Inrättningen består af 2:ne Hufvudafdelningar. Den ena har till föremål att åt arbetssökande personer utlemna materialier till spånad, väfnad eller stickning, i ändamål att af dessa personer förarbetas hemma i deras bostäder, emot erhållande bestämd arbetslön. Denna, af fattiga qvinnor starkt anlitade, arbetsanstalt tillhandahåller hela året om en passande förtjenst, hvaraf successive 1,000 å 1,200 fattige årligen blifvit delaktige. Den andra hufvudafdelningen af inrättningen utgöres af det egentliga Arbetshuset, der fattiga, till arbete någorlunda duglige, men, antingen i saknad af sådant eller af bristande håg dertill, syssellöst kringstrykande och tiggande personer intagas, till undfående af fullt underhåll, med kost, beklädnad, husrum, säng och sängkläder, ljus och värme samt sjukvård, äfvensom religionsundervisning, der den finnes förut hafva blifvit försummad. Arbetshuset innefattar 2:ne underafdelningar, för de olika könen: qvinnorna under en särskild Föreståndersk och karlarne under den ofvanomförmälde Syssloman, som har till biträde en Bokhållare och 3:ne Vaktmästare, för tillsyn å folket. Under den tid Arbetshuset tillvarit, har det blifvit allt mer utvidgadt, så att detsamma, som vid dess öppnande lemnade utrymme endast åt 150 hjon, vid slutet af år 1847 kunde emottaga 300. Det sistnämnde året voro 915 särskilde personer derstädes intagne; och medeltalet var af manspersonalen 143 och af qvinnor 70 om dagen. Sysselsättningarne för arbetshjonen hafva de sednare åren hufvudsakligen bestått i utarbeten och sådane gröfre förrättningar, med hvilka arbetsfolk egenteligen sig sysselsätta, och deribland gatsopning åt enskilde husägare samt isynnerhet upphemtning, sågning, huggning och bortförande af ved, som för Inrättningens räkning, till beredande af arbetsförtjenst åt dess personal, blifvit uppköpt och sedermera i små partier försåld, utan annan vinst, än ersättning

för det använda arbetet; genom hvilken åtgärd äfven tillfälle blifvit det fattigare folket beredt att få köpa ved till billigare pris. Arbetsförtjensten har år från år varit i stigande. Kostnaden utöfver densamma utgjorde år 1847 för hvarje manligt arbetshjon 17 R:dr 6 sk. 6 r:st. och för hvarje qvinna 47 R:dr 24 sk. Samma år uppgingo utgifterna för hela Inrättningen till 44,304 R:dr 12 sk. 5 r:st., och inkomsterna till 34,130 R:dr 18 sk.; hvadan förlusten, som genom tillskott af allmänna fattigvårdens medel betäcktes, utgjorde 10,173 R:dr 41 sk. 11 r:st.

Följande Inrättningar, hvilka ej kunna hänföras under ofvannämnde Klasser, må äfven här omnämnas, nämligen:

a) *Stockholms Stads Sparbank.* Dess kapital vid 1847 års slut uppgick till 1,543,373 R:dr 29 sk. 5 r:st., hvaraf delägarnes behållning var 1,462,724 R:dr 1 sk., och Sparbankens, dels genom gåfvor, dels genom räntevinst och tillfallna medel uppkomna, Enskilda Fond, 80,649 R:dr 28 sk. 5 r:st. Antalet af personer, som vid samma tid hade medel i Sparbanken deponerade, utgjorde 13,045.

b) *Sällskapet för troget och dygdigt tjenstefolks belönande.* Vid slutet af nyssnämnde år voro Sällskapets tillgångar 15,662 R:dr 37 sk. 2 r:st. Inkomsterna, bestående af räntor, inträdes- och års-afgifter af Ledamöterne samt gåfvor, utgjorde för samma år 1,344 R:dr 3 sk., deraf 1,003 R:dr 16 sk. utdelades i belöningar och understöd åt 90 tjenstehjon, och 150 R:dr 13 sk. 4 r:st. åtgingo till förvaltningskostnader.

c) *Pantlåne-Kontoret.* Denna Inrättning har under ifrågavarande tid fortfarit, med hufvudsakligen samma organisation och vilkor, som föregående Femårsberättelser omförmäla. Under år 1847 utgåfvos 76,505 st. lån med 313,798 R:dr 36 sk., och betaltes 80,236 lån med 323,664 R:dr. Vid årets utgång var det utlånta kapitalet 202,566 R:dr 36 sk. Till Inrättningens bedrifvande har lånefond af Statsmedel fortfarande varit anslagen, till belopp af 100,000 R:dr, hvarå Entreprenören erlagt tre procent ränta. Hvad derutöfver blifvit utlånadt har Entreprenören sjelf anskaffat.

30. Stadens Inkomster och Utgifter samt kostnad för Stadens Styrelse.

En ifrån stadens *Drätsel-Kommission* meddelad uppgift på *Stads-Kassans* Inkomster och Utgifter ifrågavarande fem år upptager följande:

	År 1843.			1844.			1845.			1846.			1847.			Medeltal.		
Inkomster:																		
1:o. Af Handel och Sjöfart, efter afdrag af Uppbördskostnaden, der sådan ägt rum:																		
Afgift af Fartyg	13,774	30	7	13,289	44	2	14,912	31	6	15,231	24	11	14,641	3	9	14,369	46	2
Drätsel-Verkets andel af Allmänna Tolagen	74,752	47	11	72,103	46	11	79,288	13	—	86,836	10	7	82,032	9	4	79,002	35	2
Tolagen har fortfarande blifvit erlagd med 2½ procent af tullvärdet för inkommande, och 1½ procent för utgående varor, med undantag af dels några artiklar, för hvilka särskild Tolag efter gifne föreskrifter utgått, dels andra, som äro från Tolag frie; och denna afgift, som, efter afdrag af Uppbörds-kostnad, fördelas till Stadskassan med $\frac{8}{15}$-delar, Hamn- och BrobyggnadsFonden med $\frac{3}{15}$-delar, InqvarteringsKommissionen med $\frac{3}{15}$-delar och stadens Allmänna Barnhus med $\frac{1}{15}$-delar, har odelad utgjort, utan afdrag af kostnader:																	
År 1843 B:ko R:dr 143,334: 38. —																		
„ 1844 „ „ 138,364: 36. —																		
„ 1845 „ „ 151,864: 29. —																		
„ 1846 „ „ 166,506: 32. —																		
„ 1847 „ „ 157,155: 6. —																		
hvaraf medeltalet är 151,445: 9. —																		
Afgift af varor, som vägas . . .	72,508	17	10	66,681	11	10	65,238	38	10	74,863	9	5	77,097	3	1	71,277	35	5
D:o d:o som stämplas . .	11,315	19	2	10,204	40	10	10,085	40	2	11,124	14	2	10,687	15	—	10,683	25	10
D:o d:o som mätas eller räknas	38,044	35	5	41,638	11	3	38,920	40	3	35,143	5	1	82,907	12	5	37,332	40	1
Häribland är inbegripen den afgift, som, enligt Kongl. Brefvet den 23 Februari 1838, för alla i Stockholm sjövägen in- eller utrikes ifrån ankommande målbara våta varor i fat, såsom Bro- och Kaj-afgift till Stadskassan influtit, och hvilken utgjort, utan afdrag för Uppbördskostnaderne:																		

	År 1843.			1844.			1845.			1846.			1847.			Medeltal.		
År 1843 B:ko R:dr **29,470**: 23. —																		
„ 1844 „ „ **34,026**: 22. —																		
„ 1845 „ „ **29,904**: 3. 6																		
„ 1846 „ „ **25,791**: 24. —																		
„ 1847 „ „ **23,346**: 30. —																		
eller i medeltal „ **28,508**: 20. 6.																		
Afgift af varor, som packas, eller af Lakegods	**2,809**	2	4	**3,929**	7	8	**3,402**	28	7	**3,912**	31	6	**3,869**	33	—	**3,584**	30	3
2:o. *Öfriga Inkomsterne:*																		
Af Stadens Tomter: Tomtören och Trettionde-penningar, samt lösen för sådana Tomter, hvilka blifvit som fria upplåtne	**9,708**	1	10	**10,483**	32	—	**12,769**	2	6	**14,076**	29	2	**10,636**	46	3	**11,534**	41	6
Af Stadens Hus och Lägenheter: Hyror	**34,176**	37	10	**34,446**	4	4	**34,524**	26	6	**34,791**	—	2	**35,125**	23	11	**34,612**	37	9
Af Stads- och Bok-auktions-kamrarne	**24,146**	19	8	**18,729**	13	3	**24,961**	34	9	**19,741**	30	3	**15,233**	19	5	**20,562**	23	5
Burskaps-penningar, Saköres-medel, Böter för felaktigt jern, Tredje och Tionde-penningar af Arf, med flera smärre tillfälliga inkomster .	**3,224**	31	11	**7,534**	37	9	**8,156**	21	7	**18,480**	36	10	**6,154**	8	2	**8,711**	8	1
Arrende-afgift för Bränvins-distillerings-rättigheten	**16,666**	32	—	**16,666**	32	—	**16,666**	32	—	**16,666**	32	—	**16,666**	32	—	**16,666**	32	—
Källare-frihets medel	**8,880**	—	—	**8,880**	—	—	**8,880**	—	—	**8,880**	—	—	**8,880**	—	—	**8,880**	—	—
Bidrag från Stadens Brandförsäkrings-Kontor till Eldsläckningsredskapens underhåll	**1,500**	—	—	**1,500**	—	—	**1,500**	—	—	**1,500**	—	—	**1,500**	—	—	**1,500**	—	—
Försålde Fastigheter	**4,140**	—	—	**46**	—	—	—	—	—	**400**	—	—	—	—	—	**917**	9	7
Värdet af dels inköpta dels nybygda Fastigheter: år 1843, Egendomen N:o 3 i qvarteret Edelman å Ladugårdslandet; år 1845, 3:ne Badsumpar, för **6,264** R:dr 6 sk. 1 rst.; Nytt Våghus vid Munkbron för **8,467** R:dr 40 sk.; Egendomarne N:ris 6 och 7 qvarteret Kornhamn för **6,000** R:dr, och N:o 14 i qvarteret *Riddarholmen* för **16,000** R:dr; år 1846 Egendomen N:o 15 å Riddarholmen för **16,666** R:dr 32 sk.; 2:ne Vedskjul å Riddarholmen, och bokfördt värde af åtskilliga uthyrda Tomter; samt år 1847 Egendomen N:o 2, qvarteret Mars, vid Myntgatan för **53,333** *R:dr 16 sk., och Egendomen* N:o 4, qvarteret Häckelfjell å Ladugårdslandet för **3,666** R:dr 32 sk.	**20,000**	—	—	—	—	—	**36,731**	46	1	**19,129**	10	10	**57,000**	—	—	**26,572**	11	5
Summa B:ko R:dr	**335,647**	36	6	**306,133**	42	—	**356,039**	19	9	**360,786**	42	11	**372,436**	14	4	**346,208**	40	8

Utgifter:	1843.			1844.			1845.			1846.			1847.			Medeltal.		
1:o. Till Stadens Allmänna Inrättningar:																		
Till Kur- och Sjukhuset	5,000	—	—	5,000	—	—	5,000	—	—	5,000	—	—	5,000	—	—	5,000	—	—
„ H. K. H. Prins Carls uppfostrings-anstalt	1,000	—	—	1,000	—	—	1,000	—	—	1,000	—	—	1,000	—	—	1,000	—	—
„ Sublevation, för amortering af Hamn- och BrobyggnadsFondens skuld	16,666	32	—	16,666	32	—	16,666	32	—	16,666	32	—	16,666	32	—	16,666	32	—
„ Poliskammaren: hyra och bidrag till aflöning samt anslag till Polisbetjeningens löneförbättring	5,875	—	—	5,875	—	—	15,875	—	—	9,875	—	—	12,875	—	—	10,075	—	—
Utom de i Stat till hyra anslagne 1,200 R:dr, och sublevationsmedel till *aflöning* 1,525 R:dr, har årligen utgått, enligt Kongl. Brefvet d. 26 Febr. 1839, till Polisbetjeningens löneförbättring, dels af Bro- och Kaj-afgiften för målbara våta varor 3,150 R:dr, hvilka åro uti ofvanutförda belopp inbegripne, dels af Finska Tolagsmedlen *genom Statskassan* 6,600 R:dr, och efter Kongl. Brefvet d. 17 Nov. 1837, arrende-afgift af Traktörsställen och Krogar 3.000 R:dr, så att det genom nämnde Kassa till Poliskammaren årligen utgifna belopp utgjort 15.475 R:dr; hvartill kommit, enl. Kongl. Brefvet den 6 Maj 1845, tillökning i anslaget för Stadens Polis åren 1845 och 1846 af 4,000 R:dr årligen, och enligt Kongl. Brefvet den 6 Februari 1845 extra anslag till säkerhetsanstalters vidtagande samma år 6,000 R:dr, likasom år 1847 till enahanda ändamål 7.000 R:dr.																	
Till Stadens Läroverk	10,000	—	—	10,000	—	—	10,000	—	—	10,000	—	—	10,000	—	—	10,000	—	—
„ Krono-Uppbörds-Verket . . .	12,918	21	—	12,838	14	9	13,227	4	4	13,656	31	7	13,232	15	9	13,174	27	1
„ Brandväsendet	4,617	8	6	1,735	37	4	2,346	43	10	1,513	31	8	1,812	45	—	2,405	14	1
2:o. Till Fromma Stiftelser:																		
Frimurare-Barnhuset	60	—	—	60	—	—	60	—	—	60	—	—	60	—	—	60	—	—
Magistratens Enke- och Pupill-Kassa, särskildt anslag, jemte ränta på Embets- och Tjenstemäns i Stadens Kassa innestående begrafningshjelp, samt till Magistratens enskilda disposition	3,579	24	6	3,663	10	10	3,658	35	10	3,732	3	10	3,652	27	8	3,657	10	11

	1843.			1844.			1845.			1846.			1847.			Medeltal.		
3:o. Till Klerecíets aflöning enligt Stat:																		
En Fångpredikant	200	—	—	200	—	—	200	—	—	200	—	—	200	—	—	200	—	—
Kapellanerne vid Storkyrkan . .	13	42	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	37	4
4:o. Öfriga Utgifterne:																		
Aflöning för Magistraten, dess Tjenstemän och Betjente samt de under Drätsel-Kommissionen lydande Tjenstemän och Betjente . .	87,331	16	—	87,156	16	—	87,000	4	—	87,000	4	—	86,941	44	9	87,085	45	9
Publika Byggnader, hvarmed förstås nybyggnads- och muddringsarbeten samt underhåll af Stadens hus, hamnar, broar och bryggor, tillika med särskilda, på Stadens omvårdnad beroende lägenheter . .	65,793	31	7	70,810	20	2	53,429	1	9	60,797	27	5	42,779	39	8	58,722	4	11
De hufvudsakligaste byggnadsföretag, som af ofvanstående belopp blifvit bekostade, äro följande: Hamn- och fastage-platsers, roddare- och tvätt-bryggors, passage-broars och aflopps-trummors nybyggnad, underhåll och förbättring **74,498** R:dr 23 sk. 4 rst.; Hamnanläggning vid Kungsholmen **3,833** R:dr 42 sk. 7 rst ; muddring vid Stadens hamnar och stränder **27,213** R:dr 6 sk.; duc d'alber och moringar i hamnarne **3,227** R:dr 35 sk.; ombyggnad af stenbron emellan Blå slussen och Stadsgården **17,490** R:dr 38 sk. 1 rst.; nytt Våghus vid Munkbron, sedan 1842 fortsatt, **5,567** R:dr 40 sk.; nybyggnader och reparationer å Reservoirerne **8,614** R:dr 33 sk. 6 rst.; f. d. Tackjernsvågens aptering till Jernväg **10,341** R:dr 43 sk 5 rst.; underhåll i Jernvågarne af broar, bodar, plank och ställningar **18,893** R:dr 13 sk. 5 rst.; 3:ne nya Badsumpar **6,380** R:dr 11 sk. 9 rst.; samt sänkning af backen till hamnen vid Riddarholmen **5,878** R:dr 42 sk. 10 rst., till hvilket sistnämnde arbete Stats-Verket bidragit med **5000** R:dr.																	
Gatuläggningsarbeten	9,204	45	4	11,479	22	9	8,500	—	—	8,500	—	—	8,500	—	—	9,236	42	5
Från år 1845 har anslaget utgått till Förvaltningen för Stadens gatuläggningsarbeten.																		

	År 1843.			1844.			1845.			1846.			1847.			Medeltal.		
Extra-Ordinarie utgifter, såsom gatulyshållning, ved, ljus, skrifmaterialier så väl för Magistraten som för uppbörden, inventariipersedlar, arfvoden m. m. . . .	36,986	11	5	35,619	35	11	36,900	29	7	36,614	4	8	41,428	28	3	37,509	41	2
Fångförtäring samt andra omkostnader i och för Fångvården . .	12,593	19	7	12,441	8	8	14,403	42	8	14,311	17	2	13,042	34	2	13,358	24	5
Hushyror	1,522	32	—	1,517	16	—	1,493	37	4	1,581	5	4	1,585	37	4	1,540	6	5
Allmänna renhållningen	11,859	4	4	12,800	5	4	13,488	33	4	13,256	31	4	15,115	24	4	13,304	—	6
Räntor å upptagna lån	11,646	29	6	10,688	37	7	11,500	37	6	12,959	41	8	14,198	23	—	12,198	43	5
Ersättning till ännu varande Intressenter af det indragna Lahnefisket	600	—	—	400	—	—	400	—	—	400	—	—	400	—	—	440	—	—
Premie-afgifter för brandförsäkring af Stadens Egendomar, afskrifne medel m. m.	895	—	—	2	—	—	154	30	6	43,454	40	9	69	15	4	8,915	7	9
Värdet af försålda Fastigheter, till de belopp, hvartill de bland Stadens tillgångar varit bokförda .	1,500	—	—	——	—	—	100	—	—	2,650	—	—	——	—	—	850	—	—
Pensions- eller Indragnings-Stat för Embets- och Tjenstemän vid Stockholms stads Verk	3,000	—	—	3,000	—	—	3,000	—	—	3,000	—	—	3,000	—	—	3,000	—	—
Inköpte fastigheter, nämligen: år 1843 Egendomen N:o 3 qvarteret Edelman å Ladugårdslandet; år 1845 Egendomarne N:ris 6 och 7 qvarteret Kornhamn och N:o 14 i qvarteret Riddarholmen; år 1846 Egendomen N:o 15 i qvarteret Riddarholmen; år 1847 Egendomarne N:o 2 qvarteret Mars vid Myntgatan samt N:o 4 i qvarteret Häckelfjell större uti Ladugårdslands Församling	20,000	—	—	——	—	—	22,000	—	—	16,666	32	—	56,200	—	—	22,973	16	—
Summa B:ko R:dr	322,863	30	5	302,954	17	4	320,405	44	8	362,896	15	5	347,761	31	3	331,376	18	2

Jemförelse emellan Stads-Kassans Inkomster och Utgifter visar:

för år 1843 öfverskott . . . . R:dr 12,784: 6. 1.
„ 1844 öfverskott . . . . „ 3,179: 24. 8.
„ 1845 öfverskott . . . . „ 35,633: 23. 1.
„ 1846 brist . . . . . „ 2,109: 20. 6.
„ 1847 öfverskott . . . . „ 24,674: 31. 1.

eller, då medeltal räknas för dessa fem år, ett årligt öfverskott af 14,832 R:dr 22 sk. 6 rst.

Angående Stads-Kassans skuld har Drätsel-Kommissionen uppgifvit, att densamma, som, efter afdrag af fordringar, vid 1843 års början utgjort

190,748 R:dr 9 sk. 1 rst., hvartill genom inköp af fastigheter under ifrågavarande fem år kommit ett belopp af 92,611 R:dr 8 sk. 11 rst., har åter under samma tid blifvit minskad med 74,162 R:dr 16 sk. 5 rst., så att den vid 1847 års slut var 209,197 R:dr 1 sk. 7 rst., deribland inberäknade å ena sidan alla stadens skulder, således ej blott de reverserade och med ränta löpande, utan äfven sådane utgiftsmedel, som Drätsel-Verket vid nämnde års slut var skyldigt, men icke då betalt, och följaktligen såsom skuld balancerat, t. ex. Hamn- och Brobyggnads-Fondens, Inqvarterings-Kommissionens och Allmänna Barnhusets återstående Tolags-andelar för året, samt å den andra Stads-Kassans tillgångar, ej allenast reverserade och med ränta löpande, utan äfven andra fordringar, t. ex. hos Uppbördsmän, hvilkas slutliga uppbörd ej kunnat vara vid årets slut levererade; dock med undantag af fastigheterne.

Då likväl härigenom ej upplyses förhållandet med stadens räntebärande skuld, är i sådant afseende från Kommissionen meddelad följande beräkning:

Stads-Kassans skuld utgjorde vid början af år 1843, enligt obligationer, löpande med 5 procents ränta . .	B:ko R:dr	232,700: — —	
4½ dito . . .	„ „	1,500: — —	
4 dito . . .	„ „	23,500: — —	257,700: — —
Extra Jernvågsmedel, som voro i Stads-Kassan deponerade, Jernbärarelaget tillhörige, med ränta efter 4½ procent . .			12,731: 26. 10.
Till Stadens Brandförsäkrings-Kontor: premielån, löpande med 4 procent ränta			11,850: — —
De hyresmedel, som influtit från Stats-Verket för de af Bonde-Ståndet under 1828—1830 årens Riksdag inom Rådhuset begagnade rum, och hvilka blifvit till en Fond för aflöning åt lönlöse Tjenstemän inom Magistraten lemnade; hvarå, enligt Kongl. Brefvet den 20 Augusti 1830, ränta godtgöres efter 5 procent			3,400: — —
Summa B:ko R:dr			285,681: 26. 10.

Hvaremot fordringarne voro:

Återstående köpeskilling för försålde Egendomen N:o 1, qvarteret Snäckan, löpande med 5 procents ränta		9,000: — —	
Återstod af arrende-löseskillingen för Södra Strömqvarnen, med ränta efter 5 procent . . .		5,403: 26. 8.	
Lån till Entreprenörerne för renhållningen . .		4,000: — —	18,403: 26. 8.

Den räntelöpande skulden öfversteg således fordringarne med B:ko R:dr 267,278: — 2.

Vid 1847 års slut var Stads-Kassans så beskaffade skuld:

Enligt obligationer, löpande med 4½ procent ränta, och utan rätt till uppsägning å Långifvarnes sida R:dr	102,833: 16. —		
med 4½ procent . . „	4,000: — —		
med 4 procent . . „	556,500: — —	633,333: 16. —	
Extra Jernvågsmedel		14,245: 37. —	
Premielån		14,515: — —	
Nya Slussbyggnads-Fonden		81,333: 16. —	773,427: 21. —

Fordringarna åter voro:

Lån till Entreprenörerna af renhållningen, med löpande ränta efter 5 procent	2,000: — —	
Till Pantlåne-Inrättningens bedrifvande, mot 4½ procent ränta försträckte	100,000: — —	
Af Hamn- och Brobyggnads-Fonden, med ränta efter 4 procent	286,866: 32. —	388,866: 32. —

Således räntelöpande skuld, utöfver fordringarne, B:ko R:dr 384,560: 37. — deruti dock icke inbegripne Tjenstemännens i Stads-Kassan innestående Begrafningshjelps-medel, som vid 1847 års slut utgjorde 36,793 R:dr 22 sk., och hvarå ränta erlägges med 4½ procent.

Häraf befinnes, att Stads-Kassans räntelöpande skuld blifvit under åren 1843—1847 ökad med 117,282 R:dr 36 sk. 10 rst; deraf likväl 100,000 R:dr upptagits för Pantlåne-Inrättningens räkning, hvilka ej utgått förr än den 1 April 1848.

Ifrån år 1842 voro af kostnaderna för muddrings- och hamnskoningsarbetet i Clara sjö och Rörstrands-viken, såsom fordran att godtgöras af Finska Tolagsmedlen, Stads-Kassan till godo balancerade 42,282 R:dr 46 sk., hvilka, till följd af Drätsel-Kommissionens beslut, blifvit i 1846 års Bokslut afskrifne och således såsom utgift upptagne.

Enligt 1847 års Bokslut ägde Staden fastigheter till ett brandförsäkringsvärde af 468,822 R:dr 10 sk. 8 rst., och dessutom åtskilliga icke brandförsäkrade lägenheter och tomter, uppskattade till 143,114 R:dr 24 sk. 11 rst., eller sammanräknadt för ett värde af 611,936 R:dr 35 sk. 7 rst. Då härifrån afdrages den uppgifna skuldsumman, 209,197 R:dr 1 sk. 7 rst., uppkommer en behållning för Stads-Kassan af 402,739 R:dr 34 sk., hvarifrån dock torde böra afgå Stadens tillgodo balancerade 25,010 R:dr 40 sk. 10 rst., utgörande

fordran för förskjutne medel till uppköp af spanmål. Drätsel-Kommissionen har härvid, likasom förut, anmärkt, att ganska många och ofelbart de betydligaste af Stadens fasta Egendomar äro för allmänna och municipala behof oumbärlige, så att endast omkring $\frac{1}{5}$ af dessa är att anse såsom en kapitaltillgång, användbar till gäldande af de skulder, för hvilka Stads-Kassan häftar.

Finska Tolagsmedlen hafva utgjort följande belopp:

Vid 1843 års början i Stads-Kassan innestående öfverskott R:dr 26,038: 18. —

	Uppbörd.	Uppbördskostnad och restitutioner.	Influtne.	
År 1843 . . .	18,861: — —	1,062: 14. —	17,798: 34. —	
„ 1844 . . .	17,230: 47. —	1,089: 6. —	16,141: 41. —	
„ 1845 . . .	7,612: 16. —	478: 29. —	7,133: 35. —	
„ 1846 . . .	8,428: 41. —	465: 8. —	7,963: 33. —	
„ 1847 . . .	6,184: 31. —	341: 46. —	5,842: 33. —	
Summa	58,317: 39. —	3,437: 7. —	54,880: 32. —	54,880: 32. —
Medeltal	11,663: 27. —	687: 20. 7.	10,976: 6. 5.	

Summa B:ko R:dr 80,919: 2. —

Deraf har utgått:

Enligt Kongl. Brefven den 3 December 1828 och den 16 Februari 1838, till Kongl. Lazaretts-Direktionen 10,000 R:dr årligen i 4 år, och 2,827 R:dr 17 sk. i afräkning å anslaget för år 1847 . . . 42,827: 17. —

Enligt Kongl. Brefvet den 26 Febr. 1839, bidrag till förbättring af Polisbetjeningens löner, 6,600 R:dr årligen under 4 år . . . . . 26,400: — —

Enligt Kongl. Brefvet den 21 Dec. 1839, till aflöning åt en Registrator i Stockholms Kämners-Rätt, för 4 år . . . . . 3,313: 21. —

Enligt Kongl. Brefvet d. 21 Sept. 1842, till Svenska Trädgårdsföreningen, bidrag till hyra från den 1 April 1843 till den 1 Oktober 1845 . 2,000: — — 74,540: 38. —

Vid 1847 års slut i Stadens Kassa innestående öfverskott, hvaraf Drätsel-Kommissionen, enligt Kongl. Brefvet den 8 December 1846 uppburit 5,842 R:dr 33 sk., eller hela 1847 års uppbörd, till ersättning för dess utgifne bidrag till Polisbetjeningens löneförbättring . . . . . 6,378: 12. —

Summa B:ko R:dr 80,919: 2. —

Rörande *Hamn- och Brobyggnads-Fonden*, hvars förvaltning, enligt Kongl. Brefvet den 27 Mars 1846, ifrån den 1 Juli samma år blifvit af Drätsel-Kommissionen öfvertagen, har Kommissionen lemnat nedannämnde uppgifter:

	År 1843.			1844.			1845.			1846.			1847.			Medeltal.		
Fondens Inkomster:																		
Tolagsmedel . . . . . R:dr	27,932	18	10	26,939	—	2	29,633	5	7	32,468	27	10	30,702	3	4	29,535	16	1
Intaxerade medel för borgerlig rörelse	7,881	—	—	7,628	36	—	7,752	24	—	7,233	12	—	7,486	12	—	7,596	16	10
Bidrag från Bemedlings-Kommissionens Kassa	5,000	—	—	5,000	—	—	5,000	—	—	—	—	—	—	—	—	3,000	—	—
Sublevation till amortering af skuld, från Drätsel-Verkets Kassa	16,666	32	—	16,666	32	—	16,666	32	—	16,666	32	—	16,666	32	—	16,666	32	—
Öfver-Ståthållarens Inqvarterings-penningar	533	16	—	533	16	—	533	16	—	266	32	—	—	—	—	373	16	—
Hyra för Strömparterren . .	1,025	—	—	1,025	—	—	1,025	—	—	1,025	—	—	1,725	—	—	1,165	—	—
Summa B:ko R:dr	59,038	18	10	57,792	36	2	60,610	29	7	57,660	7	10	56,579	47	4	58,336	18	4
Utgifter:																		
Bro- och Hamnbyggnadsarbeten	19,535	42	5	18,706	—	8	34,407	47	—	48,047	14	5	63,384	25	7	36,816	16	5
Jernbron vid Helgeandsholmen	9,390	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,878	2	5
Löner, arfvoden, pensioner m.m.	2,574	21	4	2,603	5	4	3,437	37	4	3,191	18	8	3,296	22	3	3,020	30	7
Räntemedel på upptagna lån .	20,659	10	7	20,741	8	—	19,206	8	—	11,837	41	4	24,599	7	10	19,408	34	4
Ved-anslag till ÖfverStåthållarebostället	1,250	—	—	1,000	—	—	1,000	—	—	500	—	—	—	—	—	750	—	—
Omkostnader för dito . . .	9,207	19	—	1,419	12	8	506	9	—	153	—	4	—	—	—	2,257	8	3
Expens-medel	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	16	—	33	47	—	8	22	2
Summa B:ko R:dr	62,617	9	4	44,469	26	8	58,558	5	4	63,737	42	9	91,314	6	8	64,139	18	2

Utgifterna för Bro- och Hamnbyggnader hafva varit: för fortsatt Kajbyggnad vid Nybrohamnen och igenfyllning af Packartorgsviken; för reparation och ombyggnad af Kajen nedanför Logården; samt för åtskillige reparationer såväl å bron öfver Norrström, som å en del Kajer.

Behållningen af de medel, som, i följd af Kongl. Brefvet den 9 December 1836, dels utgått från Handels- och Sjöfarts-Fonden, dels blifvit af Hamn- och Brobyggnads-Fondens egna intrader afsatte för ombyggnad af Slussen emellan Mälaren och Saltsjön, var vid 1847 års slut 207,447 R:dr 28 sk. 2 rst.

Hamn- och Brobyggnads-Fondens skuld, som vid 1843 års början utgjorde, enligt obligationer, 383,666 R:dr 32 sk., och i premielån hos Brandförsäkrings-Kontoret, för Öfver-Ståthållarens boställshus, 3,400 R:dr, eller tillsammans 387,066 R:dr 32 sk., uppgick vid 1847 års slut till ett sammanräknadt belopp af 413,787 R:dr 14 sk. 9 rst. Banko.

Då sistnämnde summa lägges till Stads-Kassans ofvannämnde räntelöpande skuld, efter afdrag af fordringar, utgörande 384,560 R:dr 37 sk., blifver hela skuldbeloppet . . . . . B:ko R:dr 798,348: 3. 9.

Borgerskapets *Bemedlings-Kommission* har, sedan Börs-, Bro- och Hamnbyggnads-Direktionen, i följd af Kongl. Brefvet den 26 Mars 1846, upphört, öfvertagit en del af de angelägenheter, hvilka af sistnämnde Direktion tillförene blifvit ombesörjde, hvaremot för Bemedlings-Kommissionen med 1844 års slut upphört befattningen med underhåll och beklädnad af de utaf Borgerskapet förut in natura hållne 100 Båtsmän, hvilket åliggande öfvertagits af en särskild Kommission för debitering, uppbörd och redovisning af hela den för Stockholms Stad utgående Båtsmanshållsafgift.

Den ordinarie kontributionen af Borgerskapet har åren 1843—1847, liksom de nästförflutne fem åren, utgått med 500 R:dr af hvar och en af Borgerskapets 50 röster, och med fyllnadens läggande på sådana personer, som, ehuru ej inbegripne i Borgerskapets klassifikation, dock idkat borgerlig rörelse inom hufvudstaden. Särskildt har Borgerskapet, för godtgörande af arfvoden till Stadens tio Riksdagsfullmäktige och bestridande af öfrige utgifter, som af den uttaxerade kontributionen till Staden icke kunnat betäckas, från år 1845 åtagit sig en extra-ordinarie kontribution, motsvarande en fjerdedel af den ordinarie.

Bemedlings-Kommissionens Inkomster hafva utgjort:

	År 1843.			1844.			1845.			1846.			1847.		
Ersättning af ofvanbemälde Kommission, för Båtsmanshållet . . R:dr	9,521	24	4	9,693	14	5	4,393	40	1	—	—	—	—	—	—
Öfverskott af Inqvarteringsmedel . .	700	—	—	—	—	—	1,400	—	—	—	—	—	900	—	—
Ordinarie kontribution	31,707	—	—	30,068	—	—	30,875	—	—	29,790	—	—	30,336	—	—
Extra-Ordinarie kontribution . . .	—	—	—	—	—	—	7,545	24	—	7,430	—	—	7,523	24	—
Ränta å Kapitaler	3,026	18	8	3,214	29	4	2,680	26	8	3,059	24	8	2,173	16	—
Hyror af Börshuset	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,686	32	—	2,851	2	8
Inqvartering för marknadsposter m. m. för Stadsvakten	—	—	—	—	—	—	1,033	19	—	1,628	32	6	1,626	—	6
Summa B:ko R:dr	44,954	43	—	42,975	43	9	47,928	13	9	43,595	3	2	45,409	43	2

Hvaremot utbetalningarne varit följande:

	År 1843.			1844.			1845.			1846.			1847.		
Stadens Militär-kompani	17,687	20	1	17,687	20	1	18,896	39	8	19,141	32	—	19,475	—	—
Stadens Båtsmän	2,600	34	5	4,393	40	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Löner och arfvoden	4,184	28	—	4,184	28	—	4,234	28	—	4,557	30	8	4,780	33	4
Ved och ljus	555	45	—	541	30	—	590	7	6	587	29	—	591	39	—
Skrifmaterialier	401	29	8	536	—	4	457	31	—	463	2	—	644	41	8
Extra utgifter	91	32	—	91	32	—	41	32	—	100	—	—	100	—	—
Borgerskapets Enkhus	333	16	—	333	16	—	333	16	—	333	16	—	333	16	—
Taxeringsomkostnader	430	—	—	430	—	—	430	—	—	430	—	—	430	—	—
Danviks Hospital	333	16	—	333	16	—	333	16	—	333	16	—	333	16	—
Åkerskatt	130	—	—	130	—	—	130	—	—	130	—	—	130	—	—
Borgare-Brändets Kansli	100	—	—	100	—	—	100	—	—	100	—	—	100	—	—
Navigations-Skolans byggnad	17,691	32	—	8,100	—	—	1,632	—	—	985	19	3	167	34	6
Riksdagskostnad	—	—	—	8,716	32	—	7,200	—	—	—	—	—	800	—	—
Pensioner	2,098	—	—	1,969	—	—	1,878	—	—	1,818	—	—	1,872	—	—
Räntor	36	32	—	446	8	—	573	8	—	1,938	40	—	103	40	8
Kapital till Stads-Nämnden	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16,666	32	—	—	—	—
Omkostnader för Börshuset	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,630	36	—	3,892	15	1
Börshusets möblering	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11,184	2	2
Bro- och Hamnbyggnader	5,000	—	—	5,000	—	—	5,000	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa B:ko R:dr	51,674	45	2	52,993	30	6	41,830	34	2	49,216	12	11	44,938	46	5

Sedan, på sätt ofvan nämndt är, bestyret med underhållet af Stadens Båtsmans-kompani in natura blifvit, vid 1844 års utgång, ifrån Borgerskapets Bemedlings-Kommission, som dermed haft befattning, till den då redan organiserade Kommission för debitering, uppbörd och redovisning af Stadens Båtsmanshålls-afgift öfverflyttadt, benämnes denna förvaltande myndighet *Stockholms Stads Båtsmanshålls Kommission.* Af densamme äro kostnaderna för *Båtsmanshållet* uppgifne att hafva varit följande:

	År 1843.			1844.			1845.			1846.			1847.		
Vakans-afgift för 337 man . . R:dr	11,139	34	8	10,862	19	2	10,862	19	2	10,862	19	2	11,307	2	6
Dito för vakante ibland 100 man . .	355	16	9	628	25	9	1,267	6	2	2,898	12	1	3,103	27	3
Omkostnaden in natura	2,839	21	1	4,393	40	1	821	24	6	262	—	—	199	8	—
Förvaltnings-omkostnader	1,901	24	5	2,014	—	—	2,019	—	—	2,073	44	—	2,142	20	—
Summa B:ko R:dr	16,236	8	11	17,898	37	—	14,970	1	10	16,096	27	3	16,752	9	9

Hvaraf medeltalet är 16,390: 36. 2.

Stadens Båtsmanshållsskyldige invånare utgöras af Stadens Fastighetsägare och Borgare, af hvilka Båtsmanshållsafgift till ofvannämnde kostnaders bestridande blifvit uttaxerad för åren 1843 och 1844 med 6 sk., för åren 1845 och 1846 med 4 sk., och för år 1847 med 6 sk. på hvarje R:dr, som enligt gällande Bevillnings-Förordnings 2:dra Artikel af dessa skattskyldige erlades.

Enligt de af *Brandvakts-Kasse-Administrationen* lemnade uppgifter, hafva *Brandvakts-Kassans Inkomster* utgjort:

	År 1843.			1844.			1845.			1846.			1847.		
Brandvakts-afgift . . . . . R:dr	27,759	17	3	28,239	1	3	28,715	29	3	29,145	22	3	29,515	19	9
Räntemedel å lån	1,300	—	—	1,290	13	4	1,328	42	8	1,200	—	—	1,200	—	—
Försålde Inventarier	—	—	—	—	—	—	351	15	10	—	—	—	—	—	—
Behållning i anslaget till häst- och stall-underhåll	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	183	28	—
Summa B:ko R:dr	29,059	17	3	29,529	14	7	30,395	39	9	30,345	22	3	30,898	47	9
Utgifterne:															
Till Stadens Militär-korps, som bestridt nattvakts-patrulleringen i Hufvudstaden . . . . . R:dr	24,931	6	—	24,931	6	—	24 931	6	—	24,931	6	—	24,931	6	—
Pensioner till Officerare, Underofficerare, Rotmästare och Soldater vid f. d. Brandvakts-kompaniet . . .	1,060	—	—	1,041	12	—	981	32	—	937	24	—	833	36	—
Brandvakts-Inrättningens administrations-kostnad	1,360	45	4	1,395	—	—	1,526	20	—	2,238	18	—	1,516	—	—
Summa B:ko R:dr	27,352	3	4	27,367	18	—	27,439	10	—	28,107	—	—	27,330	42	—

Kapital-Fonden var vid slutet af

År 1843	R:dr	43,872:	17. 11.
„ 1844	„	46,034:	14. 6.
„ 1845	„	48,990:	44. 3.
„ 1846	„	51,229:	18. 6.
„ 1847	„	54,797:	24. 3.

Hvad *Stadens Inqvarterings-Inrättning* angår, så har den genom Kongl. Brefvet den 12 Oktober 1839 för en tid af fem år fastställde förhöjning i inqvarterings-ersättning för gemenskapen vid Lifgardes-Regementerne samt Kongl. Svea Artilleri-Regemente blifvit genom nådigt Bref den 28 November 1844 förlängd på ett års tid, räknad till den 1 Oktober 1845, samt Eders Kongl. Maj:t vidare under den 24 September 1845 förordnat, att samma förhöjning skulle ytterligare fortfara, intilldess Rikets Ständer, som öfver det af särskilde Komiterade utarbetade förslag till ny Inqvarterings-Ordning för Stockholms Stad icke vid 1844 och 1845 årens Riksdag något hufvudsakligt yttrande afgifvit, fått tillfälle att deröfver sig utlåta.

Angående Inqvarterings-Verkets Inkomster och Utgifter har Inqvarterings-Kommissionen meddelat följande:

	År 1843.			1844.			1845.			1846.			1847.		
Inkomster:															
Tolag samt dubbla väg- och mätare-penningar . . . . . R:dr	32,520	24	8	31,461	38	6	34,276	22	3	37,290	9	11	35,309	—	8
Hyresmedel och räntor	5,178	—	—	4,846	16	—	4,914	28	—	4,927	10	8	4,579	32	—
Inqvarterings-afgift	12,615	7	7	12,915	42	—	13,149	29	—	13,388	46	—	13,572	—	—
Diverse inkomster	——	31	—	4	—	—	143	46	—	125	20	—	——	—	—
Tillskott af Kapitalet	11,534	30	—	14,595	29	4	8,831	6	6	4,516	42	5	7,541	16	4
Summa B:ko R:dr	61,878	45	3	63,823	29	10	61,315	35	9	60,248	33	—	61,002	1	—
Utgifter:															
Inqvarteringar . . . . . R:dr	56,880	2	10	58,979	30	4	56,238	43	1	55,301	31	6	56,279	41	9
Aflöning, omkostnader för uppbörd af Tolag och Vågpenningar, Expenser m. m.	4,998	42	5	4,843	47	6	5,076	40	8	4,947	1	6	4,722	7	3
Summa B:ko R:dr	61,878	45	3	63,823	29	10	61,315	35	9	60,248	33	—	61,002	1	—

Förvaltningen för Gatuläggnings-arbeten i Hufvudstaden, hvars organisation förut är i denna Berättelse omförmäld, började sin verksamhet med Juli månad 1845. Om verkställde arbeten och kostnaderna derför hafva följande uppgifter af Förvaltningen blifvit lemnade:

År 1845 skedde omläggning af södra Slussgatan, Myntgatan, en del af Hornstullsgatan och norra Badstugatan jemte diverse reparationer, tillsammans 12,355 qvadratfamnar. Kostnaderna för dessa arbeten jemte mindre betydliga lagningar å gator, grusningsarbeten, upphandlade inventarier, arfvoden och extra utgifter uppgingo till 17,278 R:dr 21 sk. 9 rst. B:ko. År 1846 omlades en del af Tjärhofsgatan, återstoden af Hornstullsgatan, Grefgatan, Wolmar-Yxkullsgatan, Riddarhusgränden, Trädgårdsgatan, en del af Regeringsgatan, Jakobsgränd, Baggensgatan, Benikebrinken, stora Surbrunsgatan, Tegelbacken vid Röda Bodarne med flere mindre gatudelar, sammanräknadt 12,996 qvadratfamnar; och utgifterne för året voro 46,607 R:dr 33 sk. 1 rst. År 1847 verkställdes omläggning af Luntmakaregatan, Torget vid Röda Bodarne och platsen vid Fria Konsternas Akademi, Riddarhustorget, Regeringsgatan, Södermalmstorg, Ladugårdslands Tullgata, en del af planen vid Logårdshamnen, Roslagstullgatan, stora Trädgårdsgatan, Clara norra Kyrkogata och en del af Riddarholmen m. m., tillhopa 12,791 qvadratfamnar. Förvaltningens utgifter samma år utgjorde 40,095 R:dr 37 sk.

Vid ofvannämnde arbeten hafva antingen hela gatan eller större delar deraf, till gatans hela bredd, blifvit på en gång omlagde, hvarigenom de för-

delar vunnits, att vattenaffallen kunnat nogare beräknas, smärre höjder borttagas, fördjupningar fyllas och gatornas bättre bestånd försäkras genom den spänning, som stensättningen erhåller, när gata till hela sin bredd på en gång omlägges. Å de gator, hvilkas bredd sådant medgifvit, hafva trottoirer af fältsten blifvit anbragte, till fotgängares beqvämlighet; och på Regeringsgatan hafva trottoirerne kunnat läggas af huggen och tuktad granit, genom de bidrag ägarne af derinvid belägne hus lemnat till sådan stens anskaffande.

Genom erhållet anslag af Stads-Nämnden, i ändamål att bereda sysselsättning åt fattiga arbetssökande personer, sattes Förvaltningen år 1846 i tillfälle att planera och grusa stora Surbrunsgatan och Roslagstullgatan; hvarjemte ett betydligt berg, som till hälften stängde passagen på sistnämnde gata vid lägenheten Ingemarshof, bortsprängdes. Med Drätsel-Kommissionen har Förvaltningen träffat aftal, att å det så kallade Träsket och Träskängen få upplägga den oanvändbara sten och det grus, som vid omläggning af gator bortföres, och sålmedelst för framtiden bilda en väg eller gata, sammanbindande norra delen af Regeringsgatan med Roslagstullgatan, hvarigenom erhålles en nästan i rak linea gående gata från Roslagstull till Gustaf Adolfs torg.

En *Tabell* bifogas i underdånighet, hvaruti de uppgifter angående Hufvudstaden, hvilka, enligt formulärerna för Femårsberättelserna, skola i Tabell meddelas, blifvit upptagne, så vidt det låtit sig göra, och hufvudsakligen efter samma grunder, som äro följde vid upprättandet af de till Öfver-Ståthållare-Embetets förra Femårsberättelser hörande Tabeller. Härvid tilläggas följande upplysningar:

1:o. De uti Tabellen förekommande penningebelopp äro uppförda i medeltal för åren 1843—1847, utom Folkskole-afgiften och Väghållnings-kostnaden, hvilka äro i medeltal för åren 1846 och 1847 beräknade.

2:o. Olikheten emellan antalet af *Hus och Tomter* uti denna Tabell, der de, i enlighet med Stads-Ingeniörens meddelade uppgift, äro upptagne till 4,545, och deras antal i den vid sednaste Femårsberättelsen fogade Tabellen, hvilken upptager dem blott till 3,961, härleder sig till större delen deraf, att till hvarandra gränsande tomter, då de haft samma ägare, blifvit, ehuru försedda med olika tomtnummer, räknade för en enda tomt, och till en mindre del af de tomtstyckningar, som efter år 1842 ägt rum. I fastigheternas uppförda taxeringsvärde äro åtskillige, uti det i Tabellen uppgifna antalet af hus och tomter inbegripna fastigheter, hvilka ägas eller disponeras af Kronan, vissa Allmänna Bolag och Fromma Stiftelser, icke beräknade, emedan de ej blifvit uppskattade för bevillnings erläggande. Å *Bruk, Manufakturverk* och *Qvarnar*

har taxeringsvärdet ej kunnat särskildt uppgifvas, utan är det intaget i värdet af de egendomar, der dessa Inrättningar befinnas, äfvensom den del af Stadens *jord,* som af enskilde disponeras, ingått i fastigheternas utsatta uppskattningsbelopp.

3:o. Då någon annan *BränvinsbränningS-afgift* icke utgår i Stockholm, än den summa af 16,666 R:dr 32 sk., som af ett Bolag, för rättigheten att i Hufvudstaden distillera bränvin, enligt kontrakt årligen erlägges till Stadskassan, har nämnde summa blifvit såsom bränvinsbränningS-afgift upptagen i Tabellen.

4:o. Hvad under rubriken *Klereciets underhåll* finnes infördt, är det belopp Territorial-Församlingarnes Pastorer, Komministrar och Kyrkobetjente samt Tyska och Finska Församlingarnes Presterskap och Kyrkobetjening åtnjutit i löneförmåner och inkomster, sådane dessa blifvit uppskattade vid Bevillnings-taxeringarne.

5:o. Såsom *Fattigförsörjningsmedel* äro upptagne: a) Allmänna Fattigförsörjnings-afgiften af stadens invånare, 62,491 R:dr 35 sk. 2 rst.; b) Böter för försummad betalning af Krono-utskylder, 2,901 R:dr 8 sk. 1 rst.; c) Kurhusafgiften, 14,747 R:dr 36 sk.; och d) De särskildt inom Församlingarne för fattigvården åtagne och erlagde bidrag, jemte kollekt- och armbössemedel samt vanliga afgifter vid bröllöp, barndop och begrafningar, till en aproximativt beräknad summa af 16,000 R:dr.

6:o. *Väghållningskostnaden* har blifvit uppförd med det belopp, hvartill utgifterna af Förvaltningen för gatuläggningsarbeten i Hufvudstaden i medeltal för åren 1846 och 1847 uppgått.

7:o. Till *diverse Onera* äro hänförde och beräknade:

Salu-accis	R:dr	7,500:	— —
Bränvinsminuterings-afgift	„	13,766:	— —
Folkskole-afgift	„	10,370:	45. —
Afgift till Wadstena Krigsmanshus-Kassa för fastighetsköp	„	2,263:	26. 9.
Brandvakts-afgift af fastigheter	„	25,654:	46. 8.
Inqvarterings-afgift af hus och borgerlig rörelse	„	13,134:	15. 4.
De å Borgerskapet uttaxerade medel, som ingått till Bemedlings-Kommissionen	„	35,055:	— —
Afgifter för Kyrkornas underhåll och Skol-Inrättningarne, samt håfgångspenningar, omkring	„	18,000:	— —
Kostnad för gatulyshållningen, aproximativt beräknad . .	„	20,000:	— —
Dito för gatornas renhållning	„	30,000:	— —
Summa B:ko	R:dr	175,744:	37. 9.

8:o. Af de orsaker, som i föregående Femårsberättelser äro nämnda, har icke heller nu i Tabellen influtit någon uppgift på kostnaden *för Stadens Styrelse* eller för *Skjutshållningen;* äfvensom Öfver-Ståthållare-Embetet icke erhållit några så tillförlitliga upplysningar om *utsädet* och *medelafkastningen* å den till Hufvudstaden hörande jord, eller på antalet af der underhållna *kreatur,* att uppgifter derom kunnat i Tabellen meddelas.

Med djupaste vördnad, trohet och nit framhärdar
Stormäktigste, Allernådigste Konung!
Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste och tropligtigste
tjenare och undersåte

J. HAMILTON.

F. Edelstam.

Stockholm den 14 December 1850.

T a b e l l,

tillhörande Öfver-Ståthållare-Embetets Berättelse om Stockholms Stads tillstånd i ekonomiskt och statistiskt afseende åren 1843—1847.

Hus och Tomter.	Jord. Åker.	Jord. Äng.	Jord. Skog och Betesmark.	Jord. Summa.	Jord. Hemmantal.	Uppskattningsvärde. Hus och Tomter. R:r	s.	r.	Uppskattningsvärde. Jord. R:r	s.	r.	Uppskattningsvärde. Bruk och Qvarnar. R:r	s.	r.	Uppskattningsvärde. Summa. R:dr	s.	r.
St.	Tunl.	Tunl	Tunl.	Tunl													
4,545	1,669	261	538	2,468	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37,251,068	1	5

Stats-Bidrag. Bevillning. Efter 1:a Artikeln. R:dr	s.	r.	Efter 2:dra Artikeln. af Hus, Tomter, Jord, Bruk, Manufaktur-Verk och Qvarnar. R:dr	s.	r.	af Borgerlig Näring. R:dr	s.	r.	af Testamenten. R:dr	s.	r.	af Personer, som ej tillhöra någon viss Näring. R:dr	s.	r.	Bränvins-brännings-Afgift. R:dr	s.	r.	Summa. R:dr	s.	r.
16,303	1	2	71,502	20	2	135,222	20	—	20,706	38	3	68,509	42	6	16,666	32	—	331,911	10	1

Ständige Räntor. Boskaps- och Åkerskatt. R:dr	s.	r.	Mantals-Penningar. R:dr	s.	r.	Summa. R:dr	s.	r.	Kostnad för Båtsmanshåll. R:dr	s.	r.	Klereciets underhåll. R:dr	s.	r.	Fattigförsörjning. R:dr	s.	r.	Väghållning. R:dr	s.	r.	Diverse Onera. R:dr	s.	r.	Summa Stats-Bidrag. R:dr	s.	r.
130	—	—	14,747	28	10	14,877	28	10	16 390	36	2	47,456	30	1	96,140	31	3	43,351	35	—	175,744	37	9	725,878	17	2

Stockholm den 14 December 1850.

J. HAMILTON.

F. Edelstam.